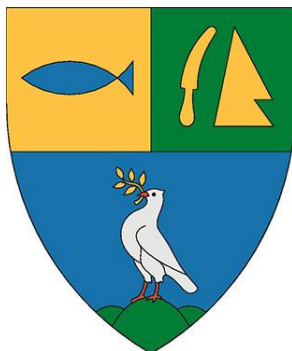

TORDAS

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Elfogadva a 126/2016. (XII.13.) sz. határozattal

Megbízó
Tordas Község Önkormányzata
Juhász Csaba, polgármester
2463 Tordas, Szabadság út 87.
Tel.: 22/467-502

Tervező
Völgyzugoly Műhely Kft.
2083 Solymár, Bimbó u. 20.
Tel.: 1-439-049, 20-913-8575, 70-938-3221
vzm@vzm.hu
www.vzm.hu

2020. január
VZM 1312/16
tordas_its_161214

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	5
ELŐZMÉNYEK, A MEGBÍZÁS ISMERTETÉSE.....	5
A TERVEZÉSI FOLYAMAT	5
KÖZÖSSÉGI TERVEZÉS	6
AZ ITS HELYE A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSBEN.....	7
CSELEKVÉSI STRATÉGIA.....	9
I. RÉSZ - JÖVŐKÉP ÉS STRATÉGIA	11
1. JÖVŐKÉP ÉS STRATÉGIA	11
1.1. JÖVŐKÉP	11
1.2. HORIZONTÁLIS CÉLOK.....	12
1.3. ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI CÉLOK.....	13
1.4. ÁTFOGÓ ÉS TEMATIKUS FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA.....	14
2. FEJLESZTÉSI STRATÉGIA ELEMEL	15
2.1. FEJLESZTÉSI STRATÉGIA	15
2.2. TELEPÜLÉSRÉSZ SZINTŰ STRATÉGIAI CÉLOK MEGFOGALMAZÁSA	35
2.2.1. Belterület településrész stratégiai céljai	35
2.2.2. Öreghegy településrész stratégiai céljai.....	36
2.2.3. Külterület településrész stratégiai céljai	37
2.3. A CÉLRENDSZER SZINERGIA VIZSGÁLATA	38
3. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	40
3.1. A TEMATIKUS CÉLOK ÉS A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK VISZONYA.....	40
3.2. AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS A LEHATÁROLÁS INDOKLÁSÁVAL	41
3.3. A TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK ÉS TELEPÜLÉSRÉSZEK KAPCSOLATA	41
3.4. AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK	42
3.4.1. Sajnovics akcióterület.....	42
3.5. AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK PRIORIZÁLÁSA	47
3.6. AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK ÉS EZEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIÁHOZ.....	48
3.6.1. Pontszerű beavatkozások az akcióterületeken kívül a településrészekben	48
3.6.2. Beruházási jellegű hálózatos projektcsoportok	50
3.6.3. Nem beruházási jellegű hálózatos projektcsoportok (soft projektek)	51
4. FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOK	53
4.1. A FENNTARTHATÓ KÖRNYEZETI FEJLŐDÉS PROGRAMJA	53
4.2. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	54
5. STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	55
5.1. A STRATÉGIA FŐBB KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	55
5.1.1. Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióval, településrendezési eszközökkel	55
5.1.2. Önkormányzati ágazati vagy tematikus stratégiával való összhang.....	57
5.2. A STRATÉGIA FŐBB BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	59
6. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	60
II. RÉSZ - INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI	62
7. A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	62
7.1. KISZÁMÍTHATÓ ÉS TRANSPARENT SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET	62
7.2. SZABÁLYOZÁSI TEVÉKENYSÉGEK, TERVALKU	63

7.3.	HELYI ADÓK, ADÓKEDVEZMÉNYEK.....	63
7.4.	HATÉKONY ÉS KÖVETKEZETES TELEPÜLÉSMARKETING TEVÉKENYSÉG, POZITÍV ARCULAT ÉS IDENTITÁS ERŐSÍTÉS.....	64
7.5.	FUNKCIÓVESZTETT, KIÜRESEDETT, HASZNÁLATON KÍVÜLI ÉPÜLETEK HASZNOSÍTÁSA	64
8.	AZ INTEGRÁLT STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS SZERVEZETI ELVÁRÁSOK	64
8.1.	ÖNKORMÁNYZATI HIVATALON BELÜLI SZERVEZET	64
8.2.	ÖNÁLLÓ SZERVEZET KIALAKÍTÁSA	66
8.2.1.	Stratégiai menedzsment	66
8.2.2.	Operatív menedzsment.....	67
9.	TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI	68
10.	INGATLANGAZDÁLKODÁSI KONCEPCIÓ ELKÉSZÍTÉSE	69
10.1.	STRATÉGIAI INGATLANGAZDÁLKODÁS	69
10.1.1.	Az önkormányzati ingatlanvagyon.....	70
10.1.2.	Az önkormányzati vagyongazdálkodás jogszabályi keretei és elvei:	71
10.1.3.	Ingatlangazdálkodási stratégia főbb céljai.....	71
10.2.	AKCIÓTERÜLETI INGATLANGAZDÁLKODÁS	72
11.	PARTNERSÉG	75
11.1.	TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL, INTÉZMÉNYESÍTETT EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	75
11.1.1.	Társadalmi részvétel a településfejlesztés során	75
11.1.2.	Társadalmi részvétel a településfejlesztés megvalósításában.....	75
11.2.	PARTNEREK BEAZONOSÍTÁSA, KAPCSOLATÉPÍTÉS.....	76
12.	AZ ITS EREDMÉNYEINEK NYOMON KÖVETÉSE ÉS AZ ITS RENDSZERES FELÜLVIZSGÁLATA, AKTUALIZÁLÁSA	77
12.1.	MONITORING RENDSZER	77
12.2.	INDIKÁTOR RENDSZER.....	78
MELLÉKLETEK		81
1. SZ. MELLÉKLET – KÉPVISELŐ-TESTÜLETI HATÁROZAT A FEJLESZTÉSI IRÁNYOK ELFOGADÁSÁRÓL		81

BEVEZETŐ

ELŐZMÉNYEK, A MEGBÍZÁS ISMERTETÉSE

Tordas település hatályos településfejlesztési koncepciója 2003-ban, településrendezési eszközei 2005-ben kerültek jóváhagyásra. A hatályos településrendezési eszközök jóváhagyása óta az építésügyi és településrendezési jogszabályi környezetben jelentős változások léptek életbe, többek között módosították az épített környezet védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényt (a továbbiakban: Étv.), az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendeletet (a továbbiakban: OTÉK), továbbá hatályba lépett a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendeletet (a továbbiakban: Eljr.).

A településen nem készült az elmúlt időszakban közép- és hosszútávra szóló, településfejlesztési döntéseket összefogó fejlesztési dokumentum, ezért a község önkormányzatának képviselő-testülete a településfejlesztési dokumentumok elkészítéséről döntött. A településfejlesztési dokumentumok elkészítésével az önkormányzat a Völgyzugoly Műhely Kft.-t bízta meg.

Az elkészítendő dokumentumok:

- a hosszútávra - 10 évet meghaladó időszakra - szóló Településfejlesztési Koncepció,
- a középtávra - legalább 4 és legfeljebb 10 évre - vonatkozó Integrált Településfejlesztési Stratégia, ami koncepcionális elemeken túl a célok eléréséhez szükséges stratégiát is megfogalmazza.

A TERVEZÉSI FOLYAMAT

Az Étv. - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvénnyel összhangban, mely a településfejlesztést az önkormányzatok hatáskörébe rendelte - a települési önkormányzatok feladatává jelölte ki a településfejlesztési és a településrendezési feladatkör ellátását.

A településfejlesztési dokumentumok készítését megelőző megalapozó vizsgálat munkarész célja az eddigi tervek, kapcsolódó helyi rendeletek és a begyűjtött adatok számbavétele és értékelése, a terv és a valós igények összevetése, a település társadalmi, gazdasági, demográfiai helyzetének elemzése, a településszerkezet, tájhasználat, települési karakter alakulásának elemzése alapján a megoldásra váró feladatok feltárása, összegzése és rendszerezése.

A településfejlesztés során is kiemelkedő feladat a fenntarthatóság alapelveinek figyelembe vétele. A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket.¹ A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális, a gazdasági és a környezeti pillérek, és mindhárom együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődésnek általános stratégiai célként kell bevonulni a településfejlesztési dokumentumokba, s a cselekvési programokba.

A településfejlesztési koncepció a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító - és a településrendezést is megalapozó -, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati területfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A településfejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, gazdasági és környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. Megalapozza és meghatározza a település fenntartható fejlődését: az életszínvonal növekedését, az életminőség javulását, a közösség gyarapodását,

¹1983-ban az ENSZ Közgyűlés határozata alapján megkezdte munkáját az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottsága, amelyet Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnöknő vezetett. (E huszonkét tagú bizottságnak tagja volt Láng István akadémikus is.) A Bizottság 1987-ben „Közös jövőnk” címmel kiadott jelentésében a gazdasági növekedés olyan új korszakának lehetőségét vázolta fel, amely a fenntartható fejlődés globális megvalósítására épít, megőrzi a természeti erőforrásokat, s amely megoldás lehetne a fejlődő országok nagy részében elhatalmasodó szegénység leküzdésére is.

a település hagyományait, a rendelkezésre álló kulturális, térbeli, táji adottságait felhasználva és nem kihasználva. A településfejlesztési koncepció a döntési mechanizmus működtetéséhez szolgál útmutatóul, segítséget nyújt a település egyes érdekcsoportjainak, valamint a különböző szakágak közötti érdekek koordinálásához.

A településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében illetve több település közös fejlesztési tervezése esetén **integrált településfejlesztési stratégiát** kell készíteni az Étv. értelmében. Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) a települési önkormányzatok által elkészítendő, **fejlesztési szemléletű, középtávot** (4-6 év) átfogó dokumentum, célja a területi alapú, területi szemléletű tervezés megszilárdítása, a területrészeire vonatkozó célok kitűzése, és azok középtávon való érvényesítése. Egy ilyen stratégia elkészítése önmagában is hasznos, ugyanakkor megléte feltétele egyes településfejlesztési közösségi támogatások igénybevételének is. A települési területek olyan **integrált, akcióterületi alapú megújítása a cél**, amely érdemben hozzájárul ahhoz, hogy a település gazdasági és társadalmi aktivitása élénküljön, a település vonzereje erősödjék mind a lakosság, mind a betelepülő vállalkozások illetve intézmények, szervezetek számára.

A településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia illetve az ezekhez készülő megalapozó vizsgálat tartalmi elemeire vonatkozóan az Eljr. rendelkezik.

A településfejlesztési koncepcióhoz és integrált településfejlesztési stratégiához közös megalapozó vizsgálat készül, melynek részletezettsége mindkét dokumentumnak megfelel.

Az elkészült - és az önkormányzat képviselő-testülete által előzetesen jóváhagyott - településfejlesztési eszközök tervezetét a képviselő-testületi elfogadást megelőzően véleményeztetni kell az illetékes államigazgatási szervekkel, érintett területi és települési önkormányzatokkal, valamint a további partnerekkel. Az egyeztetési folyamat szabályait az Eljr. tartalmazza.

KÖZÖSSÉGI TERVEZÉS

A közösségi tervezés abban az esetben működhet, ha a településfejlesztési munka partneri viszonyrendszeren alapul. Ehhez az első lépést az Önkormányzatnak szükséges megtenni, hiszen a településfejlesztési dokumentumok elkészítése alapvetően döntéshozói jogkörhöz kapcsolódik. Tordas Község Önkormányzata magáénak vallja azt az elképzelést, hogy a településfejlesztési célokat végső soron a helyi közösségért kell megvalósítani, de ez a munka csak a helyi közösséggel együtt képzelhető el. Mindez természetesen feltételezi a helyi közösség aktivizálhatóságát. Tordas ebből a szempontból szerencsés helyzetben van, hiszen a tervezési munkába bekapcsolódott a helyi lakosság, a közintézmények vezetői, a helyben működő vállalkozások és helyi civil szervezetek képviselői.

A településfejlesztési koncepció vitaanyagának mellékletében szereplő összefoglalók a közösségi tervezés 3 nyitott fórumán elhangzottakat rögzítik. A Völgyzugoly Műhely Kft. a tordasi polgármesterrel együtt három nyitott fórumot hívott össze a település jövőképeinek meghatározása, a fejlesztési célok kijelölése érdekében. A fórumra meghívtak a településen élőket képviselték, reprezentálva a különböző csoportok, szerveződések érdekeit. A mediátorok által vezetett beszélgetéseken a helyi adottságok, lehetőségek és buktatók számbavétele történt meg, majd 10 fejlesztési cél került meghatározásra, végül a kiemelt célok megvalósításához szükséges feltételek, konkrét tervek számbavétele történt. A nyitott fórumok összefoglalóiból jól nyomon követhető, hogy a település közössége nagy értéknek tekinti az itt már hagyományosnak számító, és régi gyökerekkel rendelkező, közös segítségnyújtáson alapuló összefogást.

Az **első fórumon** Tordas előnyeit, jó lehetőségeit, illetve a problémákat, a fejlődést veszélyeztető körülményeket vették számba résztvevők. A kiscsoportos munka során összegyűjtött gondolatokat közösen vitatták meg, majd felírták a kiosztott lapokra.

A **második fórumon** a jelenlevőknek arra kellett választ adniuk, hogy mi az a 10 legfontosabb célkitűzés Tordas életében, amit a következő 5-10 évben szeretnének megvalósítani.

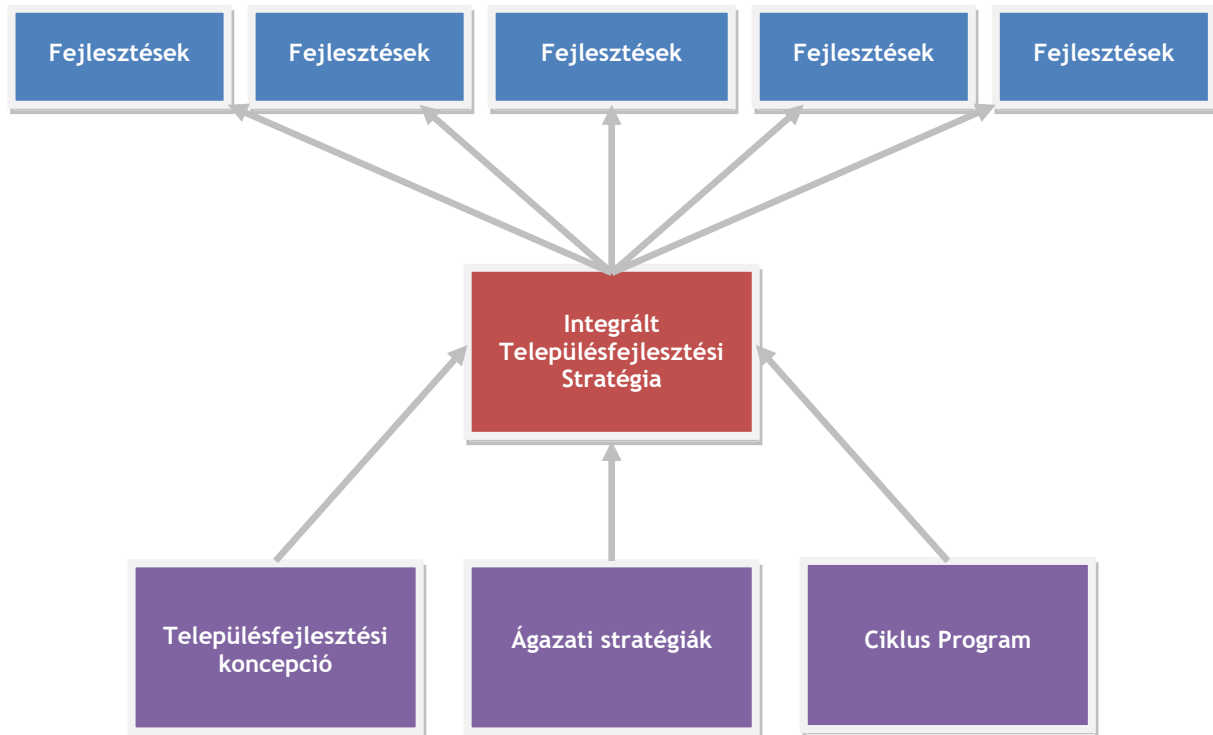
A **harmadik fórum** feladata a kiemelt fejlesztési célok kifejtése volt, a kiutak keresése, a kapcsolódó tevékenységek listázása és a helyi sajátosságokhoz igazodó fejlesztések megtervezése.

A közös tervezés biztosítja, hogy a fejlesztési irányok az egész település érdekében, az itt élők igényeinek kielégítésére fogalmazódjanak meg, valamint a közép- és hosszú távú elhatározások széles társadalmi megegyezéssel szülessenek, tehát mindenki számára elfogadhatóak, és támogathatóak legyenek. Az így előkészített dokumentum alapja lehet a következő évek fejlesztéseinek.

AZ ITS HELYE A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSBEN

Az integrált településfejlesztési stratégia középtávú, stratégiai szemléletű, de megvalósítás orientált tervezési dokumentum, amely meghatározza a település középtávú településfejlesztési tevékenységeit.

Az ITS részben összefoglaló dokumentuma az Önkormányzat meglévő fejlesztési dokumentumainak, részben rendszerbe szervezi az Önkormányzat fejlesztési elképzeléseit és mindezeket túl konkrét fejlesztési beavatkozásokat is tartalmaz.

Az ITS a fejlesztéspolitika hatékony eszköze, mert:

- **Integrált szemléletű:**

A dokumentum integrált jellege abból adódik, hogy az Önkormányzat szakpolitikai (gazdaságfejlesztés, társadalom és szociálpolitika, környezetfejlesztés) elképzeléseit összefogja, illetve vizsgálja és épít e területek sinergiáira.

- **Rendszerszintű gondolkodást tesz lehetővé:**

Egyidejűleg képes figyelembe venni a település belső gazdasági, műszaki, társadalmi és környezeti körülményeit, valamint a külső hatásokat és kihívásokat. A fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, megvalósítási és fenntartási módját is összefüggéseiben kezeli.

- **Operatív döntéseket megalapozó stratégiai dokumentum:**

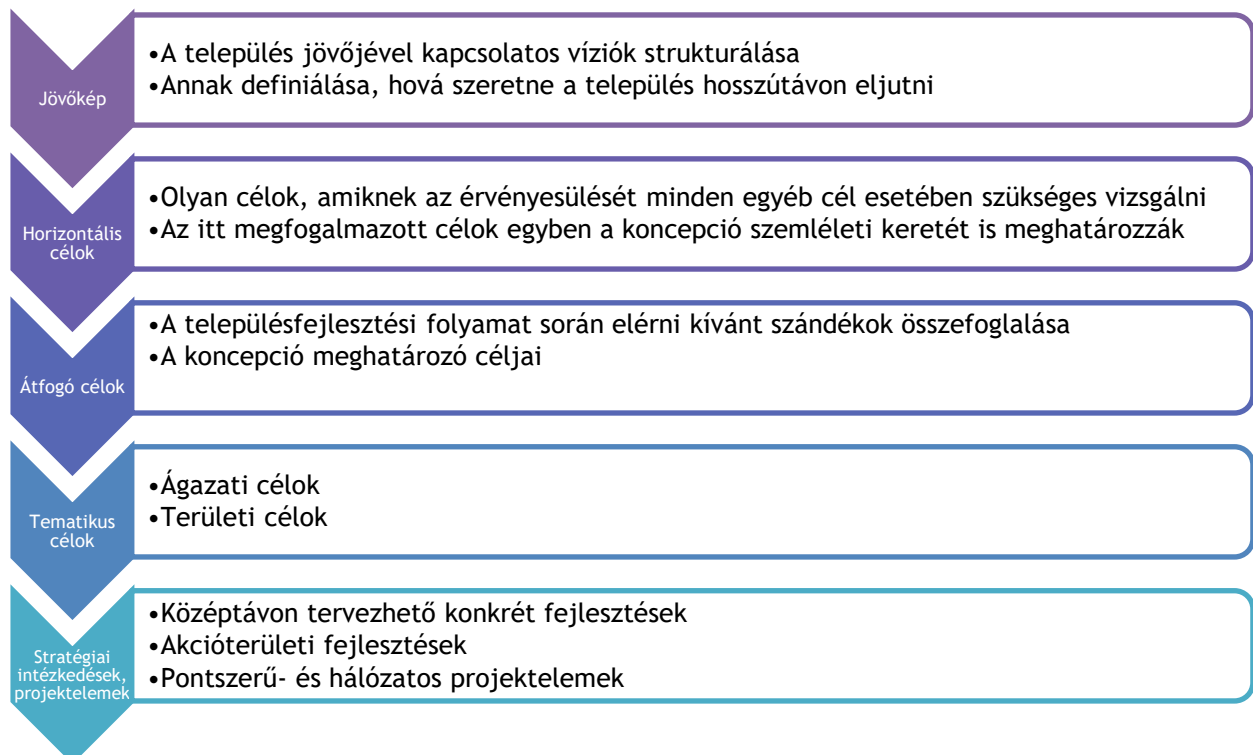
Olyan stratégiai dokumentum, aminek feladata a jövő kihívásaira való felkészülés. Tartalmazza a településfejlesztés célrendszerét, a fejlesztések feltételeit és azt a cselekvési stratégiát, ami megalapozza a konkrét fejlesztési beavatkozásokat. A dokumentum 4-6 évre rögzíti a település által megvalósítandó jelentősebb fejlesztési programokat

- **Participációs tervezési folyamat**

Az ITS megszületése egy organikus tervezési folyamat, ahol fontos szerepet kap a participáció. A dokumentum megalkotásában az üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, és a lakosság egyaránt szerves résztvevői és alakítói voltak.

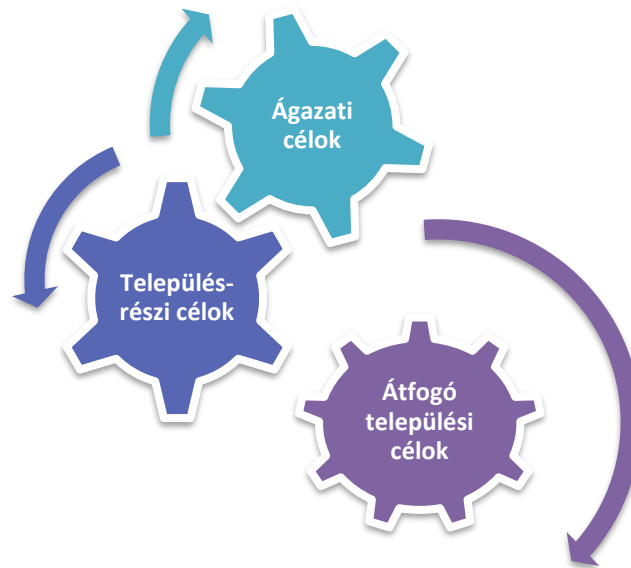
Vertikális szemlélet:

A dokumentum megalkotása során felülről lefelé történt a fejlesztések definiálása. Ez a logika arra épít, hogy a tervezési folyamat során megfogalmazott fejlesztési elképzelések akkor tudnak a későbbiekben a gyakorlatban működni és valóban segíteni a település fejlődését, ha mindenek előtt tisztázva van, hogy a település közössége milyen jövőképpel rendelkezik, azokhoz milyen általános és konkrét célok köthetők és csak ezután lehetséges azoknak a fejlesztési eszközöknek a beazonosítása, amelyek végeredményben elvezetnek a fejlesztések megvalósításához.

Horizontális szemlélet:

Miután összegyűjtésre került, hogy a település milyen fejlesztéseket kíván megvalósítani, arra is szükséges figyelmet fordítani, hogy ezeknek milyen az egymáshoz való viszonyuk. Az egyes fejlesztési elemek nem csak külön-külön érvényesek, hanem fontos figyelembe venni, hogyan hatnak egymásra. Az ágazati, tematikus célok, településrészi célok és átfogó települési célok szinergiáira épített fejlesztések mindig sokkal hatékonyabbak, mint ha a fejlesztési elemek csak külön-külön érvényesülnek.

CSELEKVÉSI STRATÉGIA

Az ITS elkészítésének egyik legfontosabb haszna, hogy lehetőséget teremt arra, hogy a település végiggondolhassa, milyen fejlesztési lehetőségek kínálóznak számára. A lehetséges fejlesztési lehetőségek között priorizálni szükséges, amihez segítséget jelent, ha az önkormányzat megállapítja azt a cselekvési stratégiát, ami mentén a későbbiekben megvalósíthatja a konkrét fejlesztéseket. Egy település számára többféle alternatív cselekvési stratégia áll rendelkezésre. Ezek közül azt érdemes választani,

- ami leginkább figyelembe veszi a helyzetfelmérés során megállapított települési adottságokat,
- amelyik leginkább megfelel a helyi közösség érdekeinek,
- amelyik reálisan megvalósítható, illetve
- amelyik leginkább támaszkodik a helyi erőforrásokra.

Tordas esetében három eltérő cselekvési stratégia merült fel, amik megkülönböztethetőek egymástól gazdasági, fejlesztési, illetve térségi szerepkörhöz kapcsolódó tartalmuk szerint. A különböző cselekvési stratégiák eltérő önkormányzati szerepfelfogásokat is megjelenítenek.

Beavatkozó cselekvési stratégia:

fejlesztési értelmezés

Proaktív településfejlesztési szemlélet kialakítása a cél. A fejlesztések során a település lehetőségei kerülnek előtérbe.

gazdasági értelmezés

Az Önkormányzat bízik a kedvező gazdasági környezetben. Az Önkormányzat igyekszik minden eszközt megragadni annak érdekében, hogy a fejlesztések gazdasági háttere biztosított legyen.

térségi értelmezés

A **település** keresi annak lehetőségét, hogy a térségi együttműködésben hogyan tud minél fontosabb szerepkört betölteni.

Tervező cselekvési stratégia:

fejlesztési értelmezés

A fejlesztési elképzelések folyamatosan egyeztetve vannak az Integrált Településfejlesztési Stratégiában leírt irányvonalakkal, annak érdekében, hogy a fejlesztések minél inkább az ITS-ben megfogalmazott jövőkép megvalósulását segítsék. Az ITS felülvizsgálata időközönként megtörténik és igazodik az időközben felmerült közösségi igényekhez, illetve települési lehetőségekhez.

gazdasági értelmezés

A hangsúly a kiszámíthatóságon van. A fejlesztéseket minden esetben pontos haszon- és kockázatelemzés kell hogy megelőzze. Csak olyan fejlesztések megvalósulása indulhat el, amelyek gazdasági alapjai, illetve a fenntarthatóság feltételei biztosítottak.

térségi értelmezés

A térségi együttműködések alapja a térségi szereplők hosszútávú érdekei. A felek között rendszeres konzultáció zajlik, annak érdekében, hogy folyamatosan egyeztetve legyenek az együttműködések feltételei.

Alkalmazkodó cselekvési stratégia:

fejlesztési értelmezés

Az Önkormányzat elsősorban az aktuálisan felmerülő problémákra igyekszik fejlesztéseivel reagálni. Az Önkormányzat alapvetően azokra a feladatokra koncentrál, amik közvetlenül hozzátartoznak a feladatellátáshoz.

gazdasági értelmezés

Az Önkormányzatot óvatos gazdasági tervezés jellemzi. A hangsúly a jelenlegi önkormányzati feladatok minőségének megőrzésén van.

térségi értelmezés

A település folyamatosan résztvesz a térségi egyeztetéseken. Az Önkormányzat keresi a lehetőségeket, hogy a térségi településeken megfogalmazott együttműködési célokhoz hogyan tud alkalmazkodni.

Mennyire jellemző az adott stratégiára:

	Rugalmas	Kiszámítható	Proaktív szemlélet	Helyi erőforrások kihasználása	Helyi közösség szerepvállalása	Fenntarthatóság
Beavatkozó cselekvési stratégia:	***	*	***	*	*	*
<u>Tervező cselekvési stratégia:</u>	**	***	**	***	***	***
Alkalmazkodó cselekvési stratégia:	*	**	*	*	**	*

***- nagymértékben; ** - közepes mértékben; * - kismértékben

Az Önkormányzat a Tervező cselekvési stratégia alkalmazását tartja a legcélravezetőbbnek a fejlesztési célok megvalósítása érdekében. Ez a stratégia párosítható leginkább a település adottságaihoz, a helyi erőforrások hasznosíthatóságához, a település makrogazdasági környezetéhez. A település jelenlegi gazdasági potenciálja lehetővé teszi, hogy olyan stratégiát valósítson meg, ami bővülő pályán tartja a települést, azonban csak a kiszámíthatóság és a fenntarthatóság elve mentén. A stratégia alkotás során fontos, hogy olyan fejlesztések valósuljanak meg, melyek a település számára lassú, de jól meggondolt fejlesztéseket tesznek lehetővé.

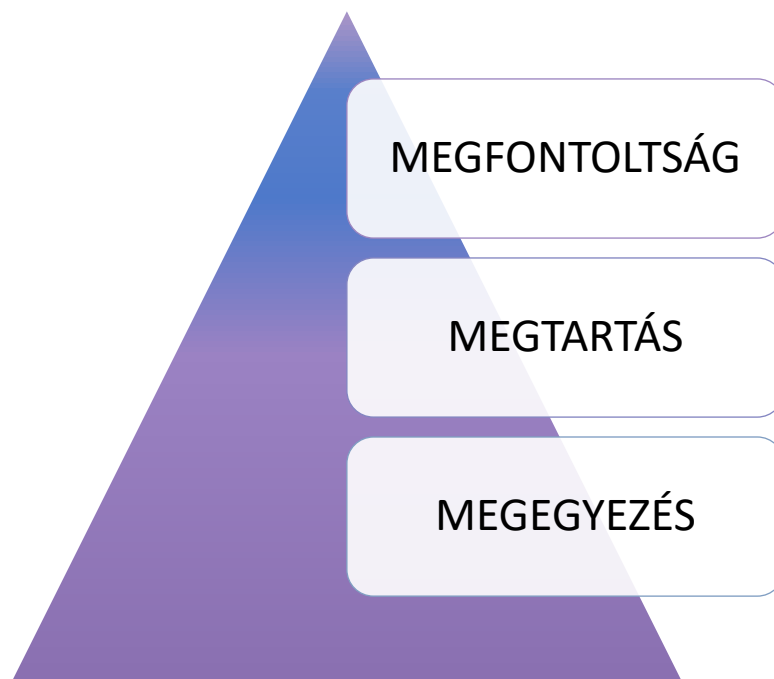
I. RÉSZ - JÖVŐKÉP ÉS STRATÉGIA

1. JÖVŐKÉP ÉS STRATÉGIA

1.1. JÖVŐKÉP

A jövőképnek a település céljairól kell szólnia, nem feledve, hogy csak az a település tud sikeres lenni, ahol a település sikerei összekapcsolódnak a helyi közösség sikereivel. A jövőkép végső megfogalmazásának konszenzuson kell alapulnia, hiszen a jövőképben megjelenik a település magáról alkotott képe. Ha a fejlesztési beavatkozások sorrendjében, azok fontosságában lehetnek hangsúlybeli eltérések, a jövőképben megjelenő víziónak ki kell fejeznie a helyi közösség egy irányba mutató akaratát. A jövőképben megfogalmazott elképzelések segítenek abban, hogy a település fejlesztési tervei egy irányba mutassanak, kohézióban legyenek egymással.

Tordas jövőjét három fogalomra épített alapérték fejezi ki legjobban, amelyek iránymutatásként szolgálnak a fejlesztési célok meghatározásakor is.

Megfontoltság

Tordas olyan léptékben fejlődjön, ami nem veszélyezteti a meglévő települési környezet (infrastruktúra, szolgáltatások, közösségek) minőségét, az úgynevezett "lassú" fejlődés legyen a jövőben is a cél.

Megtartás

Tordas az itt élők számára legyen vonzó lakóhely, a település népességmegtartó képességének megőrzése a fiatalok helyben maradását segítse elő, ezért elsősorban a helyben lévő vállalkozások támogatása, a helyi sajátosságokra épülő gazdaságfejlesztés és a helyi közösségbe vetett hit legyen a legfontosabb.

Megegyezés

Tordas arra törekedjen, hogy a jól élhető település jövőjét közösen alakítsák ki, a fejlesztések megvalósításában minél többen vegyenek részt.

**Tordas egy olyan hely legyen, ahol jó élni,
ahol van jövője a gyermekeknek éppúgy, mint az idősebbeknek, és
ahol a közösségnek mindenki hasznos tagja lehet.**

Tordason cél, hogy

- ... jól működő és fenntartható településsé váljon, ahol a kötelező feladatokat az Önkormányzat magas színvonalon biztosítani tudja;
- ... minőségi lakókörnyezetet biztosítson az itt élőknek;
- ... biztosított legyen a jó közlekedés a településen belül és a település környezetében;
- ... rendezett településkép fogadja az ide érkezőket, s biztosítja a helyi értékek fennmaradását;
- ... helyben, a helyi közösségre támaszkodva munkahelyek teremthetők, s összefogással az Öreghegy megújulhasson;
- ... erős helyi gazdaságra, termékekre alapozva lehessen a fejlesztéseket megvalósítani;
- ... vonzó turisztikai célponttá váljon, ahol a településen és a környezetében változatos programok és helyszínek biztosítják a kapcsolódást;
- ... a közösségekre és a kapcsolatokra a nyitottság legyen jellemző;
- ... összetartó közösség legyen a fejlesztések motorja, s a közösség nem feledkezik meg a múltjáról és a hagyományokról;
- ... a fiatalok helyben maradása biztosítsa a település jövőjét;
- ... tudatos polgárok éljék a települést.

Az ITS címe: Tordas Nap és Föld között. A cím Sajnovics János, település jeles szülöttének csillagászati munkásságából merítkezik, aki Hell Miksával közösen 1769. június 3-án a Vénusz átvonulásának megfigyelésekor számításokat végzett, s a maga korában a legjobban számította ki a Nap-Föld közepes távolságát. Hogy mit jelent ez a jelenkor településének? A településről elszármazott emberek rendkívüli dolgokra képesek, s mindig érdemes távolra tekinteni, a jövő célokat lefektetni, hogy azokat megvalósítsuk

1.2. HORIZONTÁLIS CÉLOK

A horizontális célkitűzéseknek az integrált településfejlesztési stratégia minden egyes elemében érvényesülnie kell. A stratégia vertikális felépítése mellett figyelemmel kell lenni arra, hogy a megfogalmazott fejlesztési céloknak milyen az egymáshoz való viszonya, a szinergiahatások kihasználására milyen lehetőségek vannak. Mindez azt jelenti, hogy az ITS felépítése mellett, a stratégiában megfogalmazódnak a horizontális célok is. Jelen dokumentum a településfejlesztési koncepcióval azonos horizontális célokat fogalmaz meg.

FENNTARTHATÓ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS

A fenntartható településfejlesztés feltételezi a társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítését, illetve ezek összhangját. A fenntarthatósági stratégia kidolgozása során a jelen szükségleteit kell alapul venni, de annak figyelembe vételével, hogy a jövő generációjának lehetőségei ne szűküljenek be egyik dimenzió terén sem. A fejlesztések során a fenntarthatóság érvényesítése már rövid távon is pozitív változásokat indíthat el, hosszú távon pedig komoly gazdasági előnyökkel járhat.

PARTNERSÉG MŰKÖDTETÉSE

A partnerségen alapuló együttműködések biztosítják, hogy a településfejlesztési dokumentumokban leírt tartalmak, fejlesztési elképzelések igazán tudjanak működni. Ehhez elengedhetetlen, hogy létezzenek azok a kommunikációs csatornák, amiken keresztül kapcsolat teremthető a fejlesztések szereplői között. A partneri kapcsolatok a kiemelt szereplők esetében különösen fontosak:

- Önkormányzat és lakosság között;
- Önkormányzat és helyi munkaadók között;
- Önkormányzat a civil szervezetek között;
- Önkormányzat és a térségi együttműködésekben résztvevő szervezetek,
- intézmények között.

HELYI IDENTITÁS

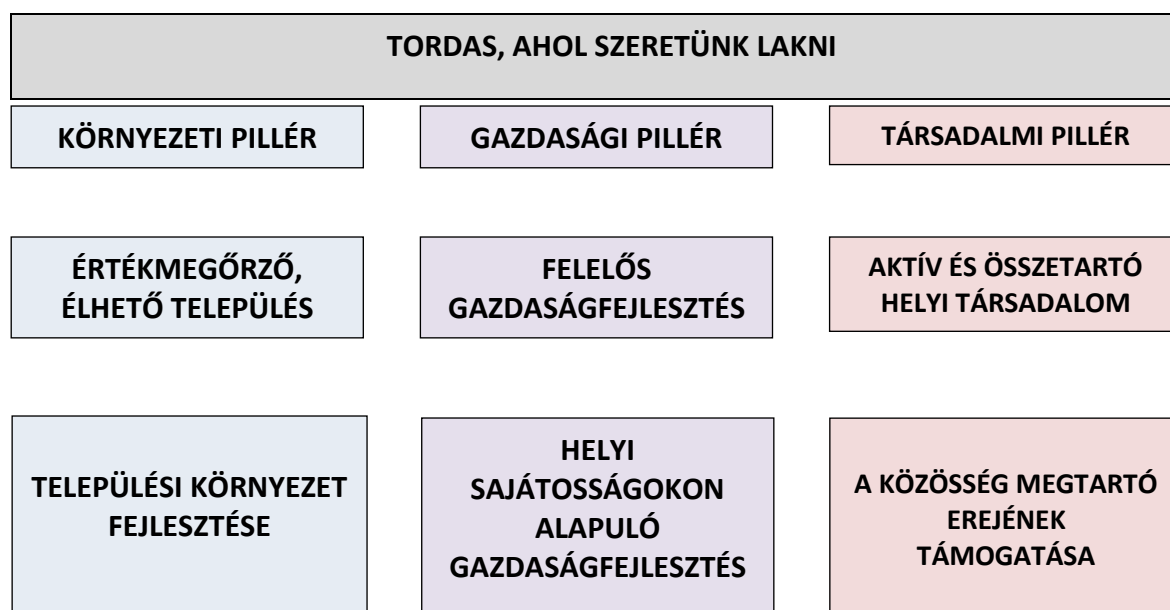
A települési identitás megerősítése fontos a település számára, hiszen számos olyan érték található a településen, melyre érdemes támaszkodni, s melyek hosszú távon meghatározhatják a település jövőjét, arculatát. A helyi identitást nem csak a szellemi örökség, hanem a művi és természeti értékek szempontjából is fontos. Az erős helyi identitás a fiatalok megtartásához is elengedhetetlen. A helyi identitás és a helyi image szorosan összefügg, így nem csak a helyben lakók számára hordozhat üzenetet, hanem a településre látogatók számára is.

1.3. ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI CÉLOK

A fejlesztési célok csoportosítása három alappilléren nyugszik: a környezeti, gazdasági és társadalmi tényezőkön. A település környezetének fejlesztése az infrastrukturális, műszaki állapot létrehozását tartalmazza, amely a lakhatási körülmények javítása mellett a gazdaságfejlesztésnek is kedvező feltételeket biztosít.

A helyi sajátosságokon alapuló vállalkozások, szolgáltatások kialakítása a fenntarthatóság záloga is egyben. A társadalmi fejlődés alapegységei azok a helyi közösségek, amelyek működtetik azt a civil társadalmat, ami a hely szellemiségét jellemzi. Tordas esetében a Hangya hagyományok az átlagosnál összetartóbb helyi közösség kialakulását tették lehetővé. Erre és a helyben meglévő magas szintű művészeti életre lehet alapozni a jövőbeli célok elérését.

A fejlesztési célok elérése érdekében komplex beavatkozások kerültek megtervezésre. Az egyes programok egymáshoz kapcsolódnak, hatásuk kiegészíti egymást, ezáltal még egy kisebb beavatkozás is jelentős változásokat generálhat. Éppen ezért kívánatos, hogy a folyamatok megtervezésekor az egymásra épülő tevékenységek összhangban legyenek.

A tervezési folyamat során megfogalmazott fejlesztési elképzelések akkor tudnak a későbbiekben a gyakorlatban működni és valóban segíteni a település fejlődését, ha megfelelő megalapozó helyzetfeltárás történik. Ezt követően tisztázható, hogy a település közössége milyen jövőképpel rendelkezik, ehhez milyen általános és konkrét célok köthetőek, és csak ezután lehetséges azoknak a fejlesztési eszközöknek a beazonosítása, amik végeredményben elvezetnek a fejlesztések megvalósításához.

1.4. ÁTFOGÓ ÉS TEMATIKUS FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Értékmegőrző, élhető település

Települési környezet fejlesztése

A települési funkciók minőségi fejlesztése

- Alapfokú egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése
- Alapfokú oktatás feltételeinek javítása
- Korszerű közigazgatás feltételeinek biztosítása

Települési szolgáltatások széleskörű biztosítása

- Lakóterületek minőségi fejlesztése
- Zöldfelületi fejlesztések
- Egyéb szolgáltatások fejlesztése

Műszaki infrastruktúra fejlesztése

- A közmű infrastrukturális hálózatok állapotának javítása
- Úthálózat és azzal összefüggő infrastruktúra fejlesztése
- Kerékpár- és gyalogos infrastruktúra

Intézményi felújítások és környezetük rendezése

- Településközpont rendezése
- Épített értékek védelme

Felelős gazdaságfejlesztés

Helyi sajátosságokon alapuló gazdaságfejlesztés

Gazdasági környezet fejlesztése

- Öreghegy újjáélesztése, szőlő- és bortermelés
- Új vállalkozási terület kijelölése
- Fenntartható, önellátó gazdaság megteremtése

Helyi vállalkozások megerősítése

- Helyi termékfejlesztés
- Helyi vállalkozások támogatása

Turizmus-fejlesztése

- Jó térségi kapcsolatok, kulturális együttműködések
- Hangya hagyományok ápolása
- Sajnovics-Dreher hagyományok ápolása

Aktív és összetartó helyi közösség

A közösség megtartó erejének támogatása

Együttműködések erősítése

- Helyi közösségek, civilek támogatása
- Településközi együttműködések erősítése

Fiatalok megtartása

- Szabadidő eltöltési lehetőségek bővítés, ifjúságügy támogatása
- Sport programok megvalósítása

Helyi humán erőforrás képzése

- Helyben szervezett felnőttképzés
- Művészeti oktatás támogatása
- Környezettudatos gondolkodás népszerűsítése

2. FEJLESZTÉSI STRATÉGIA ELEMEI

Az integrált településfejlesztési stratégia akkor tölti be jól a szerepét, ha

- annak segítségével a település ki tudja használni meglévő erőforrásainak lehetőségeit;
- a célok és azok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek (projektek) döntő részben meg is valósulnak a 2016-2024-es időtávban;
- a községben a fejlesztések térben és időben egymással összehangoltan valósulnak meg;
- az ITS a településfejlesztés különböző szereplői közötti kommunikáció eszközévé válik;
- a világos célrendszer ismeretében a község mellett a magánszféra fejlesztéseit is képes ösztönözni.

2.1. FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

1. ÉRTÉKMEGŐRZŐ, ÉLHETŐ TELEPÜLÉS

A települési környezet tágabb értelmezésébe beletartozik a települési intézményi infrastruktúra fejlesztése, a települési szolgáltatások színvonalának növelése és a környezet fizikai értelemben történő megújítása is, ideértve az infrastrukturális hálózatok fejlesztését, korszerűsítését.

1.1. TELEPÜLÉSI FUNKCIÓK MINŐSÉGI FEJLESZTÉSE

1.1.1. Alapfokú egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése

Az alapfokú egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése a helyi lakosság ellátásának alapkövetelménye. Tordason elsősorban az egészségház felújításával lehet ezt a célt segíteni, de ide tartozik a különféle prevenciós tevékenységek, felvilágosító programok szervezése, szűrő-vizsgálatok megtartása; a védőnői hálózat működtetése. Az egészségház felújítása azért fontos, hogy a jól működő háziorvosi és védőnői hálózat méltó helyet kaphasson a faluban. Az egészségügyi felmérésre alapozva egy egészségügyi program kidolgozása is megkezdődhet, ami az egészségügyi kérdéseken túl az egészséges életmóddal is kell, hogy foglalkozzon.

A településnek a Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás keretén belül hatékonyan kell gondoskodnia a szociális ellátásról, melynek keretein belül különösen fontos az idősekről való gondoskodás megszervezése. Szociális gondoskodás keretén belül a figyelő- és segítő rendszert olyan személyekre is ki kell tudni terjeszteni, akiknek a jogszabályok miatt nem tudnak hathatósan segíteni. A településen meg kell vizsgálni,

hogy a bölcsődei ellátás megoldására van-e igény rövid-, közép- és hosszú távon, s ennek megfelelő megoldást kell kidolgozni. A segélyezési rendszer esetében elsősorban a rászorultak érdekeit kell figyelembe venni, s ennek megfelelően kell a hálózatot átalakítani. A konyhai kapacitás megfelelő bővítésével meg kell oldani a szociális étkeztetést is.

1.1.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Szent László Völgye Segítő Szolgálat		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Szent László Völgye Segítő Szolgálat
	X			X	Egész település	X	X		X
Tervezhető projektelemek	- Egészségház felújítása - o Fogorvosi és szakrendelő kialakítása - o Védőnői szolgálatnak hely biztosítása - o kapcsolódó szociális helyiségek, parkolók kialakítása - Egészségügyi felmérésre alapozott egészségügyi program kidolgozása - Egészség megőrzési programok folytatása (prevenció, szűrővizsgálatok, fiatalok ingyenes oltása) - Szociális ellátások felülvizsgálata - Figyelő- és segítő rendszer kiterjesztése - Idősek nappali ellátásának megszervezése - Bölcsődei ellátás megszervezésének felmérése (igények, korfa alakulása) - „Érzékeny” segélyezési rendszer kialakítása, mely figyelembe veszi az igényeket - Fogyatékosok Otthonának vezetésével az együttműködés folytatása								

1.1.2. Alapfokú oktatás feltételeinek javítása

Tordas község kedvező korösszetételét figyelembe véve a kellő számú óvodai és iskolai férőhely biztosítása lesz a következő évek fő feladata. A megfelelő feltételek megteremtéséhez az óvoda építése nemrég fejeződött be, amit közösségi összefogással hoztak létre. Az alapfokú oktatás feltételeinek javítása az általános iskolában folyamatosan történik, évről-évre hozzájárul az önkormányzat az iskola épületének karbantartásához, felújításához. Az állam (Klebersberg Intézményfenntartó Központ) működteti ugyan az iskolát, de a helyi művészeti oktatás, illetve a mindennapos testnevelés feltételeinek megteremtésében az önkormányzat segítséget nyújt, ezért kiemelt cél az iskolához kapcsolódóan új sportcsarnok építése. A gyermekek sikeres jövőjének érdekében a magas színvonalú oktatást Tordas Község Önkormányzata támogatja, ennek fenntartása a jövőben is fontos feladat.

1.1.2. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
				Klebersberg Intézmény-fenntartó Központ					Klebersberg Intézmény-fenntartó Központ
	X			X	Egész település	X	X	X	X

1.1.2. Intézkedésre vonatkozó információk

Tervezhető projektelemek

- Óvodai és iskolai feladatellátás segítése, megfelelő műszaki támogatás biztosítása
- Óvoda és iskola környezetének a fejlesztése:
 - o kerítésépítés
 - o eresz rekonstrukció
 - o alsó udvar rendezése
 - o játszótér fejlesztése
- Sportcsarnok, tornaterem építése, ahol biztosítható a mindennapos testnevelés feltételei

1.1.3. Korszerű közigazgatás feltételeinek biztosítása

A korszerű közigazgatás feltételeinek biztosítása érdekében a polgármesteri hivatal felújítása, energiatakarékos átépítése és az e-ügyintézés széleskörű bevezetése fontos, amivel támogatható a lakossági ügyintézés. Az önkormányzat kötelező feladatainak ellátására intézményhálózatot működtet. Az önkormányzati törvény módosításával, illetve az iskolák állami felügyelet alatt történő működtetésével megváltozott a helyi közösségek kötelező feladatainak finanszírozása, és ezzel együtt a fejlesztési, fenntartási, felújítási kötelezettségek is módosultak, és a hangsúly az ügyfél központú ügyintézésre tevődött át. A közigazgatásban dolgozó szakemberek szakmai képzése mellett fontos, hogy a község által használt épületek a legkorszerűbb energetikai tulajdonsággal működjenek, és felszereltségük a legmagasabb szintű legyen. Hosszútávon így érhető el, hogy gazdaságosan üzemeltethető épületekben, a technikai feltételek biztosításával a hatékony munkavégzésnek ne legyen akadálya.

1.1.3. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X				Egész település	X			
Tervezhető projektelemek	- Polgármesteri hivatal felújítása - Önkormányzati intézmények technikai felszereltségi szintjének növelése - Közigazgatásban dolgozó szakemberek képzése - Adórendszer átgondolása (gazdasági szereplők és fiatalok támogatása)								

1.2. TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK SZÉLESKÖRŰ BIZTOSÍTÁSA

1.2.1. Lakóterületek minőségi fejlesztése

A lakóterületek minőségi fejlesztése a meglévő családi házas övezetben az infrastrukturális hálózatok megléte mellett feltételezi, hogy az új lakóterületek és a meglévő lakóparkok azonos minőségű fejlesztéseket kapjanak. Az új lakóterületek kijelölése ezért ütemezett léptékben kell, hogy történjen, hogy a szükséges intézményi infrastruktúra is megfelelő minőségben és mennyiségben álljon az itt élők rendelkezésére.

Az önkormányzati területek parcellázásával a növekedés előre megtervezett mértékben történjen meg, az úgynevezett „lassú” fejlődéssel növekedjen a helyi lakosság. A település egységes arculatának megőrzése is fontos szempont, ezért a hagyományos beépítési módot és a családi házas lakóterület bővítést javasolt előnyben részesíteni.

A lakóparkok részben a gazdasági helyzet romlásának köszönhetően nem épültek ki teljesen, így nem részei a településnek, abban, mint önálló egység foglalnak helyet. A jövőben a település kiemelt feladata, hogy az elzárt, szinte zárványként létező lakóterület nyisson a település felé, valamint a közszolgáltatások igénybe vehetők legyenek a lakóparkokban.

1.2.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X					X	X		
Tervezhető projektelemek	– Önkormányzati lakásgazdálkodás: az önkormányzati lakások karbantartása, felújítása – Átgondolt lakóterületi fejlesztések - o településrendezési szerződések kötése fejlesztések esetén - o önkormányzat érdekeltté tétele a lakóterületi fejlesztések során - o nem megvalósítható lakóterületek törlése a településrendezési eszközökből - o településhez szervesen kapcsolódó fejlesztések támogatása - o ütemezett fejlesztés biztosítása: a Lovarda és Jókai utca között, és a Szent László-pataktól nyugatra, a településtől (Kölcsey utca) délre – Önkormányzati lakótelek kijelölése és ütemezett értékesítése – Helyi szabályozás: - o Településrendezési eszközök felülvizsgálata - o településképvédelmi intézkedések meghatározása - o helyi értékvédelmi rendelet kidolgozása								

1.2.2. Zöldfelületi fejlesztések

A zöldfelületi fejlesztések elsősorban a közösségi tereken történnek, de ide értendő még a lakóutcák fásítása, a patakot övező zöldsáv karbantartása, és a parkolók zöldítése is. A lakóterületekre jellemző a magas zöldfelületi arány, illetve a ház körüli kertek művelése, ami továbbra is meghatározó eleme az egységes, rendezett faluképnek. A lakóterületen kisebb játszóterek létesítésével minőségi zöldfelületi fejlesztést lehet megvalósítani. Cél, hogy Tordason továbbra is gondozott, nagy zöldfelületek részei legyenek a nyugodt, egészséges lakókörnyezetnek.

1.2.2. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X	X	X			Egész település	X	X	X

1.2.2. Intézkedésre vonatkozó információk

Tervezhető projektelemek

- Parkok, játszóterek folyamatos karbantartása, újak kialakítása
- Kastélypark látogathatóvá tétele
- Fasor-, sövénytelepítés, virágosítási akciók lebonyolítása
 - o faültetés különböző célokból
 - o kerüljön annyi fa kiültetésre, ahányan lakják a települést
 - o helyben működő kertészetek bevonása a virágosítási akciókba
- Temető rendezése
 - o kulturált és szép temetkezési hely kialakítása és a felújított öreg temető folyamatos karbantartása
 - o az urnafal további bővítése
 - o a temető bővítés helyén fasorok ültetése
- Belterületi erdőterületek megtisztítása, sétautak kialakítása
- Természetközeli élőhelyek védelme
- Erdősávok, fasorok telepítése a külterületi földek védelme érdekében
- Gyomnövények visszaszorítása, parlagterületek felszámolása
- Zöldhulladék gyűjtése és komposztálás elterjesztése (települési komposztálási program indítása - pályázattal)
- Köztéri műalkotások kihelyezése
- Utcabútorok és burkolatok beszerzése egy előre elfogadott, egységes arculati stratégia alapján

1.2.3. Egyéb szolgáltatások fejlesztése

A településüzemeltetési szolgáltatások jó színvonala a minőségi életkörülmények megteremtésének szükséges velejárója, ezért alapvető elvárás, hogy a falusias lakókörnyezetben is ugyanolyan általános, a mindennapi életvitelhez igazodó szolgáltatások álljanak rendelkezésre, mint a közeli városokban. Az idegenforgalmi ellátást segíti a helyi szolgáltatások színvonalának emelése, a helyi igényekhez igazodó vendéglátás, kiskereskedelem megléte. Közös cél, hogy a helyi ellátás színvonala feleljen meg ezeknek a magas elvárásoknak.

Az egyéb szolgáltatások fejlesztése színesíti a település életét. A vendéglátás területén olyan étterem, cukrászda létesítése lenne célszerű, amely a helyben élők igényeit is kielégíti, a helyi boltokban pedig elsősorban a mindennapi bevásárlások elintézésére kell hangsúlyt fektetni.

A helyi szolgáltatások fejlesztésével a helyben megtermelt termények vendéglátásban történő felhasználását lehet segíteni. Kitűzött cél, hogy elsősorban a helyben megtermelt javakat értékesítsék. A helyi kézműves piac lehet az egészséges életmódot kedvelők kedvenc beszerzési helye. Ezért fontos, hogy a tordasi helyi termékek különleges minőséget képviseljenek, s azokat megfelelő környezetben lehessen értékesíteni. Ehhez szükséges a már működő termelői piac további fejlesztése.

1.2.3. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X	X	X			Egész település Belterület	X	X	X

1.2.3. Intézkedésre vonatkozó információk

Tervezhető projektelemek	- Igényfelmérésre és kihasználtsági tervre alapozva települési közszolgáltatások bővítése - Piac termékválasztékának bővítése - Helyi szolgáltatás színvonalának emelése, idegenforgalmi ellátás fejlesztése: - vendéglátóhelyek fejlesztése (étterem, kávézó, cukrászda, büfé, stb.) - további szállások kialakítása
---------------------------------	---

1.3. MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

1.3.1. A közmű infrastrukturális hálózatok állapotának javítása

A közmű hálózatok állapotának folyamatos karbantartása, szükséges javítása a megbízható közszolgáltatások alapja, ideértve az egészséges ivóvíz biztosítását, a szennyvízhálózat teljes körű kiépítését, a gázellátást, a távközlési hálózatok gyors elérhetőségét. Tekintettel a lakások energia szükségletének folyamatosan növekedésére, a fejlődő falu infrastrukturális ellátása csak a lakóterület fokozatos és előre megtervezett bővítésével biztosítható, ezért arra kell törekedni, hogy a lakosság által igényelt kapacitások minden esetben biztosíthatók legyenek. Minden érintett szereplőnek az az érdeke, hogy korszerű, jól működő és környezetbarát kommunális és közmű infrastruktúrája legyen a településnek. Új telekosztások esetén a közművek kiépítése az ingatlan tulajdonosának a feladata.

1.3.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Közmű szolgáltatók		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Közmű szolgáltatók Ingatlan-tulajdonosok
	X			X	Egész település	X			X
Tervezhető projektelemek	- Közmű infrastruktúra feltérképezése - Települési közszolgáltatások bővítése - Infrastrukturális hálózatok ütemezett bővítése, rekonstrukciója - szennyvíztisztító kapacitás bővítése, korszerűsítése - elektromos-hálózat szigetelt vezetékekkel történő kiépítése, vezetékek alá ültetett növények megfelelő karbantartása - település ellátását biztosító, illetve a településen átvető 20 kV-os vezeték rekonstrukciója - közvilágítás megoldása még el nem látott utcákban: Kölcsény utca átkötő szakasza - kül- és belterületi árkok karbantartása - új utcák csapadékvíz-elvezetésének megoldása - légkabelek földbe helyezése - Nyilvános internetmegosztás az intézményekben és közterületeken								

1.3.2. Úthálózat és azzal összefüggő infrastruktúra fejlesztése

A Tordas átszelő út (Szabadság út) mentén épült ki a település, a lakóutak erre a tengelyre szerveződtek. Az egytengelyű úthálózat miatt, ha valami probléma adódik a fő közlekedési útvonalon, akkor megbénul a falu közlekedése, ezért szükséges egy alternatív, településen belüli „elkerülő” út megépítése illetve kijelölése, ehhez kapcsolódóan pedig egy új híd építése. Bár a település közlekedési hálózata jó, mégis sokat javíthat a településen élők helyzetén, ha az új „elkerülő szakasz” kiépítése megtörténik.

Az autós közlekedés biztonságának növelése mellett a tömegközlekedési eszközök menetrendjének összehangolása kedvezőbb feltételeket nyújthat a bejáró diákoknak, az

ingázó munkavállalóknak, ezért továbbra is ki kell állni a buszjáratok és a vonatközlekedési rend összehangolása érdekében.

Néhány helyen, elsősorban az intézmények környékén, a faluközpontban javasolható még parkolóhely-szám növelése is.

1.3.2. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
				Magyar Közút Közlekedésszervező Iroda					Magyar Közút Középnnyugat-magyarországi Közlekedési Központ
	X		X		Egész település Szomszédos települések	X		X	
Tervezhető projektelemek	- Településközi utak állapotának állagmegóvása - összefogva az utak kezelőjével - Szabadság út tehermentesítése - o az „elkerülő út” megtervezése, szabályozása - o a Köztársaság úti híd alternatívájának megtervezése, új híd a Szent-László-patak felett - Lakóutcák felújítása, portalanítása - Parkolók rendezése és kialakítása - Út fejlesztések során lehetőség szerint növényfav, fasor kialakítása - Csapadékvíz-elvezetés megoldása az utak kiépítésével, rekonstrukciójával párhuzamosan - Öreghegyi úthálózat javítása, külterületi utak állapotjavítása: ingatlantulajdonosok, vállalkozók bevonása a fejlesztésekbe (közlekedésfejlesztési hozzájárulás) - Vonat-busz közlekedés összehangolása - o egyeztetés a Középnnyugat-magyarországi Közlekedési Központtal - o egyéni vállalkozóként ingajáratok indítása - Közterületi parkolók bővítése az intézmények mellett								

1.3.3. Kerékpár- és gyalogos infrastruktúra fejlesztése

A belső utak állapota jó, azonban a belső kerékpárút hálózat újragondolása, a hiányzó járda- és útszakaszok megépítése teheti teljessé a helyi közlekedési rendszert.

A patak menti kerékpárút továbbépítése nem a község feladata, ám a település érdekelt a Budapest-Balaton kerékpárút kiépülésében, így kezdeményező lehet, hogy a további szakaszok elkészüljenek.

1.3.3. Intézkedésre vonatkozó információk									
	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb NIF Zrt. LEADER Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb NIF Zrt. LEADER
X			X	Egész település	X			X	

1.3.3. Intézkedésre vonatkozó információk

Tervezhető projektelemek

- Forgalmi felmérésre alapozott fejlesztések
- Belső kerékpárnyomvonalak kijelölése és megvalósítása a helyi forgalom számára , Hangya sor és Köztársaság út között kerékpárút létesítése (alternatívák vizsgálata)
- Lobbizás településen áthaladó térségi kerékpárút (Balaton-Budapest) teljes kiépítésére
- Járdák építése/felújítása a központban
- Hiányzó járdakapcsolatok kiépítése (Gyúrói út)
- Közvilágítás fejlesztése a járdaépítési munkával párhuzamosan;
- Járda kiépítése a közintézmények közvetlen környezetében.

1.4. INTÉZMÉNYI FELÚJÍTÁSOK ÉS KÖRNYEZETÜK RENDEZÉSE

1.4.1. Településközpont rendezése

A településközpont fejlesztési program több éves folyamatában az önkormányzati intézmények jelentős számban megújultak, és környezetük rendezése is megtörtént. Az új építkezések, felújítások környezetének - a meglévőkhöz hasonló - igényes kialakítása a jövőben is kiemelt feladat. A falu alapvető feladatait saját intézményhálózatán keresztül látja el, amit folyamatosan fejleszt. A közösségi összefogással készült óvoda és az új iskola felújítása és bővítése után felújításra vár az egészségház, a polgármesteri hivatal, s fontos cél egy új sportszarnok megépítése is.

Az új, illetve felújított épületek környezetének rendezése szintén nem elhanyagolható eleme a beruházásoknak. Kiemelt helyen szerepel az iskola környezetének rendbetétele és új funkciókkal való kialakítása, ami nem csak az iskolásoknak, hanem a település minden egyes tagjának fontos. Kíváncsok, hogy a létesítendő többfunkciós tornaterem környezete, egyben a falu egyik központja is legyen, és díszburkolattal ellátott közterületi, és rendezett zöldfelületi rendszert kapjon.

1.4.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X				Belterület	X			
Tervezhető projektelemek	- Gondozatlan telkek közösségi tulajdonba vétele - Egészségház fejlesztése, felújítása - Polgármesteri Hivatal felújítása - Iskola környezetének rendezése, közterületi átépítés: - o sportpályák fejlesztése - o tánccsűr kialakítása - o komplex környezetrendezés								

1.4.2. Épített értékek védelme

A védett értékek védelme és hasznosítása Tordas meglévő értékes épületállományának megőrzését, hasznos funkciókkal való betöltését tűzi ki célul. Ezen épületek közül kiemelkedő jelentőségű a kastély jövőbeni sorsa, miután a településen betöltött történelmi szerepe és földrajzi elhelyezkedése miatt meghatározó eleme a településfejlesztésnek. A központban található kastély épület hasznosítása, az épületet körülölelő kert rendbetétele a település számára nagyon fontos, noha ez a terület nem önkormányzati tulajdonban van. Cél, hogy a kastély és környezete középtávon megújuljon.

Az úgynevezett Hangya épületek esetén szintén fontos a megfelelő funkciók megtalálása, mert így jobban biztosítható az épületek állapotának megőrzése. Törekedni kell arra, hogy a helyi védett értékek megőrzésre kerüljenek, és fenntartásukhoz a tulajdonosok támogatást kaphassanak.

1.4.2. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Ingatlan-tulajdonosok		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Ingatlan-tulajdonosok
	X			X		Belterület	X	X	X
Tervezhető projektelemek	- A kastély önkormányzati tulajdonba vételi lehetőségének vizsgálata - ingatlan-hasznosítási, megvalósítási terv elkészítése - Kastélykert részben közcélú felhasználása, kastélykert rekonstrukciója - Hangya épületek méltó hasznosítási feltételeinek megteremtése - Épített értékek védelmét ösztönző önkormányzati eszközök alkalmazása: - o helyi értékvédelmi rendelet megalkotása - o értékvédelmet ösztönző adózási rendszer kialakítása - Helyi védett épületek rendbe hozatala: pályázati és egyéb források biztosítása, megpályázása								

2. FELELŐS GAZDASÁGFEJLESZTÉS

A gazdaságfejlesztés a helyi munkahelyteremtés miatt minden településen nagy hangsúlyt kap, azonban nem szabad szem elől téveszteni, hogy a helyi sajátosságok nagy mértékben befolyásolhatják, hogy milyen irányban és mértékben történjen a fejlesztés. Tordas legnagyobb értéke a nyugodt lakókörnyezetet, ezért a gazdaság fejlesztése a meglévő hagyományokra építhet. Cél, hogy a meglévő lehetőségeket továbbfejlesszék a jó minőségű mezőgazdasági művelésű földterületeken, vagy a szőlő visszatelepítésre alkalmas Öreghegyen. További lehetőség a feldolgozó ipari kapacitás növelése, valamint a turizmus-fejlesztés.

2.1. GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE

2.1.1. Öreghegy újjáélesztése, szőlő- és bortermelés

Az Öreghegy Tordas egyik legrégebben művelt szőlőterülete. A település szerkezetében elfoglalt helye alapján ez a településrész külön kezelést igényel. Cél, hogy az eredeti tájhasználat legyen az uralkodó, azaz a lakófunkció kiszorításával a pincék, prэшázak és szőlő ültetvények vegyék vissza helyüket. Hosszútávon ez a hely új megélhetési formákat is generálhat, a település helyi termékpalettáját bővítheti a szőlő- és bortermelés termékeivel. Az erre épülő borturizmus révén a hely új színfoltja lehet az etyeki borvidéknek. A revitalizáció megtervezése során minden lehetséges eszközt igénybe kell venni (településrendezési eszközök, egyéb helyi rendeletek, hegyközségi szabályozás), s fontos a közösségi elhatározás megerősítése és a végrehajtás megszervezése is.

2.1.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Ingatlan-tulajdonosok Etyek-Budai Hegyközség		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Ingatlan-tulajdonosok Etyek-Budai Hegyközség
	X	X		X	Öreghegy településrész	X	X	X	X
Tervezhető projektelemek	- Öreghegy településrész stratégiai céljaival megegyező célok: - Tulajdonviszonyok rendezése - Öreghegy telkein szőlő-, gyümölcsstermesztés visszaállításának támogatása - Közösségi gazdasági terület kialakítása - Értékközpontú szigorú szabályozás - Terület ismertségét lehetővé tevő fejlesztések - Öreghegyi civilszervezet alakítása - a hegyen jelen lévők közösséggé formálása - Település identitási program indítása - Öreghegy fejlesztésére gazdálkodással összefüggő képzések indítása - Etyek-Budai borvidékhez tartozó Öreghegyen - a termőhelyi adottságnak megfelelő - piros szőlő telepítése, erre épített vörösbort készítése - Öreghegyre jellemző termékpaletta kialakítása: termőhelyi adottságoknak megfelelő, termelhető növények szelektálása - az Országos Mezőgazdasági és Fajta-minősítő Intézet Tordasi Fajtakísérleti Állomása és a Hegyközség segítségével								

2.1.2. Új vállalkozási terület kijelölése

A jövőben új vállalkozási terület kijelölése is szükségessé válhat. Ennek során nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a megtelepedő vállalkozások által végzett tevékenységek környezeti terhelési értéke ne veszélyeztesse a település meglévő jó lakókörnyezeti és kiváló termőhelyi adottságait. Az új övezet kijelölése további vállalkozásokat hozhat a térségbe, így érdemes a fejlesztést a szomszédos települések gazdaságfejlesztési terveihez igazítani.

2.1.2. Intézkedésre vonatkozó információk									
	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X		X			Külterület	X		X
Tervezhető projektelemek	- Gazdasági-szolgáltató „övezet” kialakítása - A helyi kis- és kézművesipar mellett a munkahelyet és adót teremtő kis- és középvállalkozásoknak terület biztosítása								

2.1.3. Fenntartható, önálló gazdaság megteremtése

Az önellátás ösztönzése és az alternatív energiatermelés támogatása a gazdaságfejlesztés helyi innovatív megoldásait segíti, és hosszútávon hozzájárul a településen élők megtartásához. A környezettudatos életmód elterjesztéséhez, az egészséges élelmiszertermelés népszerűsítéséhez a jelenleg már jól működő kezdeményezéseket is meg kell szólítani, és bevonni a közös munkába. A falusi életmód továbbadásához szükséges, hogy minél többen ismerjék meg az önálló gazdálkodás alapjait.

A településen megújuló energetikai koncepció megalkotása szükséges, melyben feltárássra kerül, hogy a potenciális megújuló források milyen lehetőségeket teremtenek a település számára, milyen kockázataik vannak a felhasználásuknak, milyen hatékonysággal lehet felhasználni az adott energiaforrásokat, illetve hogy milyen felhasználási területei vannak a megújuló energiák használatának. A koncepció eredményeit az önkormányzati fejlesztések során fel kell használni, illetve meg kell osztani a tudást a településen élők és gazdálkodók felé.

2.1.3. Intézkedésre vonatkozó információk									
	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók			Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők				
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások		Egyéb	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X		X			Egész település	X		X
Tervezhető projektelemek	- Önfenntartó családi gazdaságok támogatása - Településen működő kertészetek fejlesztése - Termelők összefogása (szövetkezet) - Helyi termékek kialakítása - Mezőgazdasági melléktermékek hasznosítása - Megújuló energiaforrások használata - Települési megújuló energia program kidolgozása - Környezettudatos szemléletformálási akciók indítása								

2.2. HELYI VÁLLALKOZÁSOK MEGERŐSÍTÉSE

2.2.1. Helyi termékfejlesztés

A helyi termékfejlesztés a település külterületén, vagy a nagyobb gazdaságokban, kertekben megtermelt mezőgazdasági terményekből, speciális növényfajták nemesítésével, a szőlő- és gyümölcs feldolgozás termékeinek kiválogatásával, egy úgynevezett "tordasi brand" építéssel történhet. A termék-kosár összeállításában elsődleges szempont, hogy a helyi jelleg domináljon. A helyi termékek előállításának támogatása helyzetbe hozza a helyi vállalkozókat, növeli a helyi foglalkoztatást.

2.2.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
				Tordasi Fajta-kísérleti Állomás					Településen működő kertészetek
	X	X	X	X	Egész település		X	X	X
Tervezhető projektelemek	– Településhez kapcsolódó növényfajtá(k) nemesítése és termesztése, illetve termékfeldolgozás – Etyek-Budai borvidékhez tartozó Öreghegyen - a termőhelyi adottságnak megfelelő - piros szőlő telepítése, erre épített vörösbort készítése – Termékek piacra jutásának segítése – Piac termékválasztékának bővítése – Helyi termékek arculati tervezése – Helyi termékek feldolgozó háttérének megteremtése - agrár-logisztikai központ létesítése – Az Országos Mezőgazdasági és Fajtamínősítő Intézet Tordasi Fajtakísérleti Állomásának vezetésével az együttműködés folytatása								

2.2.2. Helyi vállalkozások támogatása

Fontos feladat a helyi gazdasági szereplők támogatása, ennek során a helyi adózás rendjének újragondolása mellett mint speciális helyi szolgáltatás jelenhet meg egy közös képviseleti iroda biztosítása. A helyi vállalkozások piacra jutásának és a szolgáltatások összekapcsolásának záloga, hogy a vállalkozások ismerjék egymás tevékenységét, illetve hogy a településen élők számára ismertek legyenek. Ez az ismertség jelentheti, hogy

- a településen élők a helyi vállalkozások szolgáltatásait veszik figyelembe,
- új munkahelyek teremtnének a helyben élők számára,
- egymást erősítő szolgáltatások és vállalkozások jelennek meg.

2.2.2. Intézkedésre vonatkozó információk									
	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X		X		Egész település	X		X	
Tervezhető projektelemek	- Helyi adózási rendszer átalakítása - helyi gazdasági szereplők támogatása, kedvezmények biztosítása - Közös vállalkozói iroda kialakítása: - o pályázatírás segítése - o vállalkozások működését segítő szolgáltatások biztosítása - Helyi vállalkozások támogatása szolgáltatások igénybevétele, közbeszerzés során - Helyi vállalkozások közötti kapcsolat erősítése: - o Vállalkozói fórumok tartása - o Vállalkozók, vállalkozások összeírása (elérhetőség minden lakos és szolgáltató számára, közös platform a vállalkozói érdekek érvényesítése érdekében)								

2.3. TURIZMUS-FEJLESZTÉS

2.3.1. Jó térségi kapcsolatok, kulturális együttműködések

A térségi szerepkörből fakadó előnyök kiaknázása Tordas kiemelt turisztikai feladata. Budapest főváros, Székesfehérvár vagy a Balaton közelsége olyan célközönséget vonz, akik egy-két napos kirándulásokat terveznek, illetve olyanokat is, akik a meglévő csárda, kalandpark miatt érkeznek a községbe. Az átmenő kerékpáros turizmus kiszolgáló hálózatának bővítésével nőhet az ide érkezők száma, az egyéb turisztikai fejlesztések pedig az ide látogatók Tordason töltött idejét növelhetik.

A Tordasi horgásztó környezete (westernfalu, kalandpark, tájház) illetve a Szent László-patak mellett elhelyezkedő sportcentrum egyaránt a település idegenforgalmi szempontból fontos objektumai maradnak. Fejlesztési lehetőségeit tekintve érdemes megvizsgálni az Öreghegy hasznosítását is, hiszen a revitalizációt követően jelentősebb volumenűvé válhat a helyben megforduló borturisták száma.

A kulturális és idegenforgalmi együttműködés bővítése szintén a szomszédos településeken és a környező civil szervezeteken keresztül valósítható meg. Ez a térségben megrendezésre kerülő fesztiválok összehangolását, közös szervezését jelenti, ám nem elhanyagolható szempont a közeli Martonvásárba érkezők átcsábítása a tordasi művészeti, kulturális rendezvényekre.

2.3.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Kistérség települései Velencei-tó TDM egyesület		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Kistérség települései Velencei-tó TDM egyesület
	X	X	X	X	Egész település Kistérség települései	X	X	X	X
Tervezhető projektelemek	- Több napos kiránduló programok szervezése „csillagtúra szerűen” - Ercsi - Etyek közötti kerékpárút településeinek összefogása, szolgáltatások összehangolt biztosítása (kerékpár kölcsönző és szerviz, megálló, kapcsolódó szolgáltatások) - Helyi attrakciók fejlesztése: - o pincesor kialakítása - turisztikai attrakció, vendéglátó funkciók támogatása - o westernfalv - Helyi fesztiválok, művészeti események rendezése								

2.3.2. Hangya hagyományok ápolása

A Hangya hagyományok felélesztése segíthet abban, hogy a helyi identitástudat erősödjön. A fiatalok számára vonzó lehet, hogy a hajdani mintatelepülés ma is példát tud mutatni összefogásból. Lehetőség adódik így a közösségi munka örömeit megérintni, és ezáltal mindenki bekapcsolódhat Tordas közösségi életébe.

2.3.2. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X	X			Egész település	X	X		Ingtalan tulajdonosok
Tervezhető projektelemek	- Hangya szövetkezeti települések együttműködése (ittthon és Dániában) - Hangya hagyományok feldolgozása és népszerűsítése - Hangya nap hagyományainak ápolása - Hangya hagyományokra alapozott szövetkezeti rendszer kialakítása - Idősek történeteinek összegyűjtése								

2.3.3. Sajnovics-Dreher hagyományok ápolása

A település fejlődése során kiemelkedő szerep jutott a Sajnovics és Dreher családoknak. A településen elsősorban a kastély műemlékegyüttese őrzi a két család szellemét. Az épületegyüttes felújítása kiemelt jelentőségű, annak felújítása illetve megfelelő funkció(k)-val való ellátása a település egyik kulcsprojektje. Cél, hogy a kastély és környezete középtávon megújuljon.

A Sajnovics család felvilágosodott gondolkodása jelentősen előrelendítette a települést a XVIII. században. A Sajnovics családból különösen Sajnovics János jezsuita szerzetes munkássága kiemelkedő, mint korának egyik fontos csillagásza és nyelvtudósa. A településsel szomszédos Martonvásár városa sokat tesz a Dreher család, elsősorban Dreher Jenő hagyatékának ápolásáért, azonban az egykori Dreher birtokokat jelentő szomszédos településekkel együtt is érdemes megvizsgálni az együttműködést. A településnek meg kell találnia, hogyan állíthat méltó emléket az utókor nagyjainak.

2.3.3. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb Fővárosi Önkormányzat		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X		X	X	Egész település	X		X	
Tervezhető projektelemek	- A kastély önkormányzati tulajdonba vételi lehetőségének vizsgálata - ingatlan-hasznosítási, megvalósítási terv elkészítése - Kastélykert részben közcélú felhasználása, új közpark létrehozása - Csillagászati fejlesztések a településen - Településközi együttműködések: Martonvásár és más szomszédos települések, Bakonybél								

3. AKTÍV ÉS ÖSSZETARTÓ HELYI KÖZÖSSÉG

Tordas egyik legfőbb erőssége az itt élők összetartásában keresendő. A hajdani Hangya mozgalom mintatelepülésén jelenleg is nagy a közösség szerepe, amit a település különféle civil, egyházi, művészeti és egyéb csoportjai, egyesületei fémjeleznek. Az önkormányzat a helyi közösségeknek biztosított támogatással, a döntési folyamatokba történő bevonással, fórumok rendezésével segítheti a közösségek életben maradását. A helyi kezdeményezések internetes felületen történő összekapcsolása, a programok egyeztetése, a kommunikáció javítása, az egymásra épülő programok, projektek összehangolása mind mind a közösségi háló erősítésének eszközei.

3.1. EGYÜTTMŰKÖDÉSEK ERŐSÍTÉSE

3.1.1. Helyi közösségek, civilek támogatása

A helyi közösségek közötti együttműködések ösztönzése közösségi fórumok tartásával, az egymás közötti kommunikáció javításával történhet. A település honlapján keresztül való elérhetőségük, vagy a programok egyeztetése hatékonyabb együttműködések eredményezhet. Az együttműködések ösztönzésében az önkormányzat vezető szerepet vállalhat fel, ha a döntés-előkészítésbe bevonja az érintett helyi közösségeket.

A település számára nagyon fontos a településen működő civil szervezetek jelenléte, hiszen működésükkel jelentős szerepet töltenek be a közösség életében. Ennek megfelelően az önkormányzat a rendelkezésére álló eszközeivel támogatja a helyi civil szervezeteket. A településen a közösségi élet központjaként a Hangya Művelődési Ház funkcionál, ami számos civil szervezet számára biztosít helyszínt, illetve maga a művelődési ház is több olyan rendezvényt szervez, ami hozzájárul Tordas közösségi életének színesítéséhez. Mindemellett a művelődési házban több klub program is megjelenik: nyugdíjas klub, színpadklub, szívekklub.

A civil szféra további támogatása a helyi egyesületek, művészeti csoportok, sport egyesületek, egyéb civil szerveződések anyagi, vagy más eszközökkel való segítése erős közösséget épít. A közösségi élet meghatározó szereplői a vallási közösségek, akik a jótékonyági akciókkal, gyermektáborokkal, aktív közéleti tevékenységekkel segíthetik a településen élőket. Javasolt, hogy a képviselő-testület az éves költségvetésében különítsen el erre a célra forrást, amit közös döntéssel osztanak szét a megvalósítani kívánt programok függvényében.

3.1.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X	X			Egész település	X	X		
Tervezhető projektelemek	- Civil koncepció készítése - Civil szervezetek támogatása, önkormányzati Civil Alap működtetése - Civil egyeztető fórum tartása - o Civil szervezetek vagy civil szervezetek vezetőinek bevonása a döntéshozatalokba - o Helyi közösségek közötti feladatmegosztás, együttműködés - Civilek pályázatírásánál önkormányzati koordinálás, segítségnyújtás - Művelődési Ház kül- és beltéri fejlesztése - Községi terek biztosítása a civil szervezeteknek - Egyházak közötti együttműködés, jótékonyági akciók - „Tordasi napok” szervezése, a máshol élők számára találkozó szervezése - Honlapok elérhetőségének összekapcsolása - Szomszédok egymásért mozgalom - közbiztonság fokozása								

3.1.2. Településközi együttműködések erősítése

A településkörnyéki együttműködések erősítése a közös feladatellátás megszervezésében elengedhetetlen, mert bizonyos feladatok finanszírozását csak így lehet gazdaságosan megoldani (pl. szociális területen). A kistérségi társulás mellett nagyobb hangsúlyt kell kapni a települések egymás közötti megállapodásainak, a többszintű térségi együttműködésnek, mely a Leader csoportokban kitűzött közös célok eléréséhez is szükséges. Cél, hogy a kötelező feladatellátás térségi megszervezésével a leggazdaságosabb működési feltételek alakuljanak ki.

Míg a kistérségi együttműködés központjában jellemzően a feladatellátás áll, addig az egyéb települési együttműködések inkább kulturális alapokon nyugszanak. A településnek részt kell vennie olyan együttműködésekben, ahol a települések megoszthatják tapasztalataikat, és így egymást inspirálják.

3.1.2. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
				Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás Egyéb partner önkormányzat					Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás Egyéb partner önkormányzat
	X			X	Kistérség települései	X			X
Tervezhető projektelemek	- Térségi feladatellátás megszervezése - o Feladatellátások folyamatos monitoringozása - o Feladatok közös tervezése - o Rendszeres fórumok tartása - Testvértelepülési kapcsolatok ápolása - Új településközi együttműködések kialakítása - o Pl.: Bakonybél - kapcsolódás: csillagda Bakonybélben, Sajnovics kultusz Tordason; Cseh Tamás indiántábora Bakonybélben, Cseh Tamás szülőháza Tordason; indiántábor Bakonybélben, westernfalu Tordason) - o Hangya szövetkezeti települések együttműködése (ittthon és Dániában) - o Részvétel az Európai Vidékfejlesztési és Falumegújítási Munkaközösség (ARGE) munkájában - o Tapasztalatszerzés - mintaprojektek látogatása								

3.2. FIATALOK MEGTARTÁSA

3.2.1. Szabadidő eltöltési lehetőségek bővítése, ifjúságügy támogatása

A szabadidő eltöltési lehetőségek bővítésével a fiatalok helyben tartása is könnyebb feladat. Budapest közelsége miatt inkább a helyi, kisebb, meghittebb szórakozóhelyek kialakítása, speciális időtöltési lehetőség biztosítása a célszerű, de a közművelődési lehetőségek bővítése is ezt a célt szolgálja.

Az ifjúságügy támogatása olyan befektetést jelent, ami a település számára többszörösen megtérülhet a jövőben. Az Önkormányzat mindenképp szükségesnek tartja az Ifjúságpolitikai Koncepció aktualizálását, amiben lefektetné, hogy milyen alapelvek mentén kívánja támogatni ezt a területet, milyen célokat kíván elérni és ehhez milyen eszközöket tud biztosítani. Az ifjúságpolitikai koncepcióval párhuzamosan ki kell dolgozni azt a támogatási rendszert, amivel az Önkormányzat közvetlenül vagy közvetve segíteni tudja az ifjúság helyben tartását. Természetesen a magas színvonalú közszolgáltatások és a jó lakókörnyezet megléte elengedhetetlen feltétele annak, hogy a fiatalok Tordason képzeljék el jövőjüket.

3.2.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X	X				Egész település	X	X	
Tervezhető projektelemek	- Szabadidős tevékenységek bővítése - o Községi helyek létrehozása (klub szoba, tánc ház) - o Közös kirándulások szervezése - Fiatalok bevonása a településfejlesztésbe - Fiatalok számára helyi pályázatok kiírása - Továbbtanulás segítése - o Hangya-ösztöndíj kiadása - o Településsel összefüggő dolgozatok, diplomadolgozatok kidolgozása - o nyári munka biztosítása - Fiatalok lakáshoz vagy építési telekhez jutásának támogatása								

3.2.2. Sport programok megvalósítása

A sport programok megrendezéséhez az új sportcsarnok megépítése szükséges, a szabadtéri sportpályák bővítésével pedig több fajta sportágnak lehet helyet adni. A közös sportolás, vagy a kedvenc csapatnak való szurkolás segíti a helyi közösségek összekovácsolódását.

3.2.2. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X	X			Egész település	X	X		
Tervezhető projektelemek	- Sport koncepció kialakítása - Versenysport lehetőségének vizsgálata az alábbi szempontok figyelembe vételével: - o meglévő adottságokra, lehetőségekre támaszkodva - o kis infrastruktúra igény - o fiatalok igényfelmérése - sportágválasztó - Rekreatív, illetve sportprogramok szervezése - Falu kupa versenyek megrendezése (Urban game mintájára) - Felnőtt játszótér építése - Iskola környezetének rendezése, közterületi átépítés: - o sportpályák fejlesztése - o táncsűr kialakítása - o komplex környezetrendezés								

3.3. HELYI HUMÁN ERŐFORRÁS KÉPZÉSE

3.3.1. Helyben szervezett felnőttképzés

A helyben szervezett felnőttképzés a munkavállaláshoz segítheti a munkát keresőket, illetve egyéb társadalmi csoportok olyan ismereteket sajátíthatnak el helyben (pl. kismamák, nyugdíjasok), amit az időbeosztásuk, vagy egészségi állapotuk miatt máshogy nem tudnának megtenni. Jó lenne továbbá, ha a számítógépes ismeretek és az idegen nyelv tanulása mindenki számára elérhetővé válna Tordason. Az Öreghegyen található ingatlantulajdonosok részére képzések indítása, hogy megfelelő minőségű termények és termékek szülessenek meg, melyek alkalmasak a piacra jutásra.

3.3.1. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X	X				Egész település	X	X	X
Tervezhető projektelemek	- Felnőttképzési lehetőségek biztosítása - Számítógépes és idegen nyelvi ismeretek mindenki számára - Öreghegy fejlesztésére gazdálkodással összefüggő képzések indítása - Kapcsolat egyetemekkel, hogy gyakorlatot a településen sajátítsanak el a hallgatók								

3.3.2. Művészeti oktatás támogatása

A művészeti oktatás támogatása Tordason kiemelt helyen kell, hogy szerepeljen. A településen jelenleg is jól működő alkotó közösségek találhatók, sok művész él helyben, s a környékről is sokan járnak ide iskolába, vagy táncolni, kézművességet tanulni. Jó lenne, ha ez a művészeti, kulturális tevékenység továbbra is élénk maradna, s a jövőben is fontos szerepet töltene a falu életében.

3.3.2. Intézkedésre vonatkozó információk

	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X	X			Egész település	X	X		
Tervezhető projektelemek	- Művészeti, kulturális programok közös megvalósítása - Művészeti és kulturális programoknak helyet adó terek fejlesztése - o tánccsűr létesítése - o kamara színpad létesítése koncertekre - Községi élet bemutatása az interneten - A könyvtár eszközeinek, bútorzatának korszerűsítése, kapacitásának növelése.								

3.3.3. Környezettudatos gondolkodás népszerűsítése

A környezettudatos gondolkodás népszerűsítésével a fenntartható környezet kialakításához járulnak hozzá a programban résztvevők. Javasolt, hogy már óvodás korban kezdődjön meg a szemléletváltás. A jó példák összegyűjtésével és bemutatásával másoknak is minta lehet a tordasi életvitel.

Lokális és globális szempontból is, minden fejlesztés során figyelemmel kell lenni a környezeti hatásokra, s csak olyan fejlesztések támogathatók, melyek az elérhető legjobb technológia alkalmazásával csökkentik a terhelést vagy a fejlesztések következtében a jelenleginél kisebb terhelést jelentenek. A környezetvédelmi szemléletet érvényesíteni kell a mindennapos gondolkodásban, s ennek érdekében programokat kell folytatni, illetve a településnek is meg kell teremteni a környezetvédelmi szabályozó rendszerét.

3.3.3. Intézkedésre vonatkozó információk

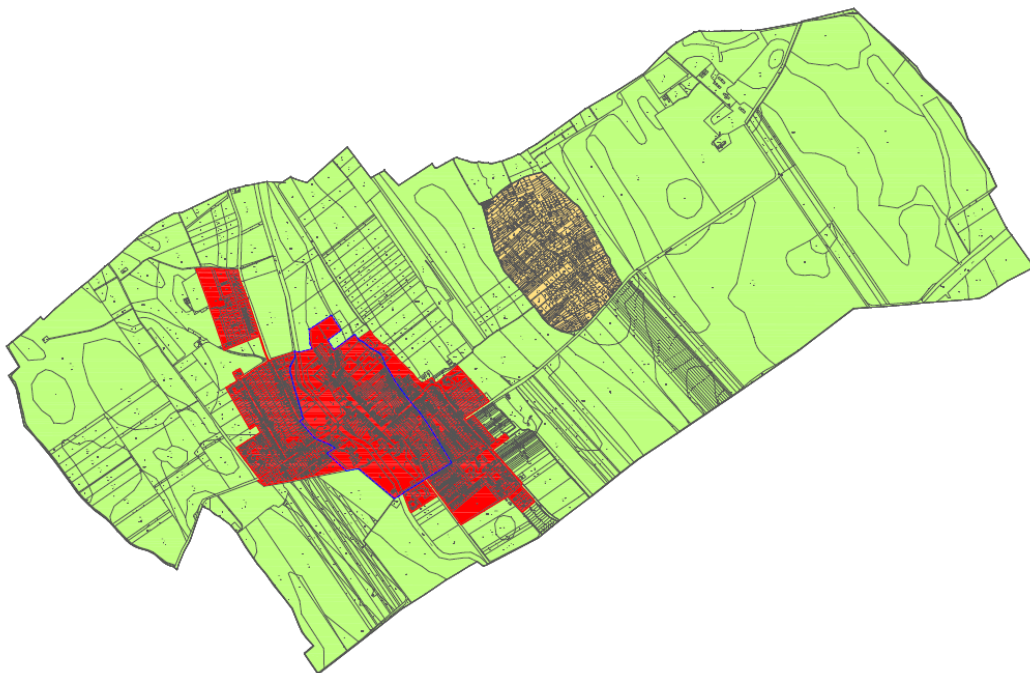
	Tervezésben, előkészítésben szerepet vállalók				Az intézkedés területi hatóköre	Megvalósításban együttműködő szereplők			
	Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb		Önkormányzat	Civil szervezetek	Vállalkozások	Egyéb
	X	X				Egész település	X	X	
Tervezhető projektelemek	- Környezetvédelmi rendelet és program kidolgozása, benne környezetvédelmi alap működtetése - Környezettudatos programok indítása - o tudatos életmódot népszerűsítő programok szervezése - o lakosság öntevékeny környezetvédelmi intézkedéseinek támogatása - o környezettudatosság népszerűsítése - o környezet állapotát figyelembe vevő fejlesztések ösztönzése - o környezetkímélő gazdálkodás gyakorlatának megismertetése - Önkormányzati fejlesztések során környezettudatos fejlesztések indítása - Szemétgyűjtés hatékonyságának megoldása - különösen az Öreghegyen - Zöld önkormányzat megteremtése (újrapapír, e-iroda irányába mutató informatikai fejlesztés, bővített szelektív gyűjtés lehetősége önkormányzati intézményeknél, stb.);								

2.2. TELEPÜLÉSRÉSZ SZINTŰ STRATÉGIAI CÉLOK MEGFOGALMAZÁSA

Tordas község középtávú fejlesztései, elképzelései az elkövetkező 4-6 évre lettek megfogalmazva. Olyan összetett településfejlesztési beavatkozásokról van szó, amelyek jelentősen átalakítják a célterület jelenlegi állapotát, de hatásuk kisugárzik és az egész település, illetve a vonzáskörzet, kistérség számára jelentenek pozitív fejlődést. A beavatkozások egy része pályázatokból, illetve az aktiválódó magánforrásokból válhat valóra.

A helyzetértékelés részletesen tartalmazza a településrészek elemzését, és fejlesztési kihívásait ebben a fejezetben csak a stratégia szempontjából kiemelten fontos elemek szerepelnek. Ahogyan a megalapozó vizsgálatban bemutatásra került, a község területén összesen három településrész került lehatárolásra:

1. Belterület
2. Öreghegy
3. Külterület

A következő alfejezetekben bemutatjuk, hogy az egyes településrészekre milyen fejlesztési célok kerültek meghatározásra.

2.2.1. Belterület településrész stratégiai céljai

- Átfogó fejlesztési cél

A településrész átfogja a teljes belterületet, ahol a lakóterületek mellett intézményi és szolgáltató területek, gazdasági területek stb. találhatóak. Ennek köszönhetően településképi és településszerkezeti szempontból rendkívül összetett, így a fejlesztési célok széles tárháza jelenik meg, azaz ebben a településrészben kell leginkább diverzifikált fejlesztési célkitűzéseket megjelölni.

A fejlesztésnek a minőségi településrehabilitáció keretében kell megvalósulni, mely során meg kell oldani a településközponti funkciók bővítését, valamint fokozni kell a lakókörnyezet minőségét, melyek hozzájárulhatnak összességében a vonzó lakókörnyezet, településkép megteremtéséhez.

- Fejlesztési célok a területen

- Településközpont jellegének megerősítése funkcióbővítéssel
 - Községi funkciók megerősítése, új közösségi terek kialakítása
 - iskolához kapcsolódóan többfunkciós közösségi tér kialakítása
 - Művelődési Ház fejlesztése (kültéri bővítés, épület nem önkormányzati tulajdonrészének a megszerzése)

- Kereskedelmi és szolgáltató egységek fejlesztése
- Kastély átfogó rendezése
 - fenntarthatóan működő szolgáltatások és fejlesztések megvalósítása
 - kastély megújítása során közösség számára is használható fejlesztések megvalósítása
- Intézmények fejlesztése
 - Egészségház kialakítása
 - sportcsarnok építése az iskolához kapcsolódóan
 - szolgáltató Polgármesteri Hivatal infrastrukturális feltételeinek megteremtése
- Sportpályák fejlesztése
- Lakókörnyezet minőségi fejlesztése
 - Közterületek, zöldfelületek rendezése
 - szabadtéri játszóterek kialakítása különböző korosztályok számára
 - útsorfák telepítése
 - közösségi terek kialakítása
 - Lakóterületek közötti kapcsolat biztosítása
 - Lakóterületek átgondolt kialakítása
 - Kereskedelmi és szolgáltató egységek fejlesztése
 - Helyileg értékes épületek felújítása és hasznosítása
 - Energetikai korszerűsítés
 - energiatakarékos közvilágítás
 - légkabelek cseréje földkábelre
 - Kapcsolódó infrastruktúra megújítása, fejlesztése
 - temető rendezése
 - utak, járdák rekonstrukciója
 - összefüggő kerékpározásra alkalmas hálózat kialakítása
 - Belterületi gazdasági és gazdálkodási területek között a konfliktusok elkerülése
 - gazdasági területek és lakóterületek fizikai elválasztása, környezeti terhelés csökkentése
 - terület átalakulásának támogatása a településközpontban

• A fejlesztési célok hatásainak elemzése

A fejlesztési célok a településrész adottságaihoz illeszkednek; az eddig elmaradt fejlesztések, létesítményi felújítások megvalósítását jelentik, illetve funkcionális bővítést képvisel. Hatásuk egyértelműen pozitív, mivel az épített és természetes környezet minőségét emelik, a lakosság komfortérzetét javítják, alulhasznosított, értékes területek revitalizációjával jár; valamint megerősíti a településközponti arculatot. Az eddig lezajlott fejlesztési folyamatokhoz jól illeszkednek a célkitűzések. A fejlesztések életminőség-javító hatása az egész településen jelentős.

2.2.2. Öreghegy településrész stratégiai céljai

• Átfogó fejlesztési cél:

Az Öreghegy településen belüli elhelyezkedése, szerkezeti sajátossága, elmúlt időszakokban történt átalakulása indokolja, hogy a külterületi településrészből „kiemelte”, s önálló fejlesztési célokat határozzon meg rá az ITS. A településrészen cél a megindult átalakulási folyamatok (lakófunkció megjelenése) megállítása, a korábbi tájhasználat, arculat visszaalakítása - figyelemmel a hegy múltjára. Az Öreghegy esetében radikálisan be kell avatkozni a folyamatokba, s különösen a lassú és átgondolt fejlesztésekre kell a hangsúlyt helyezni.

• Fejlesztési célok a területen:

- Hagyományos tájhasználat kialakításának segítése
 - Tulajdonviszonyok rendezése:
 - elhagyott, parlagon fekvő mezőgazdasági területek tulajdonszerzése;
 - birtokrendezés - önkormányzati tulajdonú területek koncentrált kialakítása;
 - Öreghegy telkein szőlő-, gyümölcstermesztés visszaállításának támogatása
 - kulturterületek arányának növelése
 - “kiskert-kultúra” elterjedésének támogatása, a parlagon levő földterületek (pl. Öreghegy, lakótelkek vége) művelésének ösztönzése

- Községi gazdasági terület kialakítása
 - szerszám- és eszköztárolás
 - közösségi- és rendezvénytér
- Egyéb, nem infrastruktúra jellegű fejlesztések
 - Értékközpontú, szigorú szabályozás:
 - építési szabályzat megalkotásáig változtatási tilalom fenntartása
 - építés engedélyezése a szőlő, gyümölcs és kert területfelhasználáshoz kapcsolódóan, kizárólag gazdasági funkció esetén;
 - lakóterületek terjeszkedésének megakadályozása
 - hegyközségi szabályozás
 - Terület ismertségét lehetővé tevő fejlesztések:
 - bekapcsolás a térség turisztikai hálózatába
 - táblarendszer kialakítása
 - helyi jelentőségű programok kialakítása
 - Öreghegyi civilszervezet alakítása - a hegyen jelen lévők közösségé formálása
 - Program indítása, hogy a település identitását határozza meg az Öreghegy: helyi lakosok őrizték meg tulajdonukat a településen, illetve legyenek érdekeltek további ingatlanok szerzésében

- **A fejlesztési célok hatásainak elemzése:**

A fejlesztési célok a településrész adottságaihoz illeszkednek, hozzájárulnak az öreghegyi táj megőrzéséhez. A fejlesztéseknek elsősorban a szőlőhegyen gazdálkodók, a területtulajdonosok a célcsoportjai. A fejlesztések összhangban vannak a településszerkezeti tervvel.

2.2.3. Külterület településrész stratégiai céljai

- **Átfogó fejlesztési cél:**

A település külterületén fenn kell tartani a nagy hagyománnyal bíró mezőgazdasági területhasználatot, s vissza kell nyúlni a korábbi gyakorlathoz, hogy a termelők segíteni tudják egymást. E településrészen a meglévő adottságokhoz, valamint a tájszerkezetben rejlő potenciálokhoz alkalmazkodó művelési módokat kell előnyben részesíteni. A külterületi településrészen lehetőséget kell biztosítani arra, hogy gazdasági telephelyek meg tudjanak telepedni. A külterületen meg kell vizsgálni, hogy mennyiben alkalmas - rentábilisan - alternatív energiaforrások megtelepítésére.

- **Fejlesztési célok a területen:**

- Sokszereplős mezőgazdaság kialakulásának támogatása:
 - Kiváló- és jó termőhelyi adottságú szántóterületek fenntartása;
 - Lakóterületi fejlesztések átgondolása - mezőgazdasági területek megőrzése;
 - Meglévő mezőgazdasági telephelyek fejlesztésének támogatása - táj- és településképi érdekek figyelembe vételével.
- Több lábon álló gazdaság:
 - Gazdasági területek átgondolt fejlesztése Martonvásár határában;
 - Gazdasági területek és a lakott területek fizikai elválasztása;
 - Turisztikai fejlesztések;
 - Alternatív energia hasznosításának vizsgálata.

- **A fejlesztési célok hatásainak elemzése:**

A fejlesztési célok a településrész adottságaihoz illeszkednek. Hatásuk egyértelműen pozitív, mivel a gazdasági környezet fellendítését célozza meg, de egyben a természetes környezetet megőrzi, a meglévő tájhasználatot megerősíti. A fejlesztések összhangját a településrendezési eszközökkel vizsgálni szükséges az alábbi területeken: kijelölt lakóterületi fejlesztések, gazdaság fejlesztési területek.

2.3. A CÉLRENDSZER SZINERGIA VIZSGÁLATA

Célrendszer szinergia vizsgálata																											

	Erős kapcsolat
	Közepesen erős kapcsolat
	Kapcsolatot nem vizsgáljuk

Célrendszer szinergia vizsgálata		Erős kapcsolat		Közepesen erős kapcsolat		Kapcsolatot nem vizsgáljuk	
		1.1.1. Alapfokú egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése					
		1.1.2. Alapfokú oktatás feltételeinek javítása					
		1.1.3. Korszerű közigazgatás feltételeinek biztosítása					
		1.2.1. Lakóterületek minőségi fejlesztése					
		1.2.2. Zöldfelületi fejlesztések					
		1.2.3. Egyéb szolgáltatások fejlesztése					
		1.3.1. A közmű infrastruktúra hálózatok állapotának javítása					
		1.3.2. Úrhálózat és azzal összefüggő infrastruktúra fejlesztése					
		1.3.3. Kerékpár- és gyalogos infrastruktúra					
		1.4.1. Településközpont rendezése					
		1.4.2. Épített értékek védelme					
		2.1.1. Öreghegy újjaélesztése, szőlő- és borkertmelés					
		2.1.2. Új vállalkozási terület kijelölése					
		2.1.3. Fenntartható, önálló gazdaság megteremtése					
		2.2.1. Helyi termékfejlesztés					
		2.2.2. Helyi szolgáltatások fejlesztése					
		2.3.1. Jó térségi kapcsolatok, kulturális együttműködések					
		2.3.2. Hangya hagyományok ápolása					
		2.3.3. Sajnovics-Dreher hagyományok ápolása					
		3.1.1. Helyi közösségek, civilek támogatása					
		3.1.2. Településközi együttműködések erősítése					
		3.2.1. Szabadidő eltöltési lehetőségek bővítése, ifjúságügy támogatása					
		3.2.2. Sport programok megvalósítása					
		3.3.1. Helyben szervezett felnőttképzés					
		3.3.2. Művészeti oktatás támogatása					
		3.3.3. Környezettudatos gondolkodás népszerűsítése					

3. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

3.1. A TEMATIKUS CÉLOK ÉS A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK VISZONYA

- **Lehetséges kulcsprojekt(ek)**

A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, melyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) Középtávú Települési Cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemzően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének. A kulcsprojekt nem feltétlenül integrált projekt, célszerű azonban, ha a kulcsprojekthez további projektek kapcsolódnak.

Ezek jellemzően akcióterületeken helyezkednek el, azonban lehetnek akcióterületen kívüli - pontszerű - projektek is.

- **Lehetséges akcióterület(ek)**

Jelen jogszabályi környezet már nem írja elő pályázati feltételként, hogy a beavatkozás csak kijelölt akcióterületen történhet, de hasznos lenne minél előbb elgondolkodni, hogy a településen melyek a területileg lehatárolható, komplex beavatkozást igénylő (potenciális akcióterületek). Ha körvonalaazódnak a lehetséges akcióterületek, a megalapozó vizsgálatok könnyebben tudnak ráfókuszálni.

Lásd: 3.4. fejezet

- **Akcióterületi projektek (térben koncentrált és egymással összehangolt projektek):**

Az egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen végbemenő fejlesztések

- egymással szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását illetve hatásának kiteljesedését
- az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra,
- ahol az önkormányzat a fejlesztéseket alapvetően befolyásoló pozícióban van,
- volumenük, így várható hatásuk is legyen akkora, hogy érzékelhető változást idézzenek elő az akcióterületen, illetve a településrészen vagy a településen (településfejlesztés gócpontjai).

További kritérium az akcióterületek kijelöléséhez: akcióterületeknek nincs közös, egymással területileg átfedésben lévő része.

Lásd: 3.4. és 3.5. fejezet

- **Akcióterületen kívüli - pontszerű - projektek:**

Nem minden - a település területén megvalósuló - projekt tekinthető akcióterületi projektnak, mert vagy időben, vagy térben nem koncentráltak, vagy a beavatkozás jellege nem komplex. Térben nem koncentrált projekt például egy olyan program megvalósítása, amely a település különböző pontjain jelent pontszerű beavatkozásokat. Időben nem koncentrált az a projekt, amelynek megvalósítása csak hosszabb idő alatt lehetséges. Végül nem komplex jellegű az a projekt, amely egyetlen, pontszerű beavatkozást jelent. Jellemző akcióterületen kívüli projektek:

- önálló épületek, építmények felújítása, korszerűsítése, energetikai fejlesztése,
- közterület- és környezetrendezés a település egy-egy pontján,
- új, önálló létesítmény elhelyezése a települési szövetben,
- hosszabb idő alatt (nem akciószerűen) megvalósítható fejlesztések (meglévő lakóterületek átépülése, ipari területek funkcióváltása, stb.)

Lásd: 3.6.1. fejezet

- **Lehetséges hálózatos projektek**

Egymással összehangolt, térben kapcsolódó projektek. A hálózatos projekt:

- több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll,
- a település egészére vagy annak jelentős részére kiterjed,
- a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik.

A hálózatos projekt lehet integrált projekt, ez esetben az együttműködő projektelemek különböző jellegűek, más-más megvalósítójuk van (pl.: közlekedési hálózat fejlesztés részeként belső tehermentesítő utak építése; kerékpárút hálózat részeként kerékpárutak építése és kijelölése; az energiafelhasználás csökkentéséhez kapcsolódó, közintézmények energetikai célú beruházásait tartalmazó projektek; tehetséggondozási projektek összessége a település közoktatási intézményeiben).

Lásd: 3.6.2. fejezet

- **Nem beruházási jellegű hálózatos projektcsomagok (soft projektek)**

A településszövet fizikai átalakítása közvetett módon hat arra a községben az életre, amelynek a települési szövet az anyagi hordozója. A települési élet minőségének közvetlen javítását a „soft” típusú beavatkozások szolgálják.

- Képzési, foglalkoztatási, közösségi programok költségei
- Közbiztonsági programok költségei (pl. térfigyelő kamerák működtetése)

Lásd: 3.6.3. fejezet

3.2. AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS A LEHATÁROLÁS INDOKLÁSÁVAL

Tordas szolgáltatások és funkcióellátottság tekintetében kedvező pozíciót mondhat magáénak, összességében azt lehet mondani, hogy a település megfelelően meg tudta őrizni a község ellátásához szükséges funkciókat illetve számos, kapcsolódó szolgáltatás fejlesztésére sor került.

Az akcióterületi fejlesztéstől nem csupán azt várjuk, hogy a településképi, funkcióbővítő beavatkozások megtörténjenek, hanem azt is, hogy az itt elért eredmények befolyással lesznek a település egészére, esetenként hatásuk akár a járás, kistérség egy részére is kiterjedhet. Ez részben azt is jelenti, hogy a pontszerű fejlesztések szétsugároznak és a rehabilitált terület környezetében eddig meg nem valósult, piaci alapú fejlesztések indulnak meg, amelyek eredményei összeérnek az önkormányzat által irányított településfejlesztésekkel. Tágabb értelemben pedig az egész települési környezetre, a lakosság életminőségére nézve pozitív változásokat várunk.

Egyetlen akcióterület került kijelölésre a községben, aminek az az oka, hogy sem a település mérete, sem a szerkezete nem követeli meg több akcióterület kijelölését, valamint az Önkormányzatnak kizárólag itt van lehetősége a fejlesztéseket alapvetően befolyásoló pozícióban fellépni középtávon. Egy akcióterület kijelölésének további indoka, hogy az akcióterület a Belterület településrészen belül helyezkedik el, így az ott meghatározott célrendszer majdnem egészében az akcióterületre is értelmezhető. Összességében egy akcióterület kijelölését tette lehetővé a Városfejlesztési Kézikönyv útmutatóban meghatározott lehatárolási szempontrendszer is.

3.3. A TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK ÉS TELEPÜLÉSRESZEK KAPCSOLATA

Belterület településrész		
Akcióterületi projektek	AT1	Az akcióterületen megvalósított fejlesztéseket lásd a 3.4.1. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása című fejezetben
Pontszerű beavatkozások	P11	Jókai utca és lovarda között lakóterület kialakítása
	P12	Szent László-pataktól nyugatra, a településtől (Kölcsey utca) délre lakóterület kialakítása

Öreghegy településrész		
Pontszerű beavatkozások	P21	Birtokrendezés: önkormányzati tulajdonú területek koncentrált kialakítása, tulajdonszerzés
	P22	Közösségi-gazdasági terület kialakítása
	P23	Táblarendszer kialakítása
	P24	Öreghegy civilszervezet, alapítvány alapítása

Külterület településrész		
Pontszerű beavatkozások	P31	Agrár-logisztikai központ létesítése
	P32	Gazdaság-fejlesztési terület kijelölése, terület előkészítése

Hálózatos, Soft projektek (egymással összehangolt, térben kapcsolódó projektek)					
Projekt megnevezése		Településrészek:			Akcióterület
		1 Belterület településrész	2 Öreghegy településrész	3 Külföldi településrész	
H1	Kerékpárút kialakítása Tordas és Martonvásár között				
H2	Fasorok és erdősávok telepítése				
H3	Bel- és külterületi utak javítása				
H4	Energetikai korszerűsítés				
S1	Települési arculat meghatározása, identitás erősítése				
S2	Helyi termékek feldolgozása és piacra juttatása (növénytermesztés, állattenyésztés támogatása, stb.)				
S3	Egészségfejlesztő prevenciók programok biztosítása				
S4	Rendszeres együttműködés az Önkormányzat és a településfejlesztési stratégiai munkacsoport között				
S5	Képzési programok indítása				

	Erős kapcsolat
	Közepesen erős kapcsolat

3.4. AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK

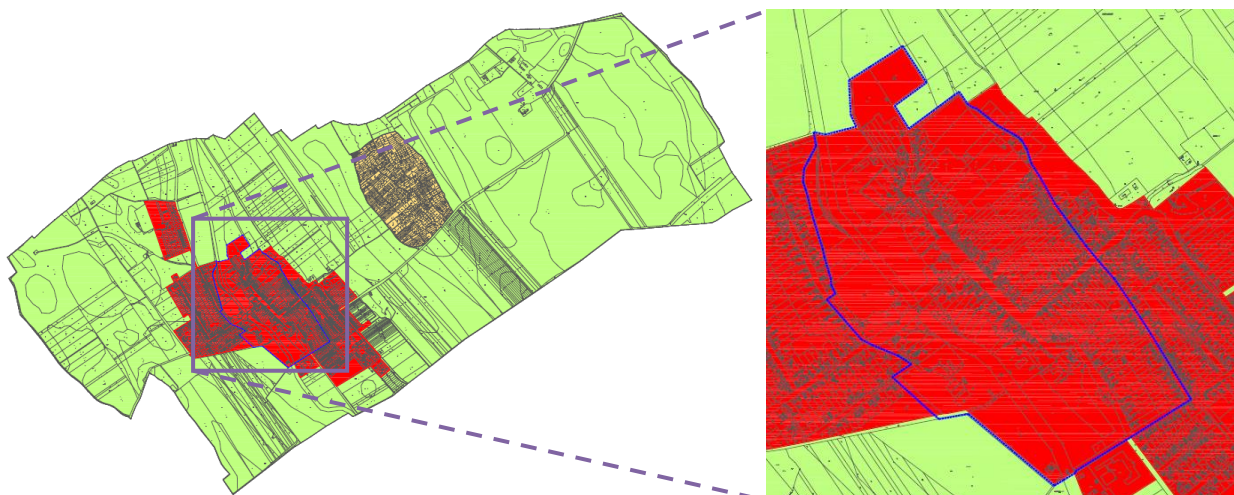
Az akcióterületi fejlesztések során is igaz, hogy az egyes specifikus célok megvalósítása szorosan összefügg, s egymásra való hatásuk erőteljes. Az egyes elemek jelentősége azonos, egyik cél háttérbe kerülése sem engedhető meg, mert az elkerülhetetlen hangsúlyeltolódásokat okozna, s esetleg a rehabilitáció sikerességét is veszélyeztetné.

3.4.1. Sajnovics akcióterület

- Az akcióterület kijelölése, elhelyezkedése a települési szövetben**

Az akcióterületet az alábbi közterületek határolják: belterülethatár - Dózsa György utca - Somogyi Béla utca - Hangya sor - belterülethatár - Kölcsey Ferenc utcai erdőterület - Kölcsey Ferenc utca - Köztársaság utca - sportpálya - csatorna - Szent László-patak. Az akcióterület nagysága 76,58 ha.

Az akcióterület a belterületi településrész központi részén helyezkedik el.

- A terület rövid bemutatása**

A településközpont jellegében napjainkban is visszatükröződnek az egykori falusi település sajátosságai. Tordas főbb intézményei a Szabadság utca vonalán helyezkednek el. A település jellegzetes, meghatározó épületei a Sajnovics tér körül találhatóak. Ilyen a Hangya Művelődési ház, a Sajnovics kastély, a római katolikus templom és az evangélikus templom.

A településközpont meghatározó eleme a Sajnovics kastély. A kastély mai kinézete a Dreher család idejéhez köthető, akik romantikus-eklektikus stílusban, kívül-belül átalakították az épületet. Az 1958-tól szociális otthonként funkcionáló kastély ma üresen áll és eladó. Az épületet körülölelő kert szintén gondozást igényel, mivel a településképet erősen befolyásolja. A kastélyhoz közel, a Sajnovics téren található az 1755 és 1759 között, II. Mátyás által építtetett barokk római katolikus templom, melynek környezete gondozott, előkertjét szobrok díszítik. A közparkon átsétálva pedig a gyógyszertár és posta épülete található. A Szabadság utca sarkán található Hangya (volt Petőfi Sándor) Művelődési Ház és Vendéglő épülete az 1930-as években épült.

A településközpont és környezetét befolyásoló szereppel bír még a Sajnovics János általános iskola a Köztársaság utcában. A Makovecz stílusban épült emeletes iskola megjelenésében és elhelyezésében is kiemelkedik a környezetéből. A Szabadság utcában épült evangélikus templom mellett lévő pár éve átadott óvoda épülete szintén feltűnő, emeletes épület, megjelenésében is intézményi jellegű. A Szabadság út 87. alatt lévő Községháza épülete megjelenésében nem feltűnő, egyszintes, tetőtér beépítéses épület. Az Evangélikus templom, melyet az ide telepített szlovák lakosság építtetett 1790-ben a Szabadság utcában a Községi könyvtár és az új óvoda között található. A Szabadság utca északi részén található továbbá az orvosi rendelő. A településközponttól távolabb, a Dózsa György utca 7. alatt kapott helyet a baptista gyülekezet imaháza.

Az akcióterület jelentős területfelhasználása a sportpályák területe a Szent László-patak jobb partján. A település központi részébe beékelődik a kastélytól északra, a TORÓ 2000 vállalkozásnak a patak mindkét partján található mezőgazdasági telephelye.

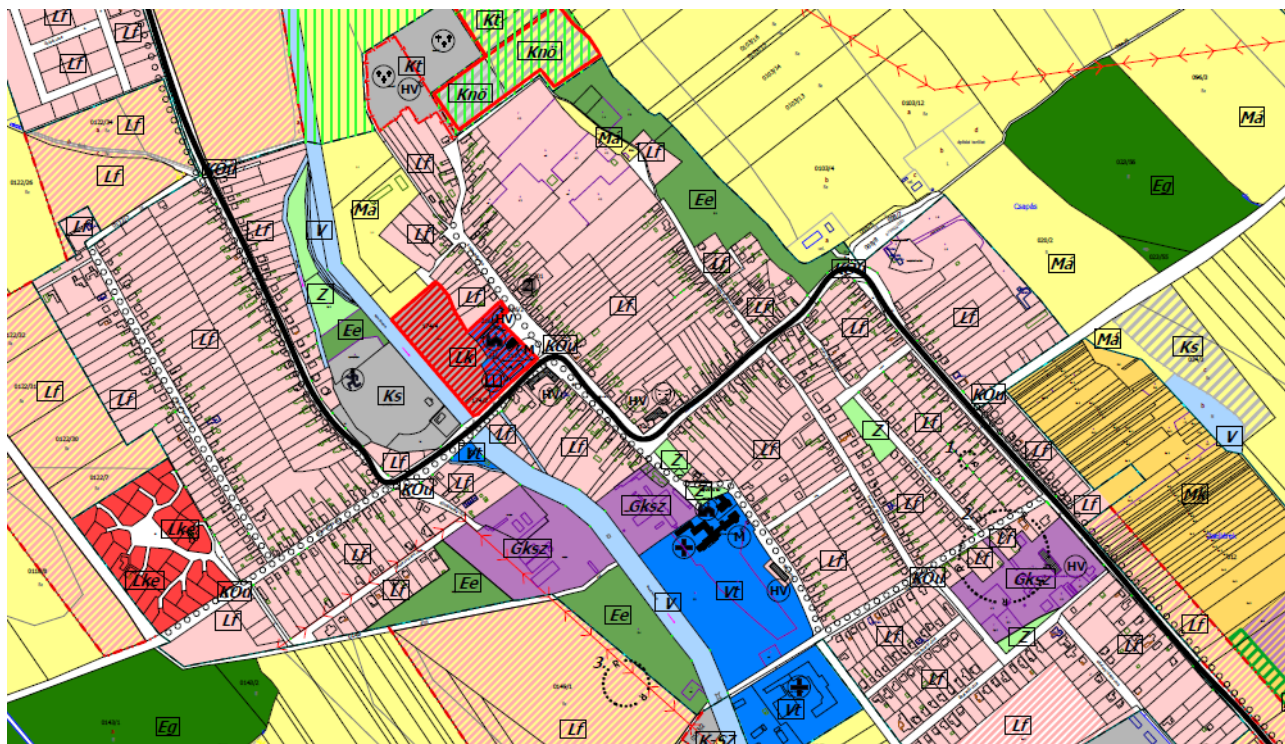
Az akcióterületen található lakóterületek a település régi településrészéhez tartoznak. A lakóépületek jellemzően az utcával párhuzamosan állnak, jellemzően földszintesek, néhány esetben földszint+tetőteres beépítésűek. Az épületek jelentős része oldalhatáron álló, illetve az oldalhatártól 1 m-re állnak. Az épületek mögött legtöbb esetben nagyobb hátsódudvarok találhatóak, melyeket az épületeken keresztül, vagy mellett lehet megközelíteni.

- **Az akcióterület jelenlegi területfelhasználása**

A településre nem jellemző jól lehatárolható településközponti rész. A szétszórtnan elhelyezkedő központképző elemeknek köszönhetően két kisebb központ alakult ki. Az egyik központ a Római Katolikus templom, Sajnovics kastély, Művelődési ház és az általuk közrezárt közpark, míg a másik az orvosi rendelő, általános iskola és könyvtár, evangélikus templom és a községháza együttese.

Az akcióterületi részeken a településszerkezeti terv településközpont vegyes, kisvárosias- és falusias lakóterület, kereskedelmi szolgáltató gazdasági, illetve különleges beépítésre szánt területfelhasználásokat tartalmaz. Településközpont vegyes területfelhasználásba kevés területet sorol a terv: Sajnovics-Batthyány-Dreher kastélyt és a hozzá kapcsolódó területet, a Római Katolikus plébánia templom telkét és a Köztársaság utca 6. alatt található benzinkút területét. A Szabadság utca és a Szent László-patak között található intézmények területét kisvárosias lakóterületbe sorolja a terv, amit a terület tervezett intenzív beépítése indokolt. Az akcióterület egyéb lakóterületei, melyen egy-egy kereskedelmi vagy intézmény funkció is megtalálható, falusias lakóterületbe sorolt. A TORÓ 2000 telephelye kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület, amit az ott található funkció indokol.

A Szent László-patak két oldalán rekreációra alkalmas védelmi erdő, zöldterület található, melyek funkcióban kiegészítik a különleges - sportcentrum, szabadidő központ területfelhasználást a sportpályák területén.

• **Az akcióterületen végrehajtandó fejlesztések illeszkedése stratégiai célokhoz**

A települési és településrészi célokkal összhangban az akcióterületi fejlesztés átfogó célja, hogy a településközpont jellege megerősítésre kerüljön, s a fejlesztések a közösséget szolgálják. Ennek érdekében az akcióterületen a meglévő szolgáltatások fejlesztésére kerül sor, megkezdődik a településközpont és a község egyik legfontosabb pontjának, a Sajnovics-Dreher kastélynak és környezetének a rehabilitációja, illetve a meglévő közösségi terek bővítésére kerül sor.

- **Közösségi funkciók megerősítése, új közösségi terek kialakítása**

A fejlesztéseket mindenkor úgy kell megvalósítani, hogy azok a településen élőket, a települési funkciókat használókat szolgálják. Ezen fejlesztések közül kiemelkednek azok, melyek kizárólag a közösségi tereket célozzák. A közösségi terek hozzájárulnak közvetett módon a települési identitás erősödéséhez, a települési környezet megújulásához.

○ További alcélok:

- többfunkciós közösségi terek kialakítása
- Művelődési Ház szolgáltatásainak bővítése
- komplex környezetrendezés

○ Tervezhető projektelemek:

- Többfunkciós közösségi tér kialakítása a Szent László-patak bal partján (ATP14)
- Sport utca és Gyümölcsoltó Boldogasszony templom között közterület rendezése (ATP15)
- Művelődési Ház kültéri részének kialakítása (ATP16)
- Művelődési Ház beltéri fejlesztése (ATP16)

- **Kastély átfogó rendezése, rehabilitációja**

A kastély kiemelkedő jelentőségű kultúrtörténeti és épített érték, így a település arculatának egy fontos eleme. Az épület fejlesztését - önkormányzati szempontból - nehezíti, hogy a kastély és kastélykert nem önkormányzati tulajdonban található, azonban az Önkormányzat szeretné megvizsgálni a tulajdonszerzés feltételeit. Az ingatlan önkormányzati hasznosítása abban az esetben tekinthető reálisnak, ha rentábilisan fenntartható funkciókat sikerül megtelepíteni a komplexumban. A kastélyprogram kidolgozása mellett a legfontosabb feladat rövidtávon az állagmegóvás, hiszen a tető állapota és a nem megfelelő vízvezetés olyan károkat tehet az épületben, ami akár az értékes épület vagy épületrész(ek) megszűnését is eredményezheti.

- További alcélok:
 - fenntarthatóan működő szolgáltatások és fejlesztések megvalósítása
 - kastély megújítása során közösség számára is használható fejlesztések megvalósítása
 - kastélykert részben közcélú felhasználása, kastélykert rekonstrukciója
 - kastély önkormányzati tulajdonba vételi lehetőségének vizsgálata - ingatlanhasznosítási, megvalósítási terv elkészítése
- Tervezhető projektelemek:
 - Sajnovics-Dreher kastély és a kastélypark hasznosítása - előkészítő fázis (ATP17)
 - Sajnovics-Dreher kastély és a kastélypark hasznosítása - állagmegóvási fázis (ATP18)

- Intézmények fejlesztése

A falu központi részén helyezkednek el a település ellátásához szükséges legfontosabb intézmények (oktatás, egészségellátás, közművelődés, közigazgatás). Az iskola kivételével az intézményfenntartó az Önkormányzat, amely minden településen működő intézmény esetén kiváló környezetet kíván biztosítani a feladatok ellátására. A fejlesztések megvalósításához az Önkormányzat saját és pályázati forrásokat is igénybe kíván venni.

- További alcélok:
 - Egészségház kialakítása
 - sportcsarnok építése az iskolához kapcsolódóan
 - szolgáltató Polgármesteri Hivatal létrehozásához az infrastrukturális feltételek megteremtése
- Tervezhető projektelemek:
 - Orvosi rendelő átalakítása egészségházzá (ATP11)
 - Polgármesteri Hivatal felújítása (ATP12)
 - Orvosi rendelőn és óvodán napelemek telepítése (ATP12)
 - Többfunkciós tornacsarnok létesítése (ATP13)

- Sportpályák fejlesztése

A település a Szent László-patak mellett jelentős fejlesztéseket hajtott végre, ami részben a Köztársaság utcai sporttelephez, részben a Tordas-Gyúró közötti kerékpárúthoz kapcsolódik. A település felismerte, hogy a sportolási lehetőségek biztosítása fontos eleme lehet a fiatalok megtartásának, s része az egészséges életmódnak. A település, hogy megfelelő sportolási és rekreációs lehetőségeket biztosítson, bővíteni kell a sportolásra alkalmas területeket, s az iskolához kapcsolódóan új sportcsarnokról is gondoskodni kell. A sporthoz kapcsolódó funkciók bővítése továbbiakban is a Szent László-patak bal partján tervezett.

- További alcélok:
 - Sportcsarnok, tornaterem építése, ahol biztosíthatók a mindennapos testnevelés feltételei
 - Rekreációs és versenysport célú sportpályák kialakítása
 - Sport-fitness park létesítése
- Tervezhető projektelemek:
 - Többfunkciós tornacsarnok létesítése (ATP13)
 - Többfunkciós közösségi tér kialakítása a Szent László-patak bal partján (ATP14)

Az akcióterületi fejlesztések

- az alábbi tematikus célokhoz illeszkednek:
 - 1.1 A települési funkciók minőségi fejlesztése
 - 1.2. Települési szolgáltatások széleskörű biztosítása
 - 1.4. Intézményi felújítások és környezetük rendezése
 - 2.3. Turizmus fejlesztése
 - 3.2. Fiatalok megtartása
- illetve az alábbi, főbb településrészi célokkal biztosított a szinergia:
 - Településközpont jellegének megerősítése funkcióbővítéssel

Tervezett akcióterületi projektelemek		
A projekt megnevezése	Projekt rövid leírása	
ATP11	Orvosi rendelő átalakítása egészségházzá	A megújult épületben helyet kapj az orvosi rendelő mellett a védőnői szolgálat, fogorvos szakrendelő, illetve további vizsgáló helyiségek, melyek alkalmasak rendszeres szűrővizsgálatok fogadására. Az egészségházzal kapcsolódóan ki kell alakítani a szükséges parkolókat. Az épület megújítása során energiahatékonysághoz kapcsolódó fejlesztéseket is végre kell hajtani, hogy az épület üzemeltetésének költségei csökkenjenek.
ATP12	Polgármesteri Hivatal felújítása	Irattár kialakítása, az épület energetikai felújítása, akadálymentes és a közintézményhez illő bejárat megépítése. Az udvarban további fedett tároló, építőanyag tárolók és a hulladékudvarnak megfelelő tárolók, valamint belső parkolók kialakítása szükséges.
	Orvosi rendelőn és óvodán napelemek telepítése	Az épületekben működő intézmények költségeinek csökkentése érdekében kerülnek elhelyezésre új energiaforrások a tetőkre.
ATP13	Többfunkciós tornacsarnok létesítése	A mindennapos testnevelés miatt igény van egy új tornacsarnok létesítésére, ami a településen felmerülő beltéri sportolási igények mellett helyet tud biztosítani nagy közösségi rendezvényeknek is.
ATP14	Többfunkciós közösségi tér kialakítása a Szent László-patak bal partján	A sporttelep és az iskola alatti terület fejlesztése, szabadidős programok rendezésére, ami közben kiszolgálja a Sajnovics János Általános Iskola igényeit is. A terület elsősorban a kisiskolások és fiatalok igényeit elégíti ki. A többfunkciós közösségi teret úgy kell kialakítani, hogy helyet kapjon benne a tornacsarnok, közel az Általános Iskola épületéhez.
ATP15	Sport utca és Gyümölcsoftó Boldogasszony templom között közterület rendezése	Korábbi közterületi fejlesztések során megújult a Sajnovics tér. A településközpont és egyben a település egyik legmeghatározóbb része a Sport utcában található Gyümölcsoftó Boldogasszony templom, a Sajnovics-Dreher kastély és a kastély egykori magtárának együttese. Az épületegyüttesek által körbevett tér eddig váratott magára. Meg kell találni az épületegyütteshez méltó funkciót, s kertépítészeti eszközökkel ki kell alakítani azt.
ATP16	Művelődési Ház kültéri részének kialakítása	A Művelődési Házban helyet kap egy nagy színpad, azonban igény van egy kicsit nagyobb, korszerűbb Kamara színpad létrehozására. A Művelődési Ház beltéri egységei mellett az udvar fejlesztése is fontos, hogy egész évben működő közösségi terek jöjjenek létre. Az udvaron a közösségi élet működési formáit kell megteremteni. A fejlesztések során meg kell keresni a lehetőségét az üzemeltetési költségek további csökkentésének (pl. napelem).
	Művelődési Ház beltéri fejlesztése	Az egykori Hangya épület részben önkormányzati tulajdonban áll, s ott a Petőfi Sándor Művelődési Ház működik, azonban a keleti szárnya magántulajdonban található. A Művelődési Ház szolgáltatásainak bővítése az épületen belül úgy valósítható meg, ha az Önkormányzat visszaszerzi az épület másik részének is a tulajdonjogát, s ezt követően a Művelődési Ház működéséhez szükséges funkciók számára átalakítja.
ATP17	Sajnovics-Dreher kastély és a kastélypark hasznosítása - előkészítő fázis	A kastély és a kastélypark évek óta üresen áll, s az alulhasznosítás következtében jelentősen romlott az állapota. A településnek az ingatlan tulajdonosával közösen meg kell fékeznie a további állagromlást. Az Önkormányzatnak meg kell vizsgálnia, hogy milyen feltételek esetén tudja átvenni az ingatlan hasznosítását, tulajdoni jogát. Megvalósíthatósági vizsgálat, építészeti tervek és költségbecslés elkészítése szükséges, mely során meg kell vizsgálni az elhelyezhető funkciókat.
ATP18	Sajnovics-Dreher kastély és a kastélypark hasznosítása - állagmegóvási fázis	Sajnovics-Dreher kastély állagmegóvási munkái: tető kicserélése, vízelvezetés megoldása, veszélyes vakolatok megszüntetése.

3.5. AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK PRIORIZÁLÁSA

Tordas község középtávú fejlesztési céljainak megvalósításához szükséges az egyes beavatkozások megfelelő ütemezése. A település azoknak a nagyobb léptékű (pontosított és az egész települést érintő) projekteknek ad prioritást, amelyek lehetővé teszik a jövőképből meghatározott távlati célok megvalósulását, és ezzel megteremtik a további tevékenységek, projektek megvalósulásának feltételrendszerét.

A fejlesztések finanszírozására nincsen elegendő forrása az Önkormányzatnak, így külső forrásokat is kénytelen a fejlesztések során figyelembe venni. A projektfejlesztés során kerül átgondolásra, hogy milyen hazai, EU és egyéb forrásokból kerülnek a projektelemek megvalósításra. (Amennyiben az ITS készítése alatt, jelen tervfázisban tervezhető a forrás, úgy azt lábjegyzetben jelöljük.)

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett projektek - Sajnovics akcióterület (AT1)										
A projekt megnevezése ²		Előkészítettség foka	Indikatív keretösszeg (bruttó, mFt)	Megvalósításban részt vevő szervezet	Megvalósítás várható ideje					
					2017	2018	2019	2020	2021	2022
ATP11	Orvosi rendelő átalakítása egészségházzá	Beadott pályázat Engedélyes terv	60	Körzeti orvosok Fogorvos						
ATP12	Polgármesteri Hivatal energetikai felújítása, bővítése	Beadott pályázat	30							
	Orvosi rendelőn és óvodán napelemek telepítése									
ATP13	Többfunkciós tornacsarnok létesítése	-		Tordas SE Sajnovics János Általános Iskola és alapfokú Művészeti Iskola						
ATP14	Többfunkciós közösségi tér kialakítása a Szent László-patak bal partján	Beadott pályázat	30	Tordas SE Települési civilszervezetek Települési vállalkozások						
ATP15	Sport utca és Gyümölcsház Boldogasszony templom között közterület rendezése	-		Tordasi Római Katolikus Egyházközség Települési civilszervezetek Települési vállalkozások						
ATP16	Művelődési Ház kültéri részének kialakítása	-		Petőfi Sándor Művelődési Ház Települési civilszervezetek						
	Művelődési Ház beltéri fejlesztése			Települési vállalkozások						
ATP17	Sajnovics-Dreher kastély és a kastélypark hasznosítása - előkészítő fázis	-		Budapest Főváros Önkormányzata						

² Az akcióterületi projektek rövid leírását a 3.4. fejezet tartalmazza.

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett projektek - Sajnovics akcióterület (AT1)

A projekt megnevezése ³		Előkészítettség foka	Indikatív keretösszeg (bruttó, mFt)	Megvalósításban részt vevő szervezet	Megvalósítás várható ideje						
					2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ATP18	Sajnovics-Dreher kastély és a kastélypark hasznosítása - állagmegóvási fázis	-		Budapest Főváros Önkormányzata							
Összesen			120								

3.6. AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK ÉS EZEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIÁHOZ

A beruházási jellegű hálózatos projektcsomagok és a nem beruházási jellegű hálózatos projektcsomagok (soft projektek) bemutatása az előző fejezetben megadott struktúra szerint került sor. A szempontrendszer kiegészült a megvalósítás helyszínére vonatkozó információkkal. A fejezetben bemutatásra kerülnek továbbá azok a pontszerű fejlesztések, melyek az akcióterületeken kívül valósulnak meg, azonban kulcsprojektek tudnak lenni egy-egy településrész céljainak elérése érdekében.

3.6.1. Pontszerű beavatkozások az akcióterületeken kívül a településrészekben

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett kulcsprojektek akcióterületen kívül - Belterület

A projekt megnevezése		Projekt rövid leírása	Indikatív keretösszeg (bruttó, mFt)	Megvalósítás várható ideje						
				2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
P11	Jókai utca és lovarda között lakóterület kialakítása	Új lakóterületek kialakítása 4,05 ha-on, melyek integráltan kapcsolódnak a települési szövethez. A lakóterületek megvalósítása érdekében: telekosztás, művelésből kivonás, infrastruktúra (víz, gáz, villany, csatorna, csapadékvíz-elvezetés. Út és járda) ellátás.								
P12	Szent László-pataktól nyugatra, a településtől (Kölcsey utca) délre lakóterület kialakítása	Új lakóterületek kialakítása 15,36 ha-on, melyek integráltan kapcsolódnak a települési szövethez. A lakóterületek megvalósítása érdekében: telekosztás, művelésből kivonás, infrastruktúra (víz, gáz, villany, csatorna, csapadékvíz-elvezetés. Út és járda) ellátás.								
Összesen										

³ Az akcióterületi projektek rövid leírását a 3.4. fejezet tartalmazza.

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett kulcsprojektek akcióterületen kívül - Öreghegy										
A projekt megnevezése		Projekt rövid leírása	Indikatív keret- összeg (bruttó, mFt)	Megvalósítás várható ideje						
				2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
P21	Birtokrendezés: önkormányzati tulajdonú területek koncentrált kialakítása, tulajdonszerzés	Az Önkormányzat az Öreghegyen elszórta tulajdonol földterületeket, s ez a fragmentáltság akadályozza, hogy nagyobb léptékű fejlesztésben, termelési átalakításában gondolkodjon. Az Önkormányzat indukálni kívánja a folyamatokat, s a birtokrendezés mellett további ingatlanok felvásárlását is elképzelhetőnek tartja.								
P22	Közösségi-gazdasági terület kialakítása	Az Öreghegyet nagy létszámú tulajdonosi szerkezet jellemzi. Cél, hogy mindenki számára használható eszközrendszer és hozzá kapcsolódó közösségi tér alakuljon ki, mely javíthatja a hegy megművelését. A cél megvalósítása érdekében egy közösségi gazdasági terület kerülne kialakításra, ahol közös szerszám- és géppark mellett lehetőség nyílna bemutatók, találkozók, fórumok stb. szervezésére.								
P23	Táblarendszer kialakítása	Az Öreghegy megismerése érdekében táblarendszer kialakítása, ami egyrészt a hegyen való tájékozódást segíti elő, továbbá ismeretterjesztésre szolgál: Hangya szövetkezet, hegytörténet, hagyományos művelési mód(ok), élőhely(ek).								
P24	Öreghegy civilszervezet, alapítvány alapítása	Önkormányzat, helyi értékvédő civilek és a gazdálkodók összefogása. A létrehozott szervezet sokat tehet a hegy felemelkedéséért: pályázatokat nyújthat be és valósíthat meg, képzéseket tarthat stb.								
Összesen										

A településfejlesztési akció keretén belül tervezett kulcsprojektek akcióterületen kívül - Külterület										
A projekt megnevezése		Projekt rövid leírása	Indikatív keret- összeg (bruttó, mFt)	Megvalósítás várható ideje						
				2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
P31	Agrár-logisztikai központ létesítése	A település délkeleti (613 hrsz) agrárlogisztikai központ létesítése, ahol a zöldségek begyűjtésére és feldolgozására kerülhet sor. A beruházás egy fontos kulcsa lehet a Tordashoz kapcsolódó márkák kialakításában, illetve a gazdálkodók közötti összefogást is indukálhatja. Előkészítettség: Beadott pályázat	60							
P32	Gazdaság-fejlesztési terület kijelölése, terület előkészítése	Településrendezési eszközök módosítása, gazdasági területek kijelölése. A gazdasági területek megvalósításához szükséges infrastruktúra kialakítása: víz, gáz, villany, csatorna, nagy teherbírású út.								
Összesen			60							

3.6.2. Beruházási jellegű hálózatos projektcsomagok

A projekt megnevezése		A végrehajtandó fejlesztések az alábbi stratégiai célok elérését szolgálják		A projekt rövid tartalma	Indikatív keret- összeg (bruttó, mFt)	Megvalósításban részt vevő szervezet	Megvalósítás időszaka						
							2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
H1	Kerékpárút kialakítása Tordas és Martonvásár között	1.2.1. 1.2.2. 1.3.3.	3.2.1. 3.2.2. 3.3.3.	Kerékpárutak kialakítása, kerékpár nyomok jelölése a biztonságos közlekedés és a jobb elérhetőség érdekében		Önkormányzat Martonvásár város Önkormányzata							
H2	Fasorok és erdősávok telepítése	1.2.2. 1.2.2. 1.3.1. 1.3.2.	1.4.1. 3.1.1. 3.3.3.	A települési zöldhálózat fejlesztése érdekében fasorok létesítése a település belterületén, illetve külterületen a környezeti hatások (szél okozta defláció) csökkentése érdekében		Önkormányzat Civil szervezetek Ingatlan tulajdonosok Lakosok							
H3	Bel- és külterületi utak javítása	1.2.1. 1.2.2. 1.3.1. 1.3.2.	1.4.1. 2.1.1. 2.1.2.	A település útburkolatainak javítása, a nem portalanított utak szilárd burkolattal történő ellátása		Önkormányzat Konzorcium (lakosok és gazdálkodó szervezetek)							

A projekt megnevezése		A végrehajtandó fejlesztések az alábbi stratégiai célok elérését szolgálják		A projekt rövid tartalma	Indikatív keret-összeg (bruttó, mFt)	Megvalósításban részt vevő szervezet	Megvalósítás időszaka						
							2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
H4	Energetikai korszerűsítés	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.2.1. 1.2.3. 1.3.1.	1.4.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 3.3.3.	Településen működő intézmények energetikai korszerűsítése, megújuló energiaforrások telepítése és használata		Önkormányzat							
Összesen													

3.6.3. Nem beruházási jellegű hálózatos projektcsoportok (soft projektek)

A projekt megnevezése		A végrehajtandó fejlesztések az alábbi stratégiai célok elérését szolgálják		A projekt rövid tartalma	Indikatív keret-összeg (bruttó, mFt)	Megvalósításban részt vevő szervezet	Megvalósítás időszaka						
							2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
S1	Települési arculat meghatározása, identitás erősítése	1.2.1. 1.2.2. 1.4.1. 1.4.2. 2.1.1. 2.2.1.	2.2.2. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.	Kézikönyv elkészítése, mely tartalmazza egyrészt a településen található értékeket, illetve ajánlásokat fogalmaz meg a jelen kor lakosainak, beruházóinak, fejlesztőinek, építetőinek, hogy milyen építmények kerüljenek elhelyezésre		Önkormányzat Civil szervezetek							
S2	Helyi termékek feldolgozása és piacra juttatása	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.2.1.	2.2.2. 2.3.1. 2.3.2. 3.3.1.	A felelős gazdaságfejlesztés területén belül cél helyi termékek kialakítása. A helyi termékek kialakításának egyrészt gazdasági, másrészt településmarketing haszna van.		Önkormányzat Civil szervezetek Gazdálkodók, illetve azok helyi szövetsége							
S3	Egészségfejlesztő prevenciók programok biztosítása	1.1.1. 1.2.2. 1.4.1.	3.1.1. 3.3.2. 3.3.1.	Egészségfejlesztéssel kapcsolatos programok indítása		Önkormányzat Önkormányzati intézmények Civil szervezetek							
S4	Rendszeres együttműködés az Önkormányzat és a stratégiai munkacsoport között	3.1.1.	3.3.1.	A fejlesztések megvalósítása és további programok kidolgozása során is fontos a társadalmi részvétel biztosítása. A közösen kialakított fejlesztési elvek előremutatják, hogy a megvalósításon is együtt tudnak		Önkormányzat Civil szervezetek							

A projekt megnevezése		A végrehajtandó fejlesztések az alábbi stratégiai célok elérését szolgálják		A projekt rövid tartalma	Indikatív keret-összeg (bruttó, mFt)	Megvalósításban részt vevő szervezet	Megvalósítás időszaka						
							2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
				dolgozni a felek.									
S5	Képzési programok indítása	2.1.1. 2.1.3. 2.2.1. 3.1.1. 3.2.1.	3.2.2. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.	Több stratégiai cél megfogalmazása során képzési programok kidolgozása és megtartása szerepel. A programok - különös figyelemmel a fiatal és fiatal felnőtt korosztályba tartozó - a helyi lakosokat, gazdálkodókat célozzák, hogy tudásukat szélesítsék, helyi kötődésüket erősítsék.		Önkormányzat Önkormányzati intézmények Civil szervezetek							
Összesen													

4. FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOK

4.1. A FENNTARTHATÓ KÖRNYEZETI FEJLŐDÉS PROGRAMJA

A fenntartható fejlődés az emberek életminőségének hosszú távú és tartós megőrzését, illetve javítását célozza. A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024 a társadalom fejlődésének egy ennek megfelelő pályára való állítását elősegítő, hosszú távú, keretstratégiai jellegű dokumentum, mely valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti területre egy pozitív, fenntartható, társadalmasítható jövőképeknek megfelelő eszközrendszert és reformkeretet vázol fel.

A Keretstratégiában meghatározott alapelvek közül az alábbiak határozták meg az ITS kidolgozását:

1. Folyamatosan nyomon kell követni, s mennyiségi, minőségi mutatókkal mérni, számszerűsíteni kell a nemzeti erőforrások alakulását: fogyását vagy gyarapodását, romlását vagy javulását.
2. Az állandóan fejlődő tudományos ismeretekre figyelemmel az időszakonként felülvizsgált mutatók jelzései alapján értékelni kell az erőforrások helyzetét, felismerve: melyek vannak kritikus állapotban, melyek kritikussá válása várható, illetve, hogy a nemzet jólétéhez mely erőforrások fejlesztése járulhat hozzá hosszú távon a leginkább.
3. Azonosítani kell azokat az okokat (hajtóerőket), amelyek az egyes erőforrások romlásához vagy gyarapításához hozzájárulnak. A romlást okozó hajtóerők visszafogását vagy a gyarapító hajtóerők támogatását kell célként kitűzni.
4. A célkitűzéseket minden kormányzati, regionális vagy helyi döntés során - legyen az hosszabb távú ágazati stratégiák megalkotása, jogszabály-alkotás, a költségvetés tervezése vagy településrendezési eszköz -érvényre kell juttatni.
5. Olyan intézményeket, eljárásokat kell létrehozni és működtetni, melyek biztosítják, hogy a különböző szintű közösségi döntések során a nemzeti erőforrások fenntartható használatával kapcsolatos szempontok, információk a döntéshozók tudomására jutnak, azokat a döntések során figyelembe veszik.

A nemzet fenntarthatósági politikájának átfogó célja a folytonosan változó társadalmi-humán-gazdasági-természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása. A négy alapvető nemzeti erőforrás területén a célok rendszere a következő.

- **Emberi erőforrások:**

Cél a népességében stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom

- **Társadalmi erőforrások**

Cél a fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák és attitűdök erősítése. Mivel minden társadalom környezete folyamatosan változik, e változáshoz saját önazonosságunk megtartása mellett alkalmazkodnunk kell. Ebből fakadóan karban kell tartanunk azon ismereteinket, amelyek a közösség összetartozását és fennmaradását szolgálják.

- **Természeti erőforrások**

A környezeti eltartóképességet mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni.

- **Gazdasági (fizikai) erőforrások**

Fontos az önrendelkezés megfelelő szintjének fenntartása a gazdaságpolitikai döntésekben. Cél a fizikai tőke szelektív gyarapítása, a közösségi tőkejavak amortizációjának pótlása. Kiemelt feladat a vállalkozói réteg megerősítése, a hazai tőkebefektetések fokozatos növelése, külföldi kitértségünk csökkentése. Fontos a lokalizáció és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok kihasználása közötti ésszerű arány megteremtése, a helyi gazdasági kapcsolatok (pl. város és vidéke) erősítése.

Az ITS megalkotása során horizontális célként jelenik meg a Fenntartható településfejlesztés. (Lásd: 1.2. Horizontális célok című fejezet) A Horizontális célokon túl az ITS-ben a következő fenntarthatósági elvekhez kapcsolódó részcélok jelennek meg.

- 1.2.1. Lakóterületek minőségi fejlesztése
- 1.2.2. Zöldfelületi fejlesztések
- 1.3.1. A közmű infrastruktúra hálózatok állapotának javítása
- 2.1.3. Fenntartható, önellátó gazdaság megteremtése
- 2.2.1. Helyi termékfejlesztés
- 2.2.2. Helyi szolgáltatások fejlesztése
- 3.1.1. Helyi közösségek, civilek támogatása
- 3.3.3. Környezettudatos gondolkodás népszerűsítése

Fenntarthatóságot veszélyeztető folyamatok és jelenségek összehasonlítása	
Éghajlatváltozás	Globális
A környezet eltartóképességének csökkenése	Globális
Gyorsuló ütemben öregedő népesség	Hazai
Alacsony (hivatalos) foglalkoztatási arány	Hazai
Romló színvonalú közoktatás	Hazai
Rossz egészségi állapot, és problémás egészségügyi rendszer	Globális
Jövedelem, egészségi állapot, képzettség, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mentén növekvő társadalmi különbségek, leszakadó rétegek kialakulása	Globális
Nem fenntartható (anyag- és energiaigényes) fogyasztói szokások	Globális
Biológiai aktív területek csökkenése, felaprózódása	Lokális
Növekvő területhasználat (beépített terület)	Lokális
Veszélyeztetett vízkészletek	Globális
Gyenge kis- és középvállalkozások	Hazai
Külső függésben levő és a fosszilis energiahordozókra alapozott energiarendszer	Hazai
A természeti erőforrások szűkösséget nem tükröző árképzés	Globális
Feszültségeket rejtő államháztartási helyzet	Hazai
Lassú és nem kellően hatékony hatósági és szolgáltatási eljárások a közigazgatásban	Hazai

4.2. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Az önkormányzat és a KSH adatait⁴ alapul véve a településen nem lehet meghatározni olyan településrészt, amit szegregáció veszélyeztetne, vagy ahol megindult volna már a szegregáció folyamata. Ez indokolja, hogy területi alapon a településen nem kell foglalkozni anti-szegregációs stratégiá kidolgozásával.

⁴ A lehatárolás az Eljr. 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történt. A szegregációs mutató a 2011-es népszámlálási adatokból állítható elő. Az Eljr. alapján azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

5. STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

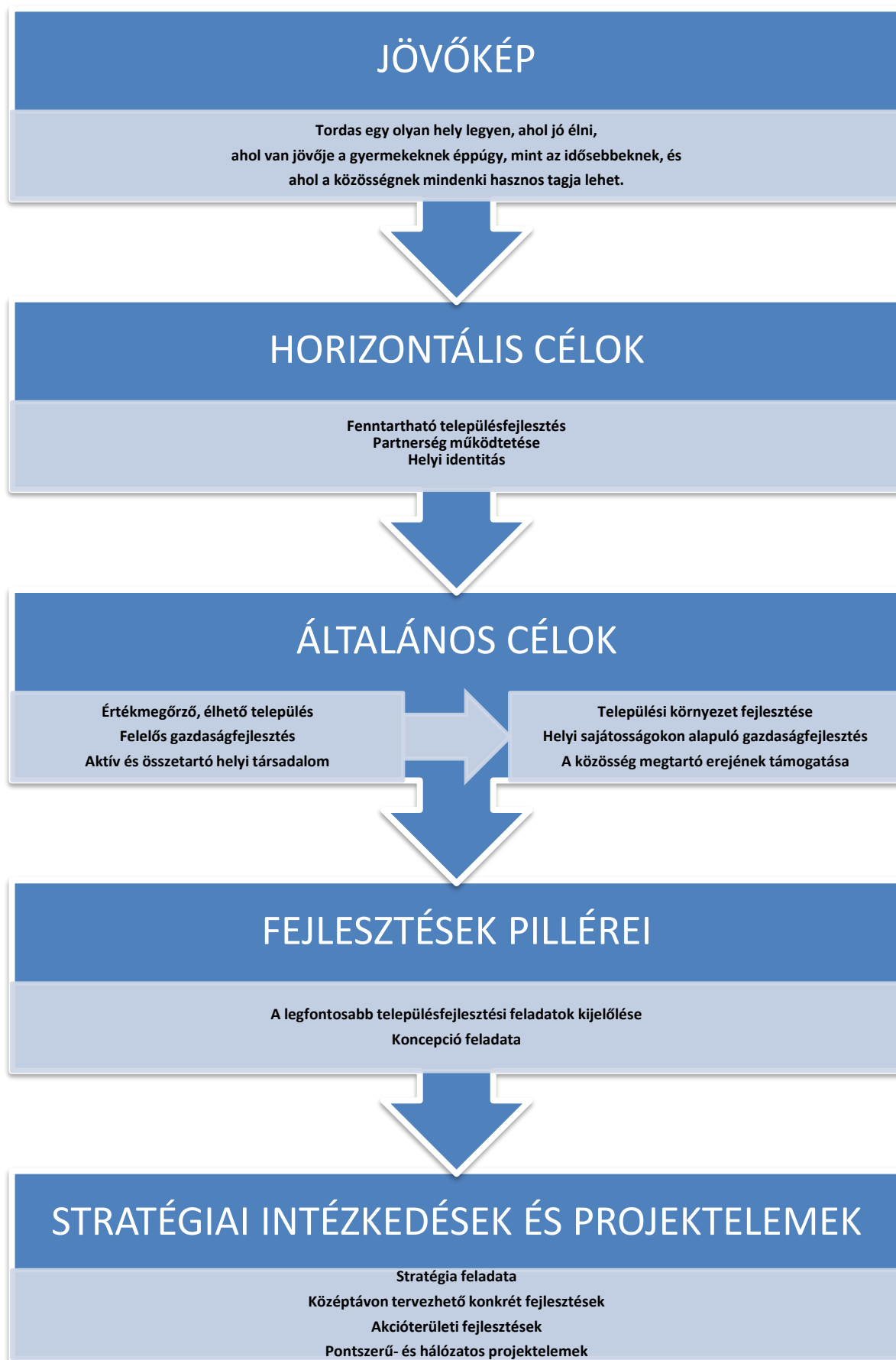
5.1. A STRATÉGIA FŐBB KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

5.1.1. Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióval, településrendezési eszközökkel

Az ITS-ben megfogalmazott stratégiai és településrészi célrendszerek meghatározásánál messzemenőig figyelembe vettük a helyi adottságokat, a fejlesztési lehetőségeket, továbbá a településfejlesztési koncepció céljait, a hatályos településrendezési eszközök (településszerkezeti terv, szabályozási terv) elhatározásait, valamint az ágazati stratégiákban és programokban megfogalmazottakat.

- **Illeszkedés a településfejlesztési koncepcióhoz**

A településfejlesztés tervezési szintjei Tordas koncepciójában és az ITS-ben:

Természetesen az ITS-sel egyidőben készülő koncepció tökéletes összhangban van a településfejlesztési stratégiával, hiszen a koncepcióra alapozva, annak elhatározásait kibontva készült az ITS.

A koncepcióban megfogalmazott hosszútávú **jövőkép** középtávon az ITS-ben is megjelenik. Az ITS-ben megfogalmazottak összhangban vannak a településfejlesztési koncepcióban meghatározott alapcélal, a koncepció céljaival összhangban a stratégia fogalmazza meg a célok eléréséhez szükséges eszközrendszert, beavatkozásokat.

A koncepcióban megfogalmazott fejlesztési pillérek az ITS-ben stratégiai intézkedések, részintézkedések szintjéig kerültek kibontásra, a koncepcióval összhangban.

Az intézkedések, részintézkedések egymásra épülve, a szinergikus hatásokra figyelemmel készültek. Az ITS készítése során a koncepcióra vonatkozó visszacsatolások megtörténtek. Az átjárás biztosított. **A fentiek alapján biztosított, hogy az ITS a koncepcióval összhangban van.**⁵

- **Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz**

A településszerkezeti terv jól elkülöníti a központi lakóterületektől és kiszolgáló területektől a külterületi területfelhasználásokat. A szabályozási terv és a helyi építési szabályzat a településszerkezeti tervvel összhangban készült el.

Tordas község hatályos szabályozási terve és helyi építési szabályzata meghatározza a fejlesztések megvalósulását. **A fejlesztési elképzelések a hatályos szabályozási terv és helyi építési szabályzatban megfogalmazott előírásokkal nincsenek minden területen összhangban. A település a településfejlesztési koncepció és az ITS elkészítését követően tervezi településrendezési eszközeinek felülvizsgálatát, melyben figyelemmel lesz az ITS-ben meghatározott fejlesztési célokra, az előkészített és megvalósítandó projekt javaslatokra. A felülvizsgálat során meg kell vizsgálni a fejlesztések, projektek megvalósíthatósága szempontjából az építési övezeti és övezeti paramétereket (rendeltetés, beépítettség, épületmagasság stb.).**

5.1.2. Önkormányzati ágazati vagy tematikus stratégiával való összhang

Az ITS-ben megfogalmazott stratégiai és településrészi célrendszerek meghatározásánál messzemenőig figyelembe kell venni a hatályos ágazati stratégiákban és programokban megfogalmazott elhatározásokat, bár a településfejlesztési dokumentumok készítését követően meg kell kezdeni az ágazati koncepciók hozzáhangolását.

- **Helyi Esélyegyenlőségi Program**

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadásával Tordas község Önkormányzata érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét;
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét;
- a diszkriminációmentességet;
- a szegregációmentességet;
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén, a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Az ITS foglalkozik a fenti célokkal, hiszen

- a partnerség, mint horizontális cél működtetésével biztosítja az egyenlő bánásmódot és az esélyegyenlőséget;
- mindenki számára elérhető közszolgáltatásokat eredményez;
- nincsenek szegregációval érintett településrészek, melyeket kezelni kell;
- az alábbi, felsorolt célok a helyzetelemzésben feltárt problémák komplex kezelését szolgálgják:

1.1. Települési funkciók fejlesztése

⁵ A településfejlesztési koncepció az ITS elfogadásával egy időben kerül jóváhagyásra, biztosítva az összhangot a településfejlesztési dokumentumok között.

- 1.2. Települési szolgáltatások széleskörű biztosítása
- 1.4. Intézményi felújítások és környezetük rendezése
- 2.1. Gazdasági környezet fejlesztése
- 2.2. Helyi vállalkozások megerősítése

• **Tordas település környezetvédelmi program**

A település környezetvédelmi programját felül kell vizsgálni, hiszen az a 2005-2011 közötti időszakra készült. A program legfontosabb céljai:

- a meglévő, kedvező környezeti állapot megőrzése, fenntartása,
- az emberek életminőségének javítása, a komfortérzet fokozása,
- a természeti értékek, táji értékek, települési épített környezeti értékek megóvása, fejlesztése.

Várhatóan a felülvizsgálat is ezeket a célokat veszi alapul, amihez az ITS célrendszerének a szinergiája biztosított.

Célrendszer és a környezetvédelmi program céljainak a kapcsolata															
	1.1.1. Alapfokú egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése	1.1.2. Alapfokú oktatás feltételeinek javítása	1.2.1. Lakóterületek minőségi fejlesztése	1.2.2. Zöldfelületi fejlesztések	1.3.1. A közmű infrastruktúra hálózatok állapotának javítása	1.2.3. Egyéb szolgáltatások fejlesztése	1.3.2. Úthálózat és azzal összefüggő infrastruktúra fejlesztése	1.3.3. Kerékpár- és gyalogos infrastruktúra	1.4.1. Településközpont rendezése	1.4.2. Épített értékek védelme	2.1.1. Öreghegy újjalesztése, szőlő- és bortermelés	2.1.3. Fenntartható, önálló gazdaság megteremtése	2.2.2. Helyi szolgáltatások fejlesztése	2.3.2. Hangya hagyományok ápolása	2.3.3. Sajnovics-Dreher hagyományok ápolása
A meglévő, kedvező környezeti állapot megőrzése, fenntartása															
Az emberek életminőségének javítása, a komfortérzet fokozása														X	
A természeti értékek, táji értékek, települési épített környezeti értékek megóvása, fejlesztése													X	X	
	3.1.1. Helyi közösségek, civilek támogatása	3.2.1. Szabadidő eltöltési lehetőségek bővítése, ifjúsági támogatása	3.2.2. Sport programok megvalósítása	3.3.3. Környezettudatos gondolkodás népszerűsítése											

• **Tordas Község Képviselő-testületének 2014-2019. évi Gazdasági Programja és fejlesztési terve**

Az önkormányzatnak a jogszabályokban előírt, kötelezően ellátandó feladatai mellett, az önként vállalt feladatok megoldását is ki kell dolgoznia. A pénzügyi lehetőségek figyelembe vételével a képviselő-testület gazdasági programot és fejlesztési tervet állított össze a 2014-2019 közötti időszakra, ami a település rövid- és középtávú fejlesztési dokumentumának tekinthető.

Az ITS készítése során számba vettük, hogy melyek a 2014-2016 között megvalósult célkitűzések és beavatkozások, s a gazdasági program mely elemeinek van realitása a következő 4-6 éves ciklusban,

az ITS ideje alatt. A reálisan megvalósítható elképzelések beépülésre kerültek a tematikus célok mellett a településrészi célok közé, valamint a megvalósítást célzó beavatkozások közé.

5.2. A STRATÉGIA FŐBB BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

A „2.3. A célrendszer szinergia vizsgálata” című fejezetben bemutattuk az ITS célrendszerén belüli kapcsolatokat.

A célrendszer településrészekre történő lebontása igazolja, hogy az egyes településrészek fejlesztése összhangban van a község egészének fejlesztésével, annak stratégiai célkitűzéseivel. A településrészek közötti feladatmegosztás során alakultak ki az egyes fejlődési irányok, a meglévő adottságokat figyelembe véve:

Az alábbi mátrixban összesítve mutatjuk be a településfejlesztési koncepció és ITS célrendszere valamint a településre, településrészekre, akcióterületre vonatkozó fejlesztések közötti kapcsolatokat.

A településrészek fejlesztési céljai egymástól jól elkülöníthetőek, ezért semleges hatást gyakorolnak a településrészek egymásra. Nem találtunk olyan hatást, mely máshonnan funkciókat vonna el. Mindez következik a településrészek településszerkezeti sajátosságok és eltérő adottságok okozta lehatárolásából is.

CÉLOK	TORDAS	TELEPÜLÉSRESZEEK			SAJNOVICS AKCIÓTERÜET
		Belterület	Öreghegy	Külterület	
1. Értékkörző, élhető település					
1.1. Települési funkciók minőségi fejlesztése					
1.2. Települési szolgáltatások széleskörű biztosítása					
1.3. Műszaki infrastruktúra fejlesztése					
1.4. Intézményi felújítások és környezetük rendezése					
2. Felelős gazdaságfejlesztés					
2.1. Gazdasági környezet fejlesztése					
2.2. Helyi vállalkozások megerősítése					
2.3. Turizmus fejlesztése					
3. Aktív és összetartó helyi társadalom					
2.1. Együttműködések erősítése					
2.2. Fiatalok megtartása					
2.3. Helyi humán-erőforrás képzése					

 Kimutatható kapcsolat

6. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Ebben a fejezetben beazonosításra kerülnek az ITS stratégiai céljainak elérését veszélyeztető kockázatok. A stratégia tervezése és megvalósítása során nem szabad megfelelni a kockázati tényezőkről, azok kezelésére és megelőzésére megoldásokat kell kidolgozni. A kockázatok beazonosítása során külön csoportba soroltuk a település „belső” kockázati tényezőit (lakosság, Önkormányzat, környezet, ütemezhetőség) és a településtől függetlenül kialakuló „külső” kockázatok (jogszabályi környezet, finanszírozás országos tendenciák a gazdasági és társadalmi környezetben).

A településfejlesztési akciók megvalósításának társadalmi-gazdasági eredményeit a stratégia nyomonkövetése (monitoring) során mutatószámok jelzik. Ebben a folyamatban ki kell térni a kockázatok időszakonkénti értékelésére is, amennyiben szükséges, változtatást kell eszközölni.

Kockázatok beazonosítása és kezelése					
	Kockázatok azonosítása	Kockázat hatásának értékelése	Bekövetkezés valószínűsége	Hatása az ITS céljaira	Kockázatok kezelése, kockázatok valószínűségének csökkentése
BELSŐ	Nem mobilizálható lakosság	A lakossági támogatottságnak nagy hatása van a fejlesztésekre. Támogatás híján megakadhatnak a fejlesztések.	kicsi	nagy	Lakosság folyamatos bevonás a fejlesztésekbe: tájékoztatás, közösségi tervezés
	Gazdasági szervezetek nem kapcsolódnak be a fejlesztésekbe	A fejlesztések fenntarthatatlanná válnak	közepes	közepes	Önkormányzati ösztönző program létrehozása
	Projektek megvalósítása	Az egyes fejlesztések eltérő előkészítettségei fokon állnak. A fejlesztésekhez kapcsolódó eljárások (engedélyezés, közbeszerzés, jogi viták stb.) felborítják az ütemezést.	közepes	közepes	A fejlesztések összehangolása a projektmenedzsment révén
	Nem megfelelő humán erőforrás a stratégia végrehajtásához	Önkormányzati struktúra nem képes megbirkózni a településfejlesztés koordinációs feladataival	kicsi	kicsi	Felelősök meghatározása feladatkörrel, külső szakértők bevonása.
	Egyes befektetői szándékok nem egyeznek a község fejlesztési elképzeléseivel	A vállalkozók nincsenek tájékoztatva a településfejlesztés során megfogalmazott célokról, az azokhoz való kapcsolódásról.	kicsi	közepes	A nagy volumenű fejlesztések támogatása nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységen keresztül.
	Az Önkormányzat irányítási rendszere nem megfelelő a stratégia végrehajtásához	A hiányos monitoring rendszer és nem optimális szervezeti struktúra késlelteti a megvalósítást és nem biztosítja a fenntarthatósági szempontok érvényesülését	közepes	közepes	Az irányítási rendszer fejlesztése, csatlakozás a fenntarthatóságot erősítő szervezetekhez

Kockázatok beazonosítása és kezelése					
	Kockázatok azonosítása	Kockázat hatásának értékelése	Bekövetkezés valószínűsége	Hatása az ITS céljaira	Kockázatok kezelése, kockázatok valószínűségének csökkentése
KÜLSŐ	Gazdasági recesszió	A település jó költségvetési politikát folytat, azonban a makrogazdasági változások a település működtetését megnehezítik.	kicsi	közepes	A külső kockázatok és hatásainak befolyásolására az Önkormányzatnak kevés eszköz áll rendelkezésre, kisebb a ráhatása. Az országos folyamatokhoz, tendenciákhoz illeszteni kell az Önkormányzat programjait, céljait; kistérségi szinten aktív résztvevőként kell befolyásolni a fejlesztési politikát.
	Unió támogatási források elapadnak	A település több esetben is sikeresen pályázott a korábbi időszakokban külső forrásokra, azonban további külső forrást csak korlátozottan tud igénybe venni a község	nagy	nagy	
	Az országos politikai irányítás és döntéshozás változása befolyásolja a stratégia megvalósítását	A jogi- és politikai környezet a település működését megnehezíti.	kicsi	közepes	

II. RÉSZ - INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI

7. A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

A fejezet önkormányzat által végzett olyan, nem beruházási jellegű tevékenységeket foglalja össze, amelyek segítik, támogatják a fejlesztési és rehabilitációs célok elérését. A községben vannak már sikeresen alkalmazott tevékenységek

- Intézményfenntartás;
- Energiagazdálkodás;
- Gazdaságfejlesztési tevékenység;
- Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet;
- Szabályozási tevékenységek;

illetve vannak olyan eszközök, melyekkel a jövőben élni kíván az Önkormányzat:

- Önkormányzati jogkörénél fogva
 - o Lakás- és helyiséggazdálkodás,
 - o Helyi adó- és illetékkezdvezmények;
- Hatékony és következetes településmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítés;
- Az önkormányzat elővásárlási jogának gyakorlása területek kivásárlásakor;
- Funkcióvesztett, kiüresedett, használaton kívüli épületek és területek hasznosítása.

A projekt nagyságától, komplexitásától és sajátosságaitól függően különböző szintjei valósulhatnak meg a gazdasági partneri viszonyoknak:

- tervalku;
- informális, szerződéses szabályozás nélküli („kézfogásos”);
- hosszú távú „stratégiai szövetség”, szerződés helyett szándéknyilatkozat;
- településfejlesztési megállapodás / településrendezési szerződés - közfeladatok átvállalása a fejlesztésben érdekelt szereplők által a folyamat gyorsítása érdekében;
- projektársaság - a harmonizált, gördülékeny folyamat érdekében;
- közös fejlesztési társaság alapítása, az együttműködés intézményesítése, tulajdoni és gazdasági érdekek egyesítésével.

Az ITS végrehajtásánál legcélszerűbb minden egyes beavatkozást megelőzően megvizsgálni, hogy az egyedi szituációban mely módszer alkalmazása a leghatékosabb. Az alábbiakban kiemelésre kerülnek azok a tevékenységek, melyek elsődlegesen meghatározóak lehetnek a fejlesztési környezet szempontjából:

7.1. KISZÁMÍTHATÓ ÉS TRANSPARENS SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET

A településfejlesztési stratégia megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat következetes és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, mely biztosítja és fenntartja a transzparens és támogató adminisztratív és szabályozási környezetet.

A fentieknek köszönhetően csökken a gazdasági bizonytalanság, a befektetési kockázat, s a társadalmi, valamint a gazdasági szereplők számára biztonságos befektetői környezet jön létre. Felismerve a biztonságos környezetben rejlő előnyöket, előtérbe helyeződnek a község és magánszféra együttműködésén alapuló projektmegvalósítási konstrukciók, mely biztosítja a befektetések költséghatékonyságát, az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát, a beruházások gyorsabb megvalósulását.

7.2. SZABÁLYOZÁSI TEVÉKENYSÉGEK, TERVALKU

Az Önkormányzat számára az Étv. több, a településrendezési terv megvalósulását biztosító jogintézményt (építésjogi követelmények, változtatási, telekalakítási és építési tilalmak, telekalakítás, elővásárlási jog, kisajátítás, helyi közút céljára történő lejegyzés, útépitési és közművesítési hozzájárulás, településrendezési - beépítési, helyrehozatali és beültetési - kötelezések, kártalanítási szabályok, településrendezési szerződés) is biztosít arra, hogy részt vegyen a településképi formálásában. A településrendezési eszközök készítése során a település eddig is tudatosan használta ezeket az eszközöket, s várható, hogy hosszú távon is alkalmazni fogja.

A településképi véleményezési eljárásról szóló önkormányzati rendelettel deklarált célja lehet az Önkormányzatnak Tordas építészeti, településképi, illetve természeti értékeinek védelme és igényes alakítása érdekében az építésügyi hatósági engedélyhez kötött építési munkákkal kapcsolatban - a helyi adottságok figyelembe vételével - a városépítészeti illeszkedéssel és a településfejlesztési célokkal összefüggő követelmények kiegyensúlyozott érvényesítése, összességében az épített környezeti kultúra kialakítása, fenntartása. A jogszabályban meghatározott esetekben a véleményezési eljárásba a főépítész, illetve a helyi tervtanács kerülhet bevonásra. A településképi véleményben a polgármester a tervezett építési tevékenységet engedélyezésre javasolja, vagy feltétellel javasolja, ha a feltétel műszakilag egyértelműen meghatározható vagy nem javasolja. A településképi önkormányzati rendeletet a településrendezési eszközök elveivel összhangban kell meghatározni.

A projekt nagyságától, komplexitásától és sajátosságaitól függően különböző szintjei valósulhatnak meg a tervalkunak. A tervalku lehetővé teszi, hogy nagy beruházások esetén, a beruházó, fejlesztő, gazdasági partner és az önkormányzat között olyan szerződés köttessen, amely mindkét fél számára előnyös és rögzített fejlesztési feladatokkal bír. A tervalkunak az alábbi informális, szerződéses vagy intézményesített formáival élhet az Önkormányzat: Informális, szerződéses szabályozás nélküli („kézfogásos”); hosszú távú „stratégiai szövetség”, szerződés helyett szándéknyilatkozat; településfejlesztési megállapodás / településrendezési szerződés; projektársaság; közös fejlesztési társaság alapítása.

7.3. HELYI ADÓK, ADÓKEDVEZMÉNYEK

Az arányos közteherviselés elvét szem előtt tartva a lakossági közös költségeket egységes mértékben, háztartásonként kell megállapítani. A lakossági adók tekintetében - a szolidaritás jegyében - lehetőséget kell biztosítani a szociális alapon történő adókedvezmény megadására.

A lakossági adók szintjét - a teherviselő képességet figyelembe véve - úgy kell megállapítani, hogy az lehetőség szerint fedezetet nyújtson a lakossági szolgáltatások állami forráson felül keletkező forrásigényére.

A vállalkozási adók mértékét csak akkor szükséges emelni, ha a tervezett fejlesztésekhez elengedhetetlenül szükséges a plusz bevétel, és ha ezzel megnő a települési szolgáltatások színvonala, amit a vállalkozások is kedvezően használhatnak. Célul kell kitűzni, hogy az iparüzési adó szintje ne változzon. A vállalkozások számára könnyített és gyorsított hivatali ügyintézással kell megteremteni a megfelelő gazdasági környezetet, melyet minden fórumon kommunikálni is szükséges.

A bevételek-kiadások megfelelő strukturálásával el kell érni, hogy az út- és járdakarbantartásra kapott és fordított állami támogatáson felül minden évben a gépjárműadóból helyben maradó bevételeket az önkormányzat a közlekedési infrastruktúra felújítására fordítsa.

Meg kell vizsgálni, hogy településen működő vállalkozások fejlesztése érdekében vagy új vállalkozások településre csábítása érdekében milyen adókedvezmények adhatók. A fiatalok megtartása a fejlesztési célok egyik kiemelt feladata, ezért meg kell vizsgálni, hogy milyen plusz kedvezményekkel biztosítható a letelepedésük.

7.4. HATÉKONY ÉS KÖVETKEZETES TELEPÜLÉSMARKETING TEVÉKENYSÉG, POZITÍV ARCULAT ÉS IDENTITÁS ERŐSÍTÉS

Tordasnak a közép- és hosszútávú célok elérése érdekében ki kell dolgoznia, illetve el kell fogadni a Településmarketing stratégiáját, melyben megfogalmazott célkitűzések és tevékenységek megvalósulása révén vonzóvá válik a település az ott élők, az oda látogatók, valamint a befektetői döntéseket meghozó üzletemberek számára. A településmarketing célja tehát, hogy segítse:

- a versenyképesség kialakítását és fenntartását,
- a települési közvéleménycsoportok elégedettségének javítását;
- a hely attraktivitásának növelését;
- a település-imázs megtartását és javítását;
- valamint a környező kistérség esetében az ismertség növelését, az imázs javítását és az együttműködés és kölcsönös támogatás biztosítását.

Tordas arculatának kialakítása, a célrendszer megállapítása során minden cselekedetével meg kell jeleníteni, hogy a település nagy múlttal, értékekkel rendelkezik, nyitott, innovatív, befogadó, tudásban gazdag és intelligens, kooperatív. Az ITS-hez kapcsolódóan a marketingakciókat az ágazati és területspecifikus szemléletmód, a rendszerszemlélet és a mérhetőség jellemzi.

7.5. FUNKCIÓVESZTETT, KIÜRESEDETT, HASZNÁLATON KÍVÜLI ÉPÜLETEK HASZNOSÍTÁSA

Az önkormányzat korlátozott mértékben rendelkezik eszközökkel arra, hogy a funkcióvesztett épületek⁶ hasznosítását ösztönözze. Ezen épületek hasznosítására, funkcióváltására az önkormányzat folyamatosan keresi a lehetőségeket.

A településarculat, a településkultúra egyik fontos eleme lehet, hogy a település kiemelten kezeli, előnyben részesíti a funkcióvesztett, kiüresedett, használaton kívüli épületek hasznosítását - kiemelten kezelve a településközponti, az akcióterületen található ingatlanokat. Ily módon a településkép fejlesztése érdekében megtörténhet a már meglévő épületállomány hasznosítása, rehabilitációja.

8. AZ INTEGRÁLT STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS SZERVEZETI ELVÁRÁSOK

8.1. ÖNKORMÁNYZATI HIVATALON BELÜLI SZERVEZET

Tordas község Önkormányzat fő tevékenységi köre az általános közigazgatás. Ezen kívül ellát helyi hatósági feladatokat. A Hivatal egységes szakapparátusként működik. Az Önkormányzatnak, mint közigazgatási szervezetnek az ügyfélkörébe tartozik a lakosság, a gazdálkodó és civil szervezetek.

Az Önkormányzat képviselő-testületének a feladata a településfejlesztés irányvonalainak, valamint a fejlesztési tevékenységek kereteinek a meghatározása. A településfejlesztés irányait az alábbi, képviselő-testület által jóváhagyott dokumentumok tartalmazzák: gazdasági program, településfejlesztési koncepció, településrendezési eszközök (településszerkezeti terv és leírás, illetve a helyi építési szabályzat és melléklete, a szabályozási terv), illetve az Integrált Településfejlesztési Stratégia, egyéb ágazati stratégiák.

Az Önkormányzat gyakorolja a tulajdonosi jogokat a település vagyona fölött, továbbá a képviselő-testület kompetenciájába tartozik a költségvetés elfogadása is, azaz közvetlen eszközei is vannak az Önkormányzatnak a fejlesztésekre, továbbá az átfogó fejlesztési programokra.

Tordas község Önkormányzat Képviselő-testületének 14/2008. (XI.26.) önkormányzati rendelete Tordas község Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzatáról *(továbbiakban SZMSZ)* határozza meg a szervezeti és működési rendet. A képviselő-testület a legfontosabb döntéshozó testület.

⁶ Kiemelten: Sajnovics-Dreher kastély

Az SZMSZ értelmében három állandó bizottság működik, melyek tagjai 3-3 főből állnak-

- Pénzügyi Bizottság;
- Kulturális, Oktatási, Ifjúsági és Sport Bizottság;
- Szociális Bizottság;

További speciális kérdésekben, egy konkrét feladat ellátására ideiglenes bizottságo(ka)t hozhat létre.

A Pénzügyi Bizottság településfejlesztéssel összefüggő feladatai az SZMSZ 50. § alapján:

- a) Közreműködik az önkormányzati vagyon számbavételében;
- b) Véleményezi az önkormányzat gazdasági programját;
- c) Közreműködik az önkormányzati vagyonvédelem és vagyongyarapítás kötelezettségének érvényesítéséből eredő feladatokban;
- d) Közreműködik az önkormányzati gazdálkodás szervezésében, az éves költségvetés összeállításában;
- e) Megvitatja és véleményezi a képviselő-testület elé kerülő pénzügyi előterjesztéseket, jelentéseket;
- f) Évente legalább két alkalommal, de a testület megbízásából szükség szerint ellenőrzi a költségvetési gazdálkodást és az előirányzatok közötti átcsoportosítást;
- g) Szervezi a helyi bevételi források feltárására irányuló tevékenységet;
- h) Javaslatot tehet hitelek felvételére, ellenőrzi ezek felhasználását;
- i) Közreműködik helyi adó megállapítását szabályozó helyi rendelet előkészítésében;
- j) Figyelemmel kíséri a polgármesteri hivatal adóigazgatási tevékenységét;
- k) Javaslatot tehet kötvények kibocsátására;
- l) Véleményezi az önkormányzati vagyon hasznosításával, illetve az önkormányzat vállalkozói tevékenységével kapcsolatos testületi döntések tervezetét;
- m) Ellenőrzi az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodás törvényességét;
- n) Közreműködik az önkormányzati gazdasági társulások és költségvetési intézmények gazdálkodási feladatai ellenőrzésben.
- o) Közreműködik a település hosszú távú fejlesztési koncepciójának kidolgozásában, vizsgálja a település gazdasági adottságait, lehetőségeit;
- p) Megvitatja és véleményezi a település általános és részletes rendezési tervének tervezetét;
- q) Megvizsgálja és véleményezi az éves költségvetési tervjavaslatokat, a tervben foglalt fejlesztési célkitűzések és pénzügyi források összhangját;
- r) Javaslatot tesz, illetve véleményez egyes jelentősebb beruházási és felújítási programok tekintetében;
- s) Közreműködik a fejlesztési, építőipari, lakáspolitikai kommunális és közlekedési igények felmérésében, elemzésében és az igények kielégítésére irányuló tervek kidolgozásában;
- t) Ellenőrzi a képviselő-testület településfejlesztésre vonatkozó terveinek végrehajtását;
- u) Javaslatot dolgoz ki az önkormányzati vagyon hasznosítására, illetve az önkormányzat vállalkozásokban való részvételére;
- v) Vizsgálja és elemzi a településen folyó vállalkozási tevékenységet, javaslatokat dolgoz ki a vállalkozások önkormányzat általi támogatására;

A Hivatal egységes szakapparátusként működik, így a különböző kisebb szervezeti egységek az egységes polgármesteri hivatali képviselik munkájuk során. A Polgármesteri Hivatal illetékes ügyintézői, szakemberei működnek közre a fejlesztési feladatok előkészítésében és megvalósításában. A pályázatok hatékony lebonyolítása érdekében az Önkormányzat főállású pályázatirot is foglalkoztat, s a projektek menedzselését a polgármesterrel közösen végzi.

Az ITS készítése során az Önkormányzat nem hozott létre menedzsment szervezetet. A fejlesztési dokumentum kidolgozásában a Polgármesteri Hivatal szakreferensei, valamint a megbízott szakértők vettek részt. A stratégiai döntések, fejlesztési irányok meghatározásában részt vettek a mediációs alkalmak résztvevői, civil szervezetek meghívottai, illetve szakértők.

Tordas község Önkormányzata, ahogyan a megalapozó vizsgálat fejezeteiben is bemutattuk, számos pályázat megvalósításában és végrehajtásában vett részt eredményesen, így számos kompetenciával rendelkezik a fennálló szervezet is.

8.2. ÖNÁLLÓ SZERVEZET KIALAKÍTÁSA

Annak érdekében, hogy a feladatok és jogosultságok tisztán és világosan szétválaszthatóak legyenek, az ITS megvalósításához stratégiai (döntéshozó) és operatív (végrehajtó, adminisztratív) szervezet kialakítása szükséges. A stratégia eredményességét a kiválasztott indikátorok értékei és a várható hatások folyamatos megfigyelése, monitoringja, valamint szükség esetén a megfelelő korrekciók alkalmazása biztosítja.

Jelen fejezet javaslatot tesz stratégiai és operatív menedzsment kialakítására, amit a konkrét akcióterületi fejlesztések megvalósítását megelőzően felül kell vizsgálni. Az operatív menedzsment nagysága az akcióterületi beruházás nagyságrendjétől, illetve a pályázati forrás nagyságától függően változhat.

8.2.1. Stratégiai menedzsment

- **Menedzsment szervezet felépítése, feladata**

Az Önkormányzaton belül a stratégiai menedzsment szint biztosítja a stratégia nyomon követését, az eredmények és célok elérését, szükség szerint a fejlesztési dokumentumok korrigálását - a monitoring adatok alapján.

Ezen a szinten kerülnek meghatározásra a stratégiák, a fő célkitűzések, továbbá kerül elfogadásra az operatív menedzsment éves beszámolója, illetve terve. A stratégiai menedzsment tagjai évente 2-4 alkalommal gyűlnek össze. A stratégiai menedzsment tagjai:

- Polgármester,
- Jegyző,
- Pénzügyi Bizottság elnöke,
- Projektmenedzser - operatív menedzsment vezetője,
- Nyitott fórum választott delegáltja.

A stratégiai menedzsment fő feladata:

- A stratégia megvalósulásának folyamatos nyomonkövetése, értékelése.
- Ennek keretében az elhatározott fejlesztések megvalósulásának nyomon követése, azok elvárt eredményeinek és hatásainak értékelése, a kitűzött célok teljesülésének figyelemmel kísérése.
- A településfejlesztés társadalmi, gazdasági és szabályozási környezete változásának figyelemmel kísérése, a külső feltételrendszer változásainak a stratégiai célokra és eszközökre gyakorolt hatásainak elemzése, értékelése.
- A társadalmi és gazdasági igények és lehetőségek feltárása, azok változásainak beépítése az integrált településfejlesztési stratégia cél- és eszközrendszerébe.
- Az ITS cél- és eszközrendszerének módosítása a településre ható belső és külső körülményeket figyelembe véve;
- Operatív menedzsment munkájának meghatározása, eredményeinek értékelése.

- **Kapcsolódás a stratégiai menedzsment szervezethez**

A stratégia menedzsment szervezete nem választható el az önkormányzat szervezetétől. Stratégiai döntések előterjesztői a stratégiai menedzsment, vagy azok tagjai tehetnek. Az ITS megvalósítását koordináló menedzsment kapcsolódik a Pénzügyi Bizottság munkájához. A Bizottság javaslatára kerül meghatározásra, hogy az ITS elemei közül mely beruházást kell megvalósítani a meglévő források és külső lehetőségek, pályázatok, illetve az ütemezés alapján.

A stratégiai menedzsment a döntésekben segíti a településvezetést, míg maga a döntéshozatal továbbra is a döntéshozók kompetenciája marad. A képviselő-testület ad tehát felhatalmazást az operatív menedzsmentnek feladatainak elvégzésére.

A tervezés során létrehozott nyitott fórum évente minimum egyszer ülésezik. A munka célja a települési stratégia egészének és kulcsfontosságú fejlesztései megvalósításának áttekintése. A fórum feladata, hogy a döntésekhez információt szolgáltatson, igényeket, szándékokat tudatosítson, konkrét javaslatokat tegyen.

8.2.2. Operatív menedzsment

Az operatív menedzsment a felelős a stratégia által kijelölt akcióterületi alapú fejlesztések hatékony megvalósulásáért, a stratégiai menedzsment által meghatározott feladatok végrehajtásáért, továbbá beszámolási kötelezettséggel tartozik a végrehajtással kapcsolatban.

A település méretéből következően nem érdemes önálló településfejlesztő társaságot létrehozni. Az önkormányzati hivatalon belüli menedzsment kialakításával biztosítható a világos ellenőrzési és felelősségi rendszer működése.

- **Az operatív menedzsment fő feladatai:**

Az operatív menedzsment alapvető feladata a stratégiai célok érdekében hozott intézkedések megvalósítása, lényegében projekt-előkészítés és projektmenedzsment feladatok ellátása. Az operatív feladatok ellátását a polgármester és az alpolgármester irányítja. Munkájukat a hivatalban dolgozó szakemberek segítik. Az időszakosan megnövekedő feladatok ellátását külső megbízással is végezhetik, akik az integrált településfejlesztési stratégia megvalósulásának nyomon követésével, aktualizálásával (monitoring) és kommunikációjával kapcsolatos operatív feladatokat, az adatgyűjtést, értékelést és a partnerségi fórum működtetéséhez szükséges előkészítő és támogató munkát végzik.

Az operatív menedzsment szervezet feladatai közé tartozik a településfejlesztési célok, és programok érvényesítése, a horizontális célkitűzések érvényre juttatása, a kommunikáció és nyilvánosság biztosítása. Az operatív menedzsment tagjai közreműködnek a projektek megvalósításában, kapcsolatot tartanak a hatóságokkal, a lakossággal, a helyi civil szervezetekkel, vállalkozásokkal.

Ezen kívül a meghatározott indikátorok teljesülésének figyelemmel kísérése, az adminisztrációs feladatok ellátása, külső források bevonása, azok koordinálása, folyamatos beszámolók készítése tartozik a stratégia feladatai közé. Az operatív munkák között szerepel a beruházások előkészítése, közbeszerzések lebonyolítása, szerződéskötések, szükséges tervek, engedélyek beszerzése, kapcsolattartás a projektek megvalósításában résztvevőkkel, a kapcsolódó "soft" projektek koordinálása, a pénzügyi menedzsment biztosítása.

- **Az operatív menedzsment szervezet felépítése:**

Az Önkormányzat (a megvalósításért felelős szervezet) biztosítja a projektek lebonyolításában résztvevő szakértőket, egyrészt a meglévő önkormányzati szakemberekre támaszkodva, másrészt szerződéses viszony útján szakértőkkel. Az Önkormányzat a már pályázati lebonyolítási tapasztalatot szerzett szakembereit, munkatársait kívánja igénybe venni a megfogalmazott fejlesztések, projektmenedzsment feladatok végrehajtására. A projekt előkészítésében résztvevő önkormányzati tisztségviselők előkészítői és irányítói voltak korábbi beruházásoknak.

Az operatív menedzsmentbe javasolt személyek: projektmenedzser, belső szakemberek (pályázati referens, műszaki referens, pénzügyi referens). Külső szakértőként javasolható jogi- és közbeszerzési szakértő, könyvvizsgáló, műszaki ellenőr, tervellenőr bevonása az adott projekt megkezdésétől a projektzárásig, illetve a fenntartási időszakban.

A projektmenedzsment szervezet felépítésére vonatkozóan azt követően kell javaslatot adni, hogy realizálódna az akcióterületi fejlesztések, s meg kell valósítani a projekteket. A fejlesztési célok és a projektek összetettségétől függően egy-egy szakember több területen is végezhet munkát, ahogyan jelen időszakban a belső pályázatíró munkatárs projektmenedzsmeri feladatokat is ellát.

A menedzsment elvi felépítésére és ahhoz kapcsolódó kompetenciákra vonatkozóan az alábbi javaslatot teszi az ITS:

- A program fő felelőse az operatív menedzsment szervezetben a projektmenedzser, aki a kapcsolatot tartja a belső és a külső szakértőkkel. A menedzsment belső szakértői a pályázati referens, a műszaki referens, a pénzügyi referens.
- A pályázati referens feladata a program támogatott elemeinek nyomon követése, az előrehaladási és fenntartási jelentések összeállítása, adminisztratív feladatok ellátása lesz.
- A műszaki referens feladata a beruházások megkezdéséhez szükséges terület-előkészítési feladatok lebonyolítása, a beruházási jellegű programelemek megvalósításának előkészítése, a tervezés és engedélyeztetés koordinálása. Szükséges kompetencia: műszaki végzettség, legalább 2 éves műszaki tapasztalat.
- A pénzügyi referens feladata a kifizetés igénylési dokumentáció összeállítása. Szükséges kompetencia: legalább 3 év szakmai tapasztalat, vagy hasonló nagyságrendű projekt menedzselésében szerzett tapasztalat.
- A projektmenedzsment működtetését a projektmenedzser vezeti. A projektmenedzser feladata a menedzsment vezetése, a stratégia céljainak érvényesítése, beszámoló készítése a stratégiai döntéshozók számára, kapcsolattartás. Szükséges kompetencia: legalább 5 éves vezetői tapasztalat, vagy hasonló nagyságrendű projekt menedzselésében szerzett tapasztalat.
- Menedzsment szervezethez kapcsolódó szakértők

Az Önkormányzati operatív menedzsment tagjai mellett külső szakértő szervezetek is részt vesznek a projektek megvalósításában. Az Önkormányzat a menedzsment jobb működtetése érdekében a belső szakemberek igénybevétele mellett külső szolgáltató alkalmazásával kívánja biztosítani a végrehajtás szakmai szervezeti hátterét.

A külső szolgáltató kiválasztása során fontos, hogy a szakemberek folyamatosan rendelkezésre álljanak, illetve hogy hatékonyan el tudják látni a projekt lebonyolítását, ellenőrzését, és hogy nagyfokú tapasztalatokkal rendelkezzenek EU által támogatott projektek végrehajtásában.

A külső szakértő segíti az operatív menedzsment szervezetet a projekt támogatási szerződés szerinti megvalósításában a projekt megkezdésétől a projekt zárásáig, illetve a fenntartási időszakban. A külső szakértők a referenciák, illetve a fajlagos költségek alapján kerülnek kiválasztásra. A szakértőknél kompetencia az adott irányú szakmai végzettség, s legalább 2 éves tapasztalat, vagy hasonló nagyságrendű projekt menedzselésében szerzett tapasztalat. Igénybe vehető szakértők alkalmi megbízás alapján: jogi szakértő, közbeszerzési szakértő, könyvvizsgáló, műszaki ellenőr, tervellenőr.

9. TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI

A településközi koordináció célja az ITS települések közti egyeztetése a térségi szerepkörének megfelelő súllyal. Tordas község közvetlenül a szomszédos településekkel van szoros kapcsolatban, ezért fontos, hogy minden fejlesztési elképzelést még a tervezés időszakában egyeztessenek egymással. Az ITS készítése során a járási, térségi és szomszédos települések (Martonvásár város, Kajászó község, Vál község, Gyúró község, Tárnok nagyközség) kerültek megszólításra, hogy előzetes véleményt nyilvánítsanak Tordas község közép- és hosszú távú stratégiai elképzeléseiről.

Ahogyan a fentiekből kirajzolódik, a területfejlesztési együttműködések terén jelenleg a legmeghatározóbbak:

- Martonvásári járás
- Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás
- Közös Önkormányzati Hivatal
- testvértelepülési kapcsolat: Bánk, Puconci (szlovén)

Fontos, hogy a település tervezett fejlesztései a szomszédos, járási települések egyetértésével és támogatásával valósuljanak meg. Ennek érdekében az előkészítés során már tájékoztatta az Önkormányzat vezetése a környező településeket a településfejlesztési koncepció és ITS készítéséről. Az Önkormányzat az előzetes véleménykérő levélben kérte, hogy Tordas község területére vonatkozóan ismertesse:

- a hatáskörükbe tartozó kérdésekben a jogszabályon alapuló követelmények érvényre juttatásának feltételeit. (Lehetőség szerint a vonatkozó jogszabályi helyek pontos megjelölésével.);
- fejlesztési elképzeléseket a településre és kistérségére vonatkozóan.

Az egyeztetési idő lejártáig a környező települések jelezték, hogy részt kívánnak-e venni a településfejlesztési koncepció és az ITS egyeztetésében (lásd: Megalapozó vizsgálat című dokumentum melléklete). Az egyeztetés folyamán Tordas község ismerteti a fejlesztési célkitűzéseit. A partnerek, szomszéd önkormányzatok, megyei önkormányzat véleményei beépülnek a dokumentációba.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésekor Tordas község figyelembe veszi a térségi és regionális fejlesztési dokumentumokban megfogalmazott célkitűzéseket. (lásd: 5. Stratégia külső és belső összefüggései) A közös célok eléréséhez hozzájárulnak a település saját fejlesztései, ezáltal a környező településeken élők ellátása is javul, valamint a több települést érintő célok elérése könnyebbé válik a térségi marketing, a kommunikáció javítása, az idegenforgalmi együttműködések megszervezése területén. A környező településeket is érintő települési célok:

- 1.1.1. Alapfokú egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése
- 1.1.2. Alapfokú oktatás feltételeinek javítása
- 1.1.3. Korszerű közigazgatás feltételeinek biztosítása
- 1.3.2. Úthálózat és azzal összefüggő infrastruktúra fejlesztése
- 1.3.3. Kerékpár- és gyalogos infrastruktúra
- 1.4.1. Településközpont rendezése
- 2.3.1. Jó térségi kapcsolatok, kulturális együttműködések
- 2.3.2. Településmarketing erősítése
- 2.3.2. Hangya hagyományok ápolása
- 2.3.3. Sajnovics-Dreher hagyományok ápolása
- 3.1.2. Településközi együttműködések erősítése

10. INGATLANGAZDÁLKODÁSI KONCEPCIÓ ELKÉSZÍTÉSE

Tordas község önkormányzatának általános fejlesztési elképzelései a költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével az önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják. A megfelelő adópolitika mellett Tordas önkormányzata ésszerű ingatlangazdálkodással képes a település pénzügyi stabilitását fenntartani.

10.1. STRATÉGIAI INGATLANGAZDÁLKODÁS

Az **ingatlangazdálkodási terv** elkészítésének célja, hogy forgalomképes ingatlanjait a település stratégiai ingatlangazdálkodás keretében hasznosítsa. Fontos, hogy forgalomképtelen ingatlanjai esetében is felmérje a település, hogy azok hogyan állíthatók a **településfejlesztő célok** szolgálatába.

A fejlesztések fenntarthatóságát nagymértékben segítik a fejlesztési célokkal összehangolt ingatlangazdálkodási intézkedések. Amennyiben egy önkormányzat fejlesztései átláthatóak és kiszámíthatóak, a tőke is sokkal szívesebben vesz részt a településmegújítási folyamatokban saját beruházásaival.

A településen az ingatlanok legnagyobb százalékban magántulajdonban vannak. Az állami és az önkormányzati ingatlanok jelentős része forgalomképtelen ingatlan.

10.1.1. Az önkormányzati ingatlanvagyon

Tordas község önkormányzatának teljes ingatlanvagyonára 2016. március 10-i adatok alapján kb. 160 db ingatlan, amelynek nagy része közút, árok, vagy egyéb közterület. Az ingatlanvagyonot képezi továbbá a sportpálya, a temető, az általános iskola telke, az óvoda telke, a művelődési ház, a községháza, az orvosi rendelő-tornaterem, valamint további néhány, a közigazgatási területen elszórtan elhelyezkedő kisebb ingatlan.

Az ingatlanokon vannak önkormányzati lakások is (2 db egy lakásos, 1 db 7 lakásos). A Köztársaság utca 12. szám alatt lévő telek szintén az önkormányzat tulajdonában van, a rajta lévő 5 db lakás magántulajdonban. Több volt zártkerti önkormányzati tulajdonú ingatlan van még az Öreghegyen (pincék, telkek, telekrészek). Emellett vannak jó helyen lévő szántók, melyek akár értékesítésre, akár beruházásra is hasznosíthatók.

A település központjában lévő Sajnovics kastély a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában van, a mellette lévő felújított Magtár magántulajdonban.

Tordas község önkormányzati ingatlanvagyonára

10.1.2. Az önkormányzati vagyongazdálkodás jogszabályi keretei és elvei:

Helyi szinten 2013-ban került a helyi vagyonrendelet egységes szerkezetbe: Tordas Község Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2013. (II. 13.) önkormányzati rendelete egységes szerkezetben a 6/2013. (VI. 26.) és 9/2016. (VI. 29.) önkormányzati rendeletekkel az Önkormányzat vagyonáról és a vagyonnal való gazdálkodás szabályairól.

A rendelet tárgyi hatálya kiterjed az önkormányzat tulajdonából és az önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból álló törzsvagyonára és üzleti vagyonára. Az önkormányzat törzsvagyonra forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes vagyon.

A forgalomképtelen törzsvagyon⁷ körébe tartozó vagyontárgyak körét a kizárólagos önkormányzati tulajdonban lévő, a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI törvényben meghatározott vagyontárgyak alkotják, melyek jegyzékét a rendelet 1. melléklete tartalmazza. Az önkormányzat az önkormányzati vagyonból nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonná vagyonelemet nem minősít.

Korlátozottan forgalomképes vagyonnak⁸ minősülnek a törvényben meghatározott vagyontárgyak, valamint a rendelet 2. mellékletében rögzített vagyontárgyak. A korlátozottan forgalomképes törzsvagyon csak a Képviselő-testület egyedi döntése alapján minősíthető át és idegeníthető el.

Az önkormányzat üzleti vagyona⁹ mindaz a vagyon, amely nem tartozik a törzsvagyonba. Az üzleti vagyon az önkormányzat eredményes, növekvő színvonalú működését, gyarapodását szolgálja. Az önkormányzat üzleti vagyona forgalomképes. Az önkormányzat üzleti vagyonához tartozó ingatlan vagyonelemeket a 3. Melléklet tartalmazza.

Az üzleti vagyon ingatlan vagyonelemei:

- Az üzleti vagyon ingatlan vagyonelemei:
 - o építési telkek,
 - o mezőgazdasági földterületek,
 - o ipari területek,
 - o bérlakások,
 - o nem lakáscélú ingatlanok.
- Az üzleti vagyon ingó és vagyoni értékű jog vagyonelemei:
 - o készpénz,
 - o egyéb pénzeszközök és követelések,
 - o értékpapírok, kötvények, részvények, üzletrészek,
 - o használati és haszonélvezeti jog, szolgalmi jog,
 - o egyéb vagyoni értékű jog.

10.1.3. Ingatlanvagyon gazdálkodási stratégia főbb céljai

Az ingatlanvagyonnal való gazdálkodás, az ingatlanok hasznosítása tekintetében a tulajdonosi jogok gyakorlója, a képviselő-testület rendelkezik. Az önkormányzat vagyona elsősorban a működés biztosítását szolgálja.

Az Önkormányzatnak nincsen vagyongazdálkodási terve. Vagyongazdálkodási terv hiányában az alábbi célok

⁷ Forgalomképtelen vagyon: kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló nemzeti vagyon, mely nem idegeníthető el, nem terhelhető meg (kivéve vagyonkezelői jog, használati jog, szolgalmi jog), azon osztott tulajdon (amikor az épület tulajdonjoga az építkezőt és nem a föld tulajdonosát illeti) nem létesíthető. Ezt a forgalomképtelen vagyoni kört a törvény határozza meg:

a) helyi közutak, műtárgyak,
b) terek, parkok,
c) nemzetközi kereskedelmi repülőtér,
d) vizek, közcélú vízi létesítmények (kivéve vízi közművek).

⁸ Korlátozottan forgalomképes vagyoni kör, mely eladható, megterhelhető törvényben, rendeletben meghatározott módon.

⁹ Kizárólag az üzleti vagyonelem korlátlanul forgalomképes, így a piaci forgalom része.

- **Törzsvagyon részét képező ingatlanok esetében:**

- az ingatlanállomány költségghatékony és funkcionális működtetése, üzemeltetése;
- az ingatlanállomány tudatos és költségghatékony módon történő felhasználása a települési közszolgáltatási funkciók és kötelezettségek ellátásához
 - az épületállomány fenntartása és fejlesztése a jogszabályi előírásoknak megfelelő működés, Ötv. szerinti alapellátás és a mindenkori felhasználói igények kielégítése érdekében (a hasznosítás során az üzemeltetési költségek csökkentése érdekében külső tőkebevonás lehetősége megvizsgálható (például az alapellátást kiegészítő funkciók üzemeltetése);
 - a közművagyon fenntartása és fejlesztése annak érdekében, hogy az elvart minőségben és a jogszabályi előírásokban foglaltaknak megfelelően legyen képes működni;
 - kulturális, rekreációs, sport és egyéb célú létesítmények, valamint közterületek fejlesztése, hogy azok funkcióikat az elvárások szerint, javuló minőségben legyenek képesek ellátni (eladásuk nem javasolt, de működtetésükre bevonható külső forrás);
 - közterületek (önkormányzati utak, terek, közparkok) fenntartása és fejlesztése (csökkenthető az üzemeltetési és fenntartási költség rendezvények helybiztosításából származó bérleti díjból, reklámszabályozással stb.)
 - köztéri műalkotások, védett építmények állagának megőrzése, annak hasznosítása.

- **Üzleti vagyon részét képző ingatlanok esetében:**

- a forgalomképes ingatlanok értékének megőrzése, növelése;
- az ingatlanállomány tudatos és költségghatékony felhasználása a települési funkciók ellátásához, bővítéséhez;
 - ingatlanállomány növelése önkormányzati bérlakások kialakításával: lakások vásárlása, új lakások építése;
 - szerkezetváltások, ágazati stratégiák módosulásai miatt módosult használatú, önkormányzati ingatlanok **értékesítése** (pl. iroda, vagy egyéb célú önkormányzati épületek, épületrészek);
 - beépítésre szánt területek értékesítési célból csak korlátozottan állnak rendelkezésre;
 - beépítésre nem szánt területek jellemzően mezőgazdasági művelésre alkalmas területek, valamint kivett területek (számuk a településben elenyésző).

10.2. AKCIÓTERÜLETI INGATLANGAZDÁLKODÁS

Az önkormányzat feladata, hogy az egyes akcióterületen található forgalomképes, korlátozottan forgalomképes, illetve forgalomképtelen ingatlanok fejlesztési lehetőségét felmérje. Az Önkormányzat tudatos ingatlangazdálkodást tervez, így a település egészére megkezdte a település ingatlanállományának és hasznosításának vizsgálatát. Az ingatlangazdálkodási koncepció kialakítását követően kerül sor az akcióterületek vonatkozásában is a hasznosítás - eladás, fejlesztés, vásárlás stb. - meghatározására.

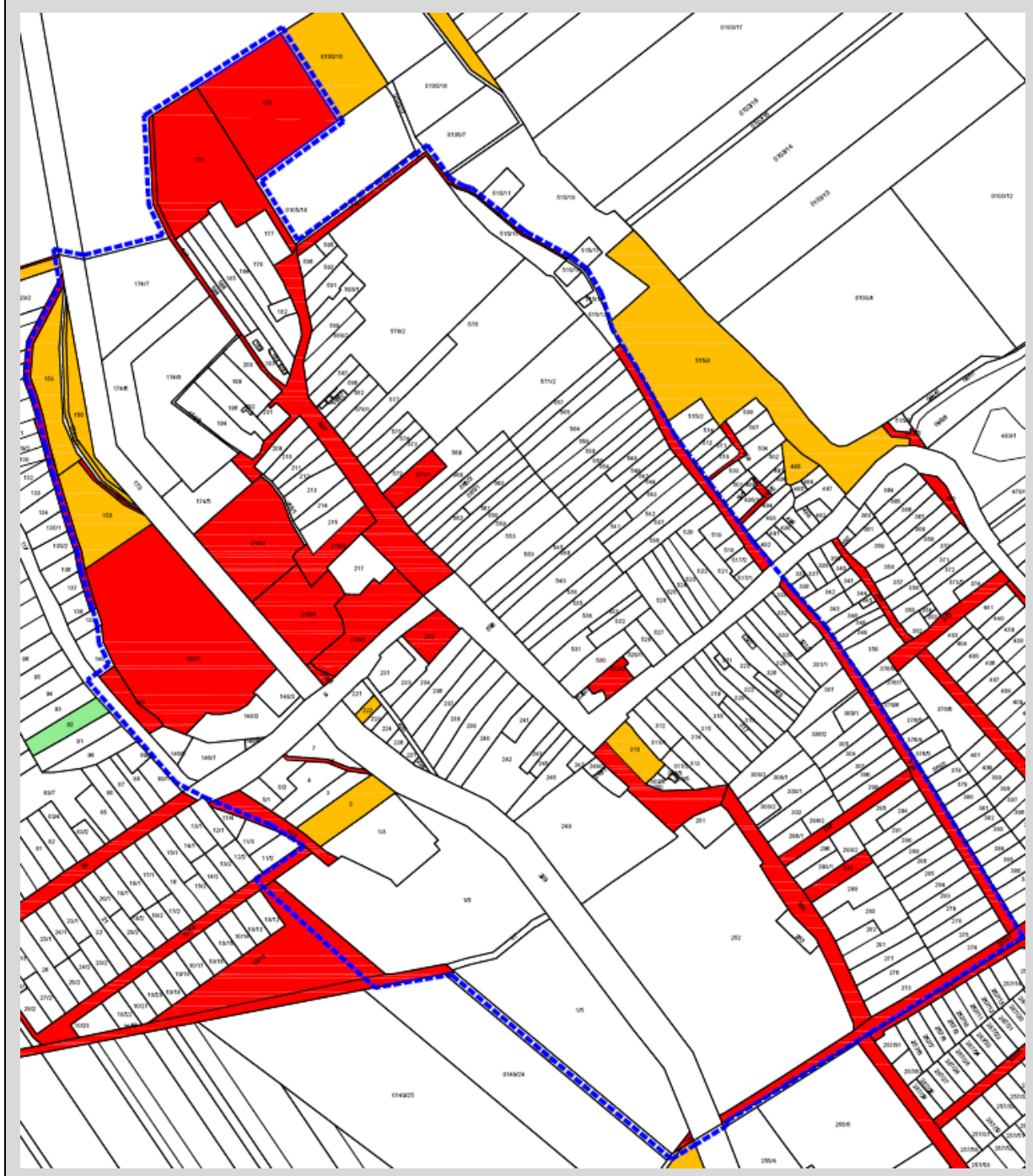
Az önkormányzat a vagyongazdálkodási koncepciójához igazított ingatlangazdálkodási koncepcióban megfogalmazza, hogy a fejlesztések érdekében az akcióterületen lévő ingatlantulajdonát milyen módon kívánja hasznosítani, azaz mi az értékesíthető és a fejlesztési célok szolgálatába állítható ingatlanvagyon és melyek azok, amelyeket hosszútávon önkormányzati kezelésben és tulajdonban kíván tartani az önkormányzat. Az ingatlangazdálkodási koncepció összhangban van az integrált településfejlesztési stratégia céljaival, és illeszkedik a megvalósítás eszközzrendszeréhez.

Az akcióterületi fejlesztés általános célja:

- vállalkozói és gazdasági együttműködések és fejlesztések generálása;
- közösségi terek kialakítása, erős partnerség kialakítása a civil szférával és a lakossággal;
- az építészeti és közösségi terek karakterének megőrzése;
- középületek további fejlesztése;
- a település történelmileg kialakult településszerkezetének alkalmassá tétele a távlati elvárások megvalósítására, továbbá a jelenlegi hiányosságok felszámolása.

A településen a következő akcióterületi ingatlangazdálkodással érintett földrészletek találhatók:

Sajnovics akcióterületen található önkormányzati ingatlanok javasolt hasznosítási módja

Sajnovics akcióterületen található önkormányzati ingatlanok javasolt hasznosítási módja				
Hrsz	Forgalomképeség	Megnevezés	Megjegyzés	Hasznosítás
1/2	Forgalomképtelen	Saját használatú út	Cifra híd utáni kis út	
2	Forgalomképes	Beépítetlen terület	Saját telek sorházzal	
10/2	Forgalomképtelen	Köztársaság utca		
10/11	Forgalomképtelen	Közpark	Kölcsey mögötti erdő	
10/24	Forgalomképtelen	Saját használatú út	Kölcsey	
142	Forgalomképtelen	Közterület	Tenisz parkoló	
147/1	Forgalomképtelen	Csatorna	Petőfi u-i telkek mögötti árok	
148/1	Forgalomképtelen	Sporttelep és öltöző		
150	Forgalomképes	Szántó	Sportpálya mögött	
151	Forgalomképtelen	Beépítetlen terület	Szántó foci pályája mögött	
153	Forgalomképes	Beépítetlen terület	foci pályája mögött	
154	Forgalomképes	Beépítetlen terület	foci pályája mögött	
155	Forgalomképes	Beépítetlen terület	foci pályája mögött	
175	Forgalomképtelen	Öreg temető		
176	Forgalomképtelen	Temető		
193	Forgalomképtelen	193 sz. út		
218/2	Forgalomképtelen			ATP13 Többfunkciós tornacsarnok létesítése ATP14 Többfunkciós közösségi tér kialakítása a Szent László-patak bal partján
218/3	Forgalomképtelen	Óvoda		
218/4	Forgalomképtelen			
218/5	Forgalomképtelen	Sajnovics Általános Iskola	iskola	
218/6	Forgalomképtelen			
222	Forgalomképes	Beépítetlen terület	Köztársaság mellett	
232	Forgalomképtelen	Tornaterem, egészségház	tornaterem, egészségház	ATP 11 Orvosi rendelő átalakítása egészségházzá
250	Forgalomképtelen	Sajnovics tér		ATP15 Sport utca és Gyümölcsoltó Boldogasszony templom között közterület rendezése
254	Forgalomképtelen	Sport utca		
255/1	Forgalomképtelen	Hangya sor		Járda felújítása
257/1	Forgalomképtelen	Hangya sor		
292	Forgalomképtelen	Szolgálati lakás		
297	Forgalomképtelen	Vajda János út		
334	Forgalomképtelen	Somogyi Béla utca		
515/10	Forgalomképtelen	Út	kertészet mellett	
516	Forgalomképtelen	Dózsa György út		
529/2	Forgalomképtelen	Művelődési Ház		ATP16 Művelődési Ház kültéri részének kialakítása
571/1	Forgalomképtelen	Polgármesteri Hivatal		ATP12 Polgármesteri Hivatal felújítása
597	Forgalomképtelen	Szabadság utca		
0148	Forgalomképtelen	Árok	Kölcsey mögötti árok	

11. PARTNERSÉG

11.1. TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL, INTÉZMÉNYESÍTETT EGYÜTTMŰKÖDÉS

A településfejlesztési stratégia társadalmasításának rövid távú céljai:

- a közösség érdekeinek azonosítása, figyelembevétele;
- jól működő társadalmi párbeszéd kialakítása és fenntartása;
- a lakosság körében a társadalmi felelősség, a fejlesztések iránti elkötelezettség erősítése;
- társadalmi kohézió növelése a közös érdekek és célok mentén való együttműködés érdekében;
- nyitottabb településfejlesztés kialakítása;
- konfliktuskezelés.

11.1.1. Társadalmi részvétel a településfejlesztés során

A társadalmi részvétel biztosított volt a lakossági vélemények meghallgatásán, fórumok tartásán keresztül, így sikerült leginkább bevonni az ITS-ben érintett szereplőket. Az önkormányzat azt gondolja, hogy a közös stratégia megalkotása remek alkalom ahhoz, hogy a település fizikai megújulásával párhuzamosan, a helyi közösség aktivizálása, erősítése is megtörténhessen, hiszen mindkét elem szükséges ahhoz, hogy a település sikereket érjen el. Az Önkormányzat arra az elhatározásra jutott, hogy a településfejlesztési dokumentumok elkészítését közösségi tervezés segítségével fogja megvalósítani.¹⁰

A községben lezajlott, a településfejlesztési dokumentum készítése során lezajlott egyeztetéseket a következő táblázat mutatja be.

Partnerségi egyeztetések bemutatása		
Fórumok, egyeztetések időpontja	Helye	Tárgya
2016. január 14.	Tordas, Polgármesteri Hivatal	Munkaindítás
2016. február 4.	Tordas	Helyszíni bejárás
2016. február 25.	Tordas	Helyszíni bejárás
2016. március 21.	Tordas, Művelődési Ház	Első nyitott fórum
2016. április 4.	Tordas, Művelődési Ház	Második nyitott fórum
2016. április 25.	Tordas, Művelődési Ház	Harmadik nyitott fórum
2016. május 5.	Tordas, Polgármesteri Hivatal	Egyeztetés
2016. május 23.	Tordas, Polgármesteri Hivatal	Egyeztetés
2016. május 30.	Tordas, Polgármesteri Hivatal	Képviselő-testületi döntés a koncepció irányáról és arról, hogy a megalapozó vizsgálat megfelel a tervezés alapjának.
2016. szeptember 1.	Tordas, Polgármesteri Hivatal	Egyeztetés

A település honlapjára a készülő munkaközi anyagok felkerülnek, véleménynyilvánításnak lehetőséget biztosítva 2016 őszén.

A megvalósítás időszakában is nagy hangsúlyt kíván fektetni az Önkormányzat a nyilvánosság biztosítására, s ennek előkészítését már a tervezés során megkezdi.

11.1.2. Társadalmi részvétel a településfejlesztés megvalósításában

A tervek szerint a civil szervezetek a településfejlesztési stratégia megvalósításának aktív részesei kell, hogy legyenek, hiszen ők tudják, hogyan érhető el a lakosság megfelelő módon, milyen eszközökkel vonható be a közös munkába, s személyes megkeresésük, személyes kapcsolataik révén nagy hatással lehetnek a lakosságra.

A lakosság az előzetes egyeztetéseket követően, illetve a lakossági igényfelmérések alapján a megvalósításban is aktív szerepet kap. A lakosság aktív partner, azaz nem csak néző, de megvalósítót, aktív szereplővé válik, s így nem csak az eseménynek,

¹⁰ A tervezés során alkalmazott közösségi tervezés összefoglalását jelen dokumentum bevezetője tartalmazza.

de az ezzel kapcsolatos fejlesztésnek is részese. Számolunk a lakosság aktivitásával, s természetes érdeklődésével, nem megelégedve arról, hogy napjainkban embereket megmozgatni csak igazán izgalmas akciókkal lehet.

A tevékenységekbe való bekapcsolódást több síkon kell szervezni, hogy mindenki megtalálja a maga számára legmegfelelőbb, legtesthezállobb formát. A lakosokat bevonó események szervezése során azzal kell számolni, hogy előállhat az a helyzet, hogy a lakosság bekapcsolódásának forintosítható eredménye elmarad a létrehozott termék értéke mellett. Ennek ellenére a lakosság bekapcsolódásának hosszútávú szempontjai, az identitástudat erősítése, a megvalósuló projektek elfogadása, tisztelete, ennél nagyságrendekkel nagyobb eredményt hoznak hosszú távon.

A soft elemek, azaz a programok sikerének biztosítója lehet az is, hogy megszervezésükhöz, megvalósításukhoz többségében helyi civil szervezetek kapcsolódjanak. A fentiekben ismertetettek mellett szükséges a hagyományos, már jól bevált kommunikációs eszközökön keresztüli tájékoztatás is:

- lakossági fórumok;
- civil fórum;
- vállalkozói fórum;
- közmeghallgatás;
- internetes fórumok (honlap, kérdőív);
- helyi újság.

11.2. PARTNEREK BEAZONOSÍTÁSA, KAPCSOLATÉPÍTÉS

A települési (önkormányzati) intézmények, szervezetek közötti partnerség erősítésével az intézmények működése is hatékonyabbá válhat, és ezáltal a településmenedzsment és érdekérvényesítő képességük is javulna. A következő táblázatban pontosan beazonosításra kerülnek az ITS-ben érintett csoportok, szereplők és feladatok.

Partnerség építése az ITS előkészítése és végrehajtása során			
Célkitűzés	Végrehajtandó feladatok	Résztvevő csoportok	Eszközök
A társadalmi párbeszéd gyakorlatának kialakítása, beépítése a településfejlesztés folyamatába (lakosság-településvezetés-közigazgatás)	Tájékoztatás: a partnerség építés fontosságáról, tartalmáról, módszereiről	Lakosság Vállalkozók Önkormányzati és intézményi dolgozók Civil szervezetek	Fórumok (civil, vállalkozói, lakossági, on-line) Mélyinterjúk Webes megjelenítés Településmarketing stratégia elkészítése
Az erőforrások összehangolása	Együttműködési szándékok feltérképezése	Lakosság Vállalkozók Befektetők Egyház Civil szervezetek	Fórumok Tervek, elképzelések megismerése Programnaptár
Az önkormányzat és a magánszféra között a településfejlesztési célok összehangolása, konszenzusteremtés, együttműködés megteremtése	Vállalkozók bevonása	Vállalkozók Befektetők Civil szervezetek	Fórumok Kapcsolattartás Személyes egyeztetések
A programok finanszírozási hátterének feltérképezése	Piaci igényfelmérés	Vállalkozók Befektetők KKV vezetői Civil szervezetek	Személyes egyeztetések
Az integrált településfejlesztés eredményességének, hatásának feltérképezése	Elégedettségmérés	Lakosság Vállalkozók Önkormányzati és intézményi dolgozók Civil szervezetek	Fórumok Felmérések
Az integrált településfejlesztés és a kistérség fejlesztéseinek összehangolása	Kistérségi/járási települések tájékoztatása	Környező települések, kistérség képviselői	Személyes egyeztetések Kistérségi ülés

A partnerség kialakítása a következő intézkedések keretében képzelhető el:

- Partnerségi hálózatok feltérképezése
- A kommunikációs csatornák feltérképezése, fejlesztése
- A partnerek jellemzése kommunikációs szempontból
- Kommunikációs, információs rendszer fejlesztése és fenntartása

A megújuló kommunikációs és információs rendszer egyik legfőbb eredménye, hogy hatékonyabbá és gyorsabbá válik az információáramlás a partnerek között. Várhatóan javul az önkormányzat és a település belső kommunikációja.

A településfejlesztési stratégia megvalósítása szempontjából fontos értékelni a partnerségben érdekelt csoportokat. Az erőforrás potenciál, az érdekérvényesítő képesség alapján tudja meghatározni és alakítani az Önkormányzat a kommunikációs csatornákat.

Településfejlesztésben részt vevő csoportok értékelése

A település- fejlesztésben érdekelt csoportok	Erőforrás potenciál	Érdek- érvényesít ő képesség	Elvárás	Előkészítésben, végrehajtásban betöltött szerep
Lakosság	Mérsékelt szakismeretek, tapasztalatok, elsődleges települési ismeretek	Gyenge	A település fejlődése, élhetőbb lakókörnyezet, magasabb szintű szolgáltatások	Az elvárásaik beazonosítása
KKV	Mérsékelt érdeklődés, alacsony investíciós képesség	Közepes	Tervezhetőség, átlátható szabályozási környezet	Igényeik beazonosítása, lehetséges partnerek
Civil szervezetek	Nagyfokú ismeretek, tapasztalat, összetartás	Közepes	A települési lakosságnak és a szervezet céljainak megfelelő fejlesztések	Az elvárásaik beazonosítása, monitoring szereplők
Külső szakértők	Tervezői, stratégiai, pályázatkészítői tapasztalatok	Közepes	Együttműködés minden résztvevő csoporttal	Folyamatszervezés, tanácsadás
Hatóságok és szakhatóságok	Kompetenciák, szaktudás, engedélyezési szerepkör	Erős	Jogsabályoknak és szakpolitikai irányvonalaknak megfelelő fejlesztések végrehajtása	Szakmai kontroll és koordináció, jóváhagyó szerep
Környező települések	Közösen végzett kistérségi feladatok	Gyenge	A települések igényeit kiszolgáló intézményrendszer, elérhetőség	Az elvárásaik beazonosítása
Önkormányzat dolgozói / projektmenedzsment	Nagyfokú ismeretek, szakmai potenciál	Erős	Az ITS végrehajtásában és nyomon követésében aktív részvétel	A pályázat előkészítése és végrehajtása

A település kommunikációs eszközei között közvetlen és közvetett eszközök állnak rendelkezésre. A kommunikáció ezen eszközök kombinált felhasználásával tehető hatékonyabbá.

12. AZ ITS EREDMÉNYEINEK NYOMON KÖVETÉSE ÉS AZ ITS RENDSZERES FELÜLVIZSGÁLATA, AKTUALIZÁLÁSA

12.1. MONITORING RENDSZER

A stratégia megvalósulásának folyamatos nyomon követése, felülvizsgálata a település érdeke elsősorban. A monitoring célja felhívni a döntéshozók és a megvalósításért felelős szervezet figyelmét a céloktól való esetleges eltérésre, és összegezni az elvégzett feladatokat. Figyelni kell arra, hogy a célkitűzések elérése érdekében tett lépések a megfelelő időben történjenek, a megfelelő eszközökkel. A monitoring számos komplex feladatot foglal magában az adatgyűjtéstől a stratégia esetleges szükséges módosításáig.

A stratégia és az ahhoz kapcsolódó fejlesztések (akcióterületi terv) megvalósulásához indikátor célértékek kerültek meghatározásra, melyeknek évenként a megvalósítás és fenntartás során teljesülni kell. Indikátorok, konkrét számszerűsített számok kerültek meghatározásra az alábbi táblázatokban: Települési és településrészi célokhoz rendelt indikátortábla, összefoglaló indikátor tábla, további szakmai indikátorok, fenntarthatósági és esélyegyenlőségi kötelező indikátorok. Az áttekintés során megállapíthatók a fejlesztés indikátorainak értékei, ezek alapján értékelhető a célok irányába történő előrelépés mértéke. Az akcióterületi fejlesztés éves értékeléséhez kapcsolódva megtörténik az ITS évenkénti áttekintése is.

A legfontosabb monitoring feladatok a következők:

- Évenkénti rendszerességgel meg kell vizsgálni, hogy milyen lépések történtek a stratégiai célkitűzések elérésére. Eltérés esetén be kell avatkozni, a kívánt cél elérése érdekében módosítani kell a stratégiai eszközöket.
- Figyelemmel kell kísérni a projekt végrehajtása során az indikátorok alakulását (stratégia elfogadásakor érvényes bázisérték, a beszámoló időszakában aktuális érték, a stratégiában megfogalmazott célérték, valamint az előző Képviselő-testületi beszámoló alkalmával elfogadott értékhez képest történt elmozdulást).
- Az ITS felülvizsgálata, aktualizálása kétévenként szükséges, az elkészült felmérések, legfrissebb statisztikai adatok, egyéb új információk ismerete, illetve a stratégia megvalósulási folyamataiból levonható következtetések alapján.
- Figyelemmel kell kísérni a külső környezet változásait, amellyel szükség esetén összhangba kell hozni a stratégiai célkitűzéseket, illetve azok megvalósulási eszközeit, valamint a stratégiához közvetlenül nem kapcsolódó projektek stratégia célrendszerére gyakorolt vélelmezett vagy tényleges pozitív és negatív hatásait.
- Ki kell értékelni a már végrehajtott feladatok eredményeit, különös tekintettel a pályázati úton megvalósított fejlesztések esetén a pénzügyi és fizikai megvalósulásra (a stratégia megvalósításának kezdete óta, valamint az előző képviselő-testület által elfogadott beszámoló óta megvalósult forrásfelhasználást).

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában bemutatott projektek sikeres megvalósulása érdekében a menedzsment követi figyelemmel az indikátorok teljesülését, változását. Az indikátorokat figyelembe véve készíti el a kontrolling menedzsment az éves jelentését a közreműködő szervezet és a képviselő-testület felé. Az indikátorok mérésénél a kontrolling menedzsment munkáját a megvalósításban érintett szervezetek vezetői, illetve felelős tisztségviselők is segítik.

A településfejlesztési feladatok teljesítéséről a menedzser félévente beszámolót tart a Képviselő-testület illetékes Pénzügyi Bizottságának és évente egyszer a Képviselő-testületnek az akcióterületi fejlesztések állásáról. A Településfejlesztési Bizottság mellett szükséges a közvélemény folyamatos tájékoztatása a helyi sajtón keresztül, illetve a helyben szokásos módon közmeghallgatások keretében.

12.2. INDIKÁTOR RENDSZER

A stratégia végrehajtásának és eredményeinek nyomon követését az átfogó cél, valamint a tematikus célok és a településrészi célok mellé rendelt indikátorrendszer biztosítja. Az alábbiakban mutatjuk be az átfogó, tematikus és településrészi célokhoz rendelt indikátorokat, megjelölve azok adatainak forrásait, az elérendő célértékeket.

Indikátor mutató összefoglaló táblázata				
Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
1.1.1. Alapfokú egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése	Egészségügyi ellátást igénybe vevők számának csökkenése	-5%	2023	Önkormányzati nyilvántartás KSH
	Szűrő vizsgálatokban részt vevők számának növekedése	+20%	2020	KSH Népegészségügyi Főosztály
	Egészségügyi Program kidolgozása	1 db	2018	Önkormányzati nyilvántartás
	Szociális térkép készítése	1 db	2018	Önkormányzati nyilvántartás
1.1.2. Alapfokú oktatás feltételeinek javítása	Felsőoktatási intézményben továbbtanulók száma	+10%	2023	KSH
1.1.3. Korszerű közigazgatás feltételeinek biztosítása	Hivatali ügyintézővel kapcsolatos elégedettség	70%-os elégedettségi szint	2023	Önkormányzati nyilvántartás
1.2.1. Lakóterületek minőségi fejlesztése	Új lakótelkek kialakítása	30 db	2020	Önkormányzati nyilvántartás
1.2.2. Zöldfelületi fejlesztések	Felújított és/vagy újonnan épült játszóterek száma	3 db	2020	Önkormányzati nyilvántartás
	Felújított és/vagy újonnan kialakított zöldterületek nagysága	2000 m ²	2020	Önkormányzati nyilvántartás
1.2.3. Egyéb szolgáltatások fejlesztése	Igényfelmérés készítése	1 db	2017	Önkormányzati nyilvántartás
1.3.1. A közmű infrastruktúra hálózatok állapotának javítása	Közvilágítás kiépítettsége minden utcában	100%	2023	Önkormányzati nyilvántartás
	Csapadékvíz-elvezetés megoldása minden utcában	100%	2023	Önkormányzati nyilvántartás
1.3.2. Úthálózat és azzal összefüggő infrastruktúra fejlesztése	Elkerülő út létesítése	1 db	2023	Önkormányzati nyilvántartás
	Szilárd burkolatú utak aránya belterületen	100%	2023	Önkormányzati nyilvántartás
1.3.3. Kerékpár- és gyalogos infrastruktúra	Felújított és/vagy új járdák hosszának növekedése	+2 km	2023	Önkormányzati nyilvántartás
	Kerékpárút kapcsolat Martonvásár és Tordas között	1 db	2020	Önkormányzati nyilvántartás
1.4.1. Településközpont rendezése	Felújított intézmények száma	2 db	2020	Önkormányzati nyilvántartás
1.4.2. Épített értékek védelme	Helyi értékvédelmi rendelet és hozzá kapcsolódó fejlesztési alap létrehozása	1 db	2018	Önkormányzati nyilvántartás
2.1.1. Öreghegy újjáélesztése, szőlő- és bortermelés	Öreghegyen újra termelésbe bevont területek aránya	10 ha	2023	Önkormányzati nyilvántartás Hegyközség
2.1.2. Új vállalkozási terület kijelölése	Iparüzési adóból származó jövedelem növekedése	+25%	2023	Önkormányzati nyilvántartás
2.1.3. Fenntartható, önellátó gazdaság megteremtése	Mezőgazdaságban és kertészetekben dolgozók számának növekedése	10%	2023	KSH
2.2.1. Helyi termékfejlesztés	Agrár logisztikai központ létesítése	1 db	2023	Önkormányzati nyilvántartás
2.2.2. Helyi vállalkozások támogatása	Szálláséjszakák száma	500 db/év	2023	Önkormányzati nyilvántartás

Indikátor mutató összefoglaló táblázata				
Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
2.3.1. Jó térségi kapcsolatok, kulturális együttműködések	Helyi fesztiválokban település szintű részvétel	12 db/év	2017	Önkormányzati nyilvántartás
2.3.2. Hangya hagyományok ápolása	Kapcsolat dán Hangya településsel	1 db	2020	Önkormányzati nyilvántartás
2.3.3. Sajnovics-Dreher hagyományok ápolása	Kastély hasznosítási, megvalósítási terv készítése	1 db	2019	Önkormányzati nyilvántartás
3.1.1. Helyi közösségek, civilek támogatása	Civil Alap létrehozása	1 db	2019	Önkormányzati nyilvántartás
3.1.2. Településközi együttműködések erősítése	Új településközi együttműködések kialakítása	4 db	2020	Önkormányzati nyilvántartás
3.2.1. Szabadidő eltöltési lehetőségek bővítése, ifjúságügy támogatása	Települési mecenatúra programban (Hangya-ösztöndíj) részt vevő fiatalok száma	5 db/év	2018	Önkormányzati nyilvántartás
	Fiatalokat megcélzó szabadidős programok szervezése	2 db/hónap	2018	Művelődési Ház Tordas SE
3.2.2. Sport programok megvalósítása	Új sportpályák száma	3 db	2018	Önkormányzati nyilvántartás
3.3.1. Helyben szervezett felnőttképzés	Számítástechnikai kompetenciával rendelkezők aránya (14 év felett)	75%	2023	Művelődési Ház Önkormányzati nyilvántartás
3.3.2. Művészeti oktatás támogatása	Új vagy megújult művészeti és kulturális terek	3 db	2023	Művelődési Ház
3.3.3. Környezettudatos gondolkodás népszerűsítése	Fűtés korszerűsítése folytán energia csökkenése - folytatással érintett ingatlanok esetében	-20%	2023	Önkormányzati nyilvántartás Programba bevont ingatlantulajdonosok
Belterület településrész	Lásd: 1.3.1. A közmű infrastruktúra hálózatok állapotának javítása, 1.2.1. Lakóterületek minőségi fejlesztése, 1.2.2. Zöldfelületi fejlesztések, 1.3.2. Úthálózat és azzal összefüggő infrastruktúra fejlesztése, 1.3.3. Kerékpár- és gyalogos infrastruktúra, 1.4.1. Településközpont rendezése és 3.3.2. Művészeti oktatás támogatása célok indikátor mutatói			
Öreghegy településrész	2.1.1. Öreghegy újjáélesztése, szőlő- és borkészítés cél indikátor mutatója			
Külterület településrész	Lásd: 2.1.2. Új vállalkozási terület kijelölése, 2.1.3. Fenntartható, önellátó gazdaság megteremtése, 2.2.1. Helyi termékfejlesztés célok indikátor mutatói			

MELLÉKLETEK

1. SZ. MELLÉKLET - KÉPVISELŐ-TESTÜLETI HATÁROZAT A FEJLESZTÉSI IRÁNYOK ELFOGADÁSÁRÓL

Tordasi Polgármesteri Hivatal Jegyzője

2463 Tordas, Szabadság út 87.

Tel.: 22/467-502

Honlap: www.tordas.hu

e-mail cím: jegyzo@tordas.hu

KIVONAT

**Tordas Község Önkormányzatának Képviselő-testületének
2016. május 30-i üléséről**

**Tordas Község Önkormányzat Képviselő-testületének
54/2016. (V. 30.) számú határozata
a településfejlesztési koncepció fejlesztési irányainak kiválasztásáról**

Tordas Község Önkormányzatának Képviselő-testülete

megállapítja, hogy a településfejlesztési dokumentumok megalapozó vizsgálata megfelel a tervezés alapjának.

úgy dönt, hogy Tordas településfejlesztési koncepciójának jövőképét és a kiválasztott fejlesztési irányokat elfogadja.

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester

Tordas, 2016. június 1.

A kivonat hiteles:

Dr. Matota Kornél
jegyző

Az integrált településfejlesztési stratégia összeállításában

Juhász Csaba, Tordas község polgármestere,
Tordas község Önkormányzata képviselő-testületének tagjai,
a tordasi nyitott fórumok résztvevői,

valamint a Völgyzugoly Műhely Kft. (2083 Solymár, Bimbó u. 20.) munkatársai vettek részt:
Bérczi Szabolcs, Ferik Tünde, Kéthelyi Márton, Tétényi Éva.